מעריב לבית ולמשפחה גליון מס' 188, יום ד' כ"ד בטבת תשמ"ח 13.1.1988

השער:
עם הפנים ל־89'

פחד גבהים

ילד גנוב

בארברה האלוהית

השייח
ואשת הרופא

מוסף בריאות

מעריב

lotus

במעבדות לוטוס־צרפת,
המציאו את התחבושת ההיגיינית
המקופלת ל־3 והארוזה בנפרד במזוזק פלסטי, המבטיח
הגיינה מושלמת.
תוכלי לשאתה בארנק או בכיס הקטן
בלי שאיש יבחין בכך.

שמרי על הנרתיק הפלסטי, כדי שתוכלי להשתמש בו
כאשר תרצי להפטר מן התחבושת.

התחבושת ההגיינית של לוטוס,
נבחנה כבעלת כושר הספיגה והאטימה הטובים ביותר
במבחן השוואתי במעבדה בלתי תלויה
בבריטניה.

עם לוטוס
התחבושת ההגיינית הרב שכבתית,
החיים אינם נעצרים אף לא ליום אחד בחודש.
את ממשיכה להיות אשה חופשיה,
משוחררת ומלאת בטחון.

לוטוס מציעה לך
הגנה מושלמת עם התאמה אישית
בכל ימי החודש.

LOTUS-SUPER
לנשים עם דימום רב,
לשעות הלילה ולנשים לאחר לידה.

לנשים עם מחזור רגיל.

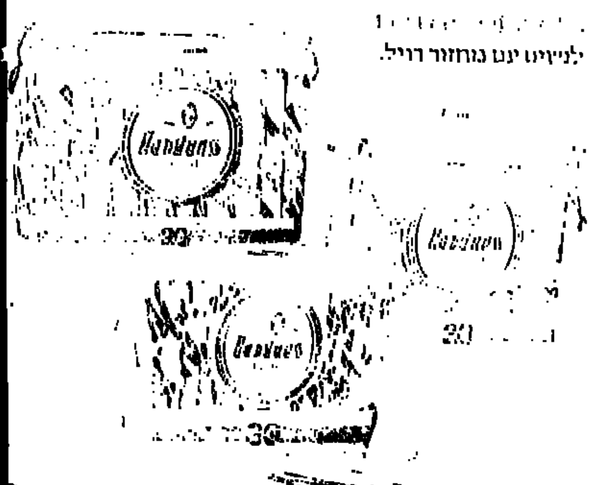

LOTUS-PETITE
מגן תחתון להגנה והגיינה
יום יומית.

לוטוס

7 מיליון
נשים צרפתיות
אינן יכולות
לטעות.

נסי את לוטוס חינם.
מלאי התלוש להלן ושלחי אותו אל:
ת.ד. 21331 תל־אביב, מקוד 61219
אנו נשלח אלייך – שי חינם!
2 תחבושות לוטוס לנסיון

לכבוד לוטוס
שלחו אלי בבקשה 2 תחבושות לנסיון
שם
כתובת

גודל מבוקש

כשמתחשק לי משהו טוב, אני תופסת פינוק עם מעדן אמיתי: גרנולה סוגת-טבע.

כל הדברים הטובים כבר בפנים: אגוזים, שקדים, צימוקים, בוטנים, דגנים, דבש. היא תמיד טעימה ומוכנה לאכילה, עם יוגורט, חלב, גלידה או ישר מהקופסה.

עשי משהו טוב לעצמך. קחי גרנולה סוגת-טבע. מפנקת את הטעם וגם את הגוף.

גרנולה סוגת-טבע

כל הדברים הטובים כבר בפנים

משקל קל
בלי לחוש בדיאטה

מי לא רוצה להיות ב״משקל קל״ בלי לחוש בדיאטה? זה חלום כל אחד מאיתנו.

יש לנו חדשות בשבילכם. זה לא חלום, זו אפשרות מאוד מציאותית. חברת ״משקל קל״ תביא אתכם למשקל הנכסף - בדרך שתבחרו לעצמכם :

1. שיחות אישיות עם דליה ניר.
2. סדנאות נופש בהרזייה ברמה של חמישה כוכבים.
3. נופשוני הרזייה בחו״ל.

שיחות אישיות

בהדרה של דליה ניר אפשר לדבר על כל מה שכואב לך. בעלך מציק לך שאת שמנה, אין לך חברים, את מרגישה מתוסכלת, נגמר לך כוח הרצון, דליה ניר תבין לליבך. גם היא חיתה בעבר הרחוק עם 40 ק״ג יותר ממה שהיא היום.

מלבד הידע המקצועי שלה, היא מבינה ללב כל שמן, היא יודעת כיצד להחדיר בך מוטיבציה שאבדה לך, לעודד אותך ברגע של כשלון, ולנזוף בך על שאתה מזיק לעצמך.

כמנוסה בדיאטות היא יודעת שהדרך להרזייה איננה בהרעבה, היא איננה מאמינה בצומות או בדיאטות מהץ.

היא תתאים לך תפריט הרזייה במיוחד בשבילך. רוצה תפוח אדמה? בבקשה, אפשר לשלבו בתפריט. ממתקים? למה לא? תלוי איזה, מתי וכמה.

הרזייה ומודעות

בסדר, אז יש לך עודף משקל, אכלת יותר ממה שגופך צריך. רזית כך וכך קילוגרמים. מה הבטחון שלא יעלו עליך שנית? בשיחות אישיות יתאפשר לך להגיע למודעות עצמית יותר גבוהה, להבין את צרופייך ולדעת להתמודד איתם. דליה ניר תעזור לך ״לעבוד״ על הראש שלך (שממנו בא לך הדחף לאכול) להקטין את הקיבה שלך (במאכלים משביעים) ולשנות את גישתך לגופך ולדימוי העצמי שלך.

כל מה שעליך לעשות הוא להרים טלפון ולקבוע פגישה עם דליה ניר.

סדנאות נופש והרזייה

לא לכל אחד יש סבלנות, חשק וזמן לבשל לעצמו, אבל כולם רוצים לרזות. יש פתגם האומר שכמעט לכל אדם יש כמה קילוגרמים עודפים בגופו וכמה שקלים חסרים בכיסו. לא מוכרחים להיות עם עודפים של עשרים קילו כדי לרצות לרזות, במיוחד אם זה נעשה תוך כדי פינוק ושטיפת מוח.

חברת ״משקל קל״ מקיימת סדנאות נופש והרזייה בנות שבוע כל אחת, במלון ״השרון״ בהרצליה. מה עושים בשבוע כזה? יותר נכון מה מקבלים?

לא מקבלים. מפסידים! בין שניים וחצי לחמישה ק״ג. איך? זה כבר סיפור בפני עצמו. הכל נעשה ברמה של חמישה כוכבים במלון מפואר ובהרגשה של חוץ לארץ. מקבלים המון אוכל - ומעט קלוריות. אין אפילו רגע אחד של רעב או של שעמום. מתפנקים מצד אחד - ומתפרקים מצד שני.

מתעמלים בחדר הכושר, שוחים בבריכה מחוממת, מי שרוצה יכול לעשות סאונה. מישהו מעסה אותך ומישהו אחר נותן לך טפול שיאצו - שיטה יפנית להרפייה ודיכוי מרכז התיאבון.

וחוץ מזה מודעות עצמית, פגישות עם פסיכולוג, הרצאות בנושאים שונים, קורס בישול, שיחות מוטיבציה והדרכה להמשך הירידה במשקל, תצוגת אופנה, טיפוח החן וטיולי הליכה בסביבה. בסדנאות מדריך צמוד השוהה במלון יחד עם הקבוצה ופיקוח צמוד של דליה ניר.

נופשונים בחו״ל

חברת ״משקל קל״ מקיימת גם נופשונים בחוץ לארץ. כל נופשון נמשך עשרה ימים. נוסעים למלון בעיירת נופש ומרפא במקום שקט עם נוף משגע במרחק נסיעה קצרה ממרכזי קניות. המלון מספק לקבוצה ארוחות בהתאם לתפריט שנקבע ע״י ״משקל קל״

מדי יום נערכים טיולים במסלולי הליכה וביערות. לא צריך יותר לפחד מנסיעות לחו״ל. אפשר גם לטעום את טעם חו״ל וגם לחזור רזים יותר ומצויידים במלתחה חדשה.

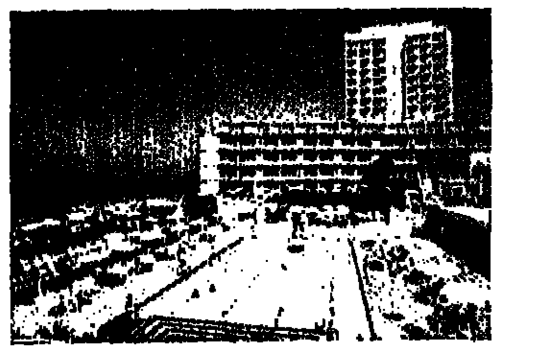

״משקל קל״ היא אחותה הצעירה של ״שומרי משקל״ מנהלות אותה בת-שבע סילברמן - מנהלת ״שומרי משקל״ ישראל ודליה ניר - תזונאית עיתונאית ומחברת ספרי דיאטה.
משרדי החברה נמצאים בתל-אביב, רח׳ ארלוזורוב 49 טלפונים 243055, 236043-03.

משקל קל רח׳ ארלוזורוב 49, תל־אביב 62646, טלפונים: 236043, 243055־03.

כותבים לנו

שיווק אגרסיבי ו"חבורת הזבל"

בכתבה על "אדון פרפקט" ("סגנון" מס' 185) צויין בכותרת משנה, כי ז'אק יעקב הוא האיש ששם את "חבורת הזבל" על המפה. הדבר אינו כך: חברת "שיווק אגרסיבי" היא החברה שיזמה והביאה לארץ את הרעיון של "חבורת הזבל" והיא החברה האחראית להצלחת הרעיון בארץ.

אין לז'אק יעקב ולא היתה לו כל נגיעה או קשר ל"חבורת הזבל".

תל־אביב ישראל שטרן

המזוזה הפגומה

נזדעזעתי לקרוא דברי שחץ וגאוה, מאדם שלא שנה ולא למד, שנתפרסמו בשבועונכם ("סגנון" מס' 184), שפגע בכבודו של הרב פרץ, מתוך שקישר הרב את אסון הרכבת לפגם שהיה נמצא במזוזות בית הספר, וציין שהרב פרץ אינו מייצג את היהדות הצרופה.

כנראה לא ראה עם־הארץ הזה ולא למד את הנאמר בשולחן ערוך יורה־דעה. בהלכות מזוזה סימן רפ"ה, "שכל הזהיר במצוות מזוזה יארכו ימיו וימי בניו", וזה בהסתמך על הנאמר מפורש וכתוב בתורה. אחרי ציווי המצוה לעשות מזוזה "למען ירבו ימיכם וימי בניכם" ואם אינו זהיר בה נאמר שם יתקצרו ימיו.

ומעשה בשכן, מר נסים מזרחי, שהיתה אשתו תמיד בהריונה מפילה את העוברים ולא הגיעו לזרע חי. לפי עצתם והוראתם של אנשי מעשה חרדים נסענו לבני ברק להגאון הצדיק הידוע מרן החזון איש זצ"ל לבקש ברכת רפואתו לקיום הריונה. והפנה אותנו לבדוק את המזוזות, ולתמהוננו נמצא בבית מזרחי האות במזוזה "בניכם" איננה והיה כתוב "למען ירבו ימיכם וימי ״״״״״" – בטקסט היה חסר האות "בניכם" ולאחר התיקון במזוזה זכתה להוליד זרע חי וקיים.

בני ברק שמואל אבא גרינברג

דעה אחרת

נערה צעירה בגוף קשיש

נתקלתי במקרה בירחון "איתנים" מ־1976, ומצאתי בו רשימה אשר נגעה לליבי וכך כתוב שם: "בין ניירותיה של זקנה, שמתה בבית חולים שבארה"ב, מצאה אחת האחיות שיר המובא כאן בתרגום מילולי:

מה את רואה אחות ומה את חושבת בשעה שעת מביטה בין אשה זקנה, מיותרת, לא חכמה, תנועותיה אינן בטוחות, עיניה בוהות, כשהיא אוכלת – נוזל האוכל מהפה. כשאת פונה אליה בקול רם מאוד, כדי שתשמע סוף סוף, היא בכלל אינה עונה; מאבדת מפעם לפעם גרב או נעל, נותנת לך לעשות בה בכל מה שאת רוצה, אינה מתנגדת ואינה משתפת פעולה. את מאכילה אותה ורוחצת אותה.

"אומר לך מי אני: בשעה שאני יושבת כאן, כל כך בשקט, קמה לקול הפקודה שלך, אוכלת בשעה שאת קובעת לי – אני ילדה בת 10, עם אב, אם אחים ואחיות, המאוהבים כולם אלה באלה; אני נערה בת 16, החולמת על אהובה, שטרם פגשה; אני כלה בת 20 ולבי נצבט בי מגודל הנדרים שאני נודרת; אני אם בת 26; אני בת 50 · ילדי כבר הלכו ממני ולידי נשאר רק אהובי.

והגיעו ימי מחשך -- ובעלי מת. עכשיו אני אשה זקנה והטבע הוא אכזר. בגלל תעלול שלו, נראים הזקנים כמשוגעים – הגוף מעוקם החן נעלם, במקום גו צומחת אבן, אבל בתוך הפגר הזקן הזה עדיין שוכנת נערה צעירה, הזוכרת את השמחות ואת הכאב, אני עדיין אוהבת וחיה.

ובכן, פתחי אחות עיניך, רחב־רחב, וראי לא את האשה הזקנה הביטי בקרוב יותר – בואי וראי אותי".

כאשר נגלה השיר, זו שחיברה אותו, כבר לא היתה בין החיים. לדעתי יש להעתיק ולהפיץ בכל בית־חולים ובתי־אבות שיר זה כדי שיזעק מעל לקירות במקום הפיות הרועדים הזקנים־והאילמים בדרך כלל. ומה לעשות? להשתדל להבין אשר בלב הזולת. יותר סבלנות וסובלנות ויותר התחשבות. יותר נחמדים נהיה כלפי החלשים והקשישים, כי הלוא רובנו יגיע לגיל בו נזדקק לכל התכונות הללו מזולתנו.

מתי זר

קשה להיות אשה

כן, קשה להיות אשה. ולא בגלל הסיבות הרגילות שהן לידות, מחזור וגידול ילדים ובעל, אלא בגלל ה־P.P.

אני מרבה לטייל בארץ ותמיד יש לי בעיה של מציאת שרותים נקיים ונוחים. דבר הפוגע בכיף הטיול. ברגעים אלה אני מאד רוצה להיות גבר, שכן אצלו העניינים האלה הרבה יותר פשוטים.

רמת־גן בדוריה פישמן

גיל

ב"סגנון" מיום 23.12.87 כותב יוסף לפיד על "גיל". בנוגע לגילו של אדם עלי להעיר (מנסיוני), כי שלושה "גילים" יש לכל אחד מאתנו:

א. הגיל לפי תעודת לידה או תעודת זהות – לא תמיד זה נכון.

ב. איך בן־אדם נראה.

ג. איך אדם מרגיש וזה בעצם הגיל הכי חשוב.

רמת־גן רווה תימן

עזרה לימים האחרונים

דברים יפים נעשים במדינתנו ואין אנו עושים די כדי להעלותם על נס.

זה עתה קמנו מן "השבעה" על מות אבינו יעקב אמיתי ז"ל, אשר נפטר בגיל 85, לאחר מחלה קשה. במשך מחצית־השנה היה בבית, מרותק לכסא־גלגלים, כאשר החולה והמשפחה נמצאים במעקב של היחידה לטיפול בית של ביה"ח איכילוב. מדי שבוע הגיעו רופא, פיסיותרפיסטית, אחות ככל הנדרש, עובדת סוציאלית התומכת בעצה (כאשר ניתן לצלצל אליהם הביתה בעת הצורך) – וכולם נותנים הרגשה שיש על מי להישען ויש גיבוי לכל פעולה והחלטה. בדרך זו ניתן היה להשאירו בבית (בעזרת מטפלת ששכרה אמי) ולהעניק לו את כל החמימות והתמיכה לה היה זקוק.

ואז, בשבועיים האחרונים לחייו נאלצנו להעבירו למוסד הסיעודי של בית ליכטנשטטר ביד־אליהו, ושוב נתקלנו באותה "איכפתיות" של כל העושים במלאכה – רופאה, פיסיותרפיסט, אחים ואחיות ובוחות עזר (כשאליהם מצטרפות נשים מתנדבות), שהיו קשובים לכל בקשה, טיפלו במסירות וניסו להקל ככל שיכלו.

ראינו בעבודתם המבורכת בטפלם בחולים הקשים והכל ברוח־טובה ובסבלנות אין קץ כשהכל מסביב בוהק בניקיונו.

יבואו על הברכה.

חיפה יהודית גיל

סגנון

15–14
יהודית חנוך:
מעילים עלינו

17
יוסף לפיד:
הטור של טומי

20
אלכס דורון:
כשבטי פורד התפכחה

29
תהילה עופר:
כושר הדיבור חוזר אליו

33
נפתלי קראוס:
ארגון דתי עוזר לחולים

41,37–36
סמדר בת אדם:
יש גם ילד גנוב

39–38
בארברה האלוהית

עורכות: תמר אבידר וליאורה עיני

עורכת מוסף "בריאות": תהילה עופר

עיצוב ועריכה גרפית: כרמית ארלך, רותי בואי

סורעות: נילה שניידר, סימה בללי
טלפון 439474 (03)

מנהלת הפקה: בתיה אבישי
טלפון 439274 (03)

כל הזכויות שמורות למעריב ©

סיפור השער:

גרשון ברם מציג מבט ראשון לחורף 89'.
צילום: סמי בן־גד.
רשימתה של אירית רותם, עמ' 35.

ורדינון מפנק אתכם ב... מציאות!
חלוקים ומגבות ★ מצעים ושמיכות ★ מגבות במשקל
חנות המפעל: פתח תקוה, אזור התעשיה ק. מטלון, מבטחים 6, 03-9223531

בואו ללמוד מקצועות יפים

במוסד ציבורי מוכר

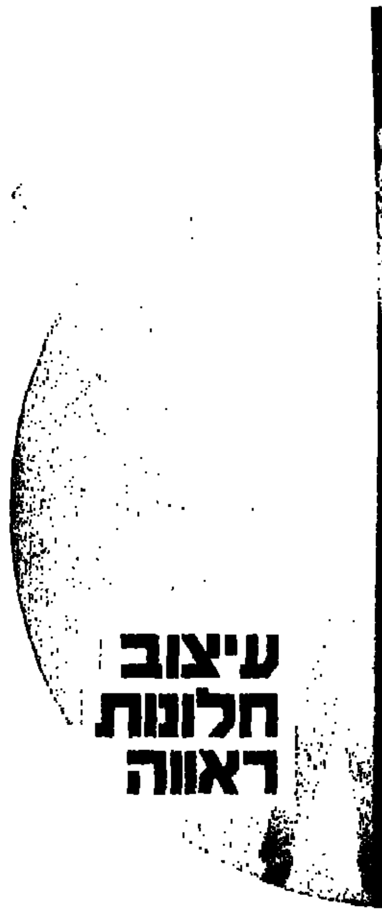

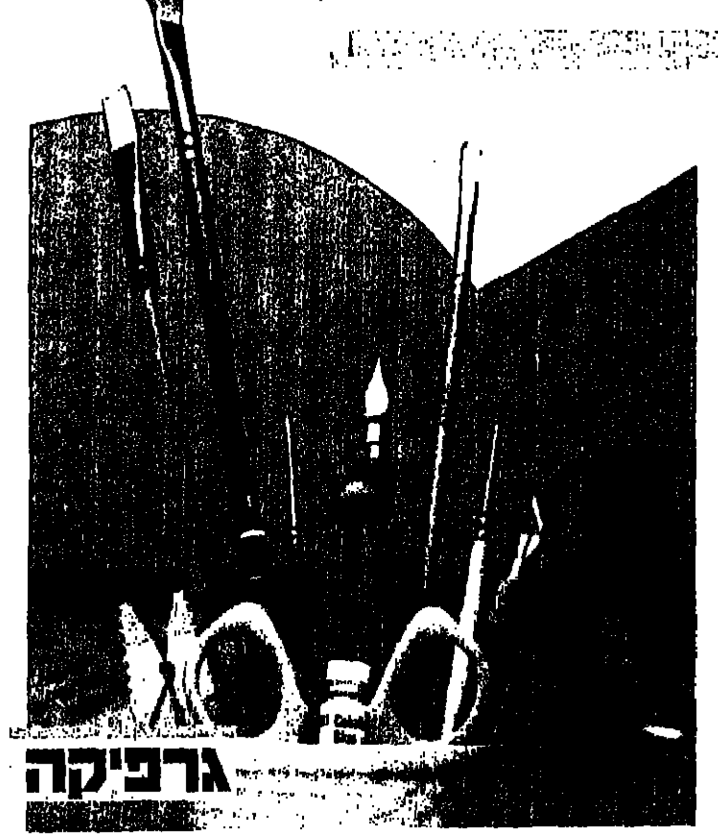

נמשכת ההרשמה לקורסים שיפתחו בחודשים ינואר-פברואר בכל חלקי הארץ

אורט ישראל

רגע, חושבים!

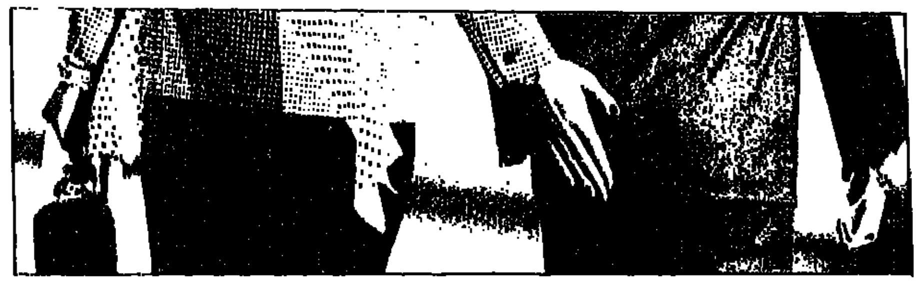

ארט בובוואלד

הביתה

ז ו היתה שאלה הגיונית והיא ראויה לתשובה. דורתי פאולין שאלה אותי במכתב ששלחה לי, "כאשר הנשיא רייגן וגב' רייגן יורדים מהמסוק, האם גב' רייגן מושכת אותו, או האם הנשיא דוחף אותה?"

כדי למצוא תשובה, פניתי ללום ווקר, צלם בכתב העת "כלות מלחמה", שצילם את הנשיא יותר מכל אחד אחר".

"זו לא שאלה פשוטה", אמר, תוך שהוא מזין את המקרנה שלו בשיקופיות. "למשל, לפעמים גב' רייגן יורדת עם הכלב והכלב מושך אותה בחוזקה, ואז היא מושכת את הנשיא. אבל אם הכלב לא נמצא איתה, אז היא גוררת את בעלה בכוחות עצמה".

"מדוע צריכה הגברת הראשונה לגרור את הנשיא ולא להיפך?"

"כי כאשר הוא יוצא מהמסוק, הוא תמיד מביט לעבר העתונאים ומנסה להבין מה הם צועקים לעברו. ככל שהוא נוטה יותר לפנות אליהם, כדי לשוחח אתם, היא מגבירה את כוח המשיכה שלה בניסיון להכניס את הנשיא לבית".

"מדוע הגברת הראשונה כל כך נחושה בדעתה להרחיק את הנשיא מהעתונאים?"

"כי היא לא רוצה שיאמר משהו, שקצין העתונות שלו יצטרך אחר כך להכחיש. אחת הסיבות שהם לעולם לא מפסיקים את פעולת מנועי המסוק היא הרצון להבריח שאלות, אם במקרה הנשיא ינסה לענות לסם דונלדסון".

"האם לדעתך זהו מראה נשיאותי, כשמר רייגן נגרר על ידי אשתו לאורך הדשא?"

"היא לא נוהגת בו בגסות. נשים רבות גוררות את בעליהן, כשהן רוצות להכניס אותם הביתה".

"כן, אבל לא רבות מהן הן גברות ראשונות".

"תביט בתצלום זה", אמר לום. "ננסי מושכת ביד אחת וביד השניה מנסה נואשות לשמור על שיווי המשקל שלה. תצלום כזה מקבלים רק כשהם חוזרים מקמפ דיוויד".

"האם זהו תצלום הכלבה?"

"כן. תצלום אופייני לבית הלבן: הכלב גורר את האשה שמושכת את בעלה וקריס וולאס, מאחורי החבל, שואל, האם מר רייגן מתכוון למנות לוחם חירות של הקונטראס במקום השופט בורק. שים לב לנשיא שמתכוון לענות, אבל הוא אינו רוצה למעוד, לכן גופו רכון לפנים והוא מטה את אזנו כדי להעמיד פנים ששמע את השאלה".

"מדוע מופיע הנשיא בשידור חי תמיד באותו מעמד?"

"זהו טקס קבוע החוזר על עצמו מדי יום ראשון וחשוב לקיים אותו. הוא מבטיח לעם האמריקני שמר רייגן ואשתו חיים, בריאים ושלמים, וכי שבו לבית הלבן. לולא ההליכה מן המסוק, אלוהים יודע מתי היינו רואים אותם".

"אבל הכלב מושך לכיוון הבית הלבן ורוני נראה מושך לכיוון המסוק. מדוע רוני אינו רוצה להיכנס לבנייין?", שאלתי.

"כי יש שם יותר מדי עבודה".

"אז מדוע הכלב כל כך מעוניין להיכנס לבית?"

"אנשי צוות הבית הלבן הכינו לו תבשיל, המסתתר מאחורי הווילונות".

"הם יוצאים מגדרם כדי לשמור על רימוי הנשיא". "הממשל מייחס חשיבות רבה לצילומי הזוג הנשיאותי וסצינת המסוק נחשבת לטובה מכולם".

"אני מרגיש טוב יותר, כשאני רואה את הנשיא נגרר לתוך הבית הלבן", הודיתי. "הדבר היחיד שמשתווה לזה הוא טקס חילופי המשמרות בארמון בקינגהאם בלונדון". ■

אבי דר

צובטת, לא נצבטת

ע וד יום עמוס עומד להסתיים. היא סוקרת ברפרוף את ערימת המיזכרים שהגיעו לשולחנה במשך היום מהברוקרים שבמחלקה. דיווחים על מגמות מסחר, בקשות לסיוע שתעזור להם במכירה מול לקוח עקשן, ובקשות לאישור פעולות החורגות מתחום סמכותם של הכפופים לה במחלקה.

כיבתה את מסוף המחשב שעל שולחנה, ריענון מהיר של האיפור, התזה וריזה של ענגת בושם חדש שקנתה בגיחה ללונדון בשבוע שעבר , והנה היא כבר מוכנה כפרח רענן לקראת פגישה שקבעה בבאר שבקומה ה־47.

רק עשרים קומות מתחת למיפלס משרדה אליו הועלתה מקונגת הכתבניות לפני חמש שנים, כשמישהו התייחס ברצינות למכתב הצעות היעול ל"עידוד מכירת אגרות חוב למשקי בית" שכתבה ביוזמתה, לאחר שלושה חודשי שיעמום בהרפסת מכתבי הצעות מכירה של הסוכנים בחברה. מישהו בקומה ה־68 החליט ששווה להזמינה לשיחה, אולי סקרנות לבר מהחוצפה. מאז אותה פגישה, יש לה הרגשה שסוף סוף "עכשיו זאת".

עד כאן. יכולתי להמשיך את הרומן הרומנטי הזה עד להשתלטותה של הכתבנית מאולם הכתבניות על התאגיד, דרך (או מבלי) לעבור במיטתו של הנרי מק'איינס, אימת וול־סטריט, המחזיק את רוב המניות בקונצרן, כשאחיו החורג מנסה כל הזמן להשתלט על מועצת המנהלים...סטופ.

הפנטאזיה הזאת מתערבלת אצלי בראש, כאשר מולי מונחת מודעה לבושם במגזין אמריקאי. מקהו מוור בצילום: כף ידה של הבלונדינית המחוייכת מלכפת את ישבנו של הגבר הפוסע לצידה, והיא מחייכת. אכן, זה חידוש. אתת שהבושם עושה משהו לה ולסביבתה.

מודעה אמריקאית, שמתאימה לדור ה"יאפים" שנכחד במפולת אוקטובר בוול־סטריט, חרמית של זוגות ה"דינקס" – (זוגות המאמינים ב"הכנסה כפולה וללא ילדים"). מודעה המתאימה עצמה לרוח הזמן. לא עוד גבר הצובט בעכוזה של מישהי. אשת הקריירה היא לא הנצבטת היא יכולה להרשות לעצמה להיות הצובטת.

הגבר האמריקאי, מלוטף־העכוז במודעה, מגיב בחיוך. אצלנו, אם כבר היתה איזו אמיצה שקוטפת את מה שמוצא חן בעיניה, קרוב לוודאי שהיתה זוכה לפנינים, כמו: "יה, פראחה..., נימפומנית אחת". הגבר, ששללו לו את זכות היוזמה והחוצפה, יגיב בתדהמה. אצלנו, אוהבים להריח אותן כאשר ידיהן נעוצות עמוק בכיסים. ■

דנית מזור

שושנת העמק

ל ו ידעת, עמק יזרעאל, מיהו את ורע לך בארץ הבהלה לזהב היו שרותיך הבשלים קמלים בן־לילה.

בלוס אנג'לס ישנו עמק הנקרא בעגה המקומית "ואלי". הואלי, המרוחק כ־40 דקות נסיעה מלב העיר, משכן בקרבו יותר ישראלים מישהצליחה' למנות בנתניה, עיר הביחוו שלי. תוכל למצוא כאן את כל שחפצת וכישראל לא מצאת. ערבי ריקודי־עם ישראליים, ספרות דוברות עברית, מגרשי מכירת מכוניות מנוהלים ע"י ישראלים־לשעבר, והמון־המון לבבות בודדים.

איתרע מזלנו, והוזמנו על־ידי נפש בודדה שכזו, לבלות בבריכה ה"פרטית" המשותפת ל־180 דיירי הבנין בו היא מתגוררת. לצורך עניינו נקרא לה שושנה.

בבואך לחדור לרשות הפרט של 180 הדירות, חייג את מספר הדירה אליה הוזמנת, ותיענה על־ידי צלצול האינטרקום. הנך נכנס למין מבוך אפיר של אינספור דירות, הזהות זו לזו, כל דירה מסופרת בספרה־זיהוי. עולה בך תחושה מוכרת של ימי השיכונות הראשונים בהן הוספת כפרט ללא זיהוי כתוך מגורי ענק של 50 בנות, והפת איך והיתר איבדת בין עשרות מיטות החאקי והקיטבגים הצבאיים.

נכון, בכל קומפלקס דירות כזה יש פינת ברביקיו וגינה מצועצעת בגודל מטר על מטר. נכון שבבריכה הבנין קיימת בריכה ובגודל דומה לגינה שהוזכרה לעיל) וג'קוזי בעשירית הגודל; ובכל זאת, אני מהלכת בחברת שלושת האנטוטים שלי במבוך המבורי הסר הזהות, מחפשת תמונה, צבע, ומיוצאת עיר רפאים שקרסה תהתיה במבוך האנושי. ילדים אני מחפשת, קול צחוק של נערי גיל־עשרה, צלילי מוסיקה – אך הדממה מעבירה כי צמרמורת למראות הדות התמה והיבשה, המזכירה את ה"שרקיה" של הכנרת.

לא אנשים אני רואה כאן, כי אם פרטים בודדים, כמוספרים בסיפת הכדור העולה. הדלתות המוספרות מחניקות את ההשתאות הראשונית שאחזה בי כשדרכו רגלי לראשונה על אדמת אמריקה. גן חיות אנושי ענק. מה ראית ומה מצאת ב"ואלי" המתהדר הזה, שלא כצאת בעמק יזרעאל ששדותיו להים והקמה צומחת בו? כיצד זה, שושנה מהעמק, עוזבת את כל החלב והדבש, מלח הארץ, ובחרת להתמקם כאן בכוך העולם האנושי?

כשעזבנו וחזרנו אל הבית הזמני שלנו באל.איי, ליוותה אותנו בכבוד. אני ראיתי שושנה הבררנית ראשה, מנסה לפרוש שרשים ולינוק להוות, ולא כוצאת אלא עמק צחיח ורב הפגיל לכבות בודדים בתוך קופסאות שימורים אנושיות.

ועדיין אתה ממלא כאן את לבי, עמק יזרעאל, העמק האמיתי. ■

אירית רוחם

קורים דברים

למה כובע

המפעל הירושלמי הוותיק, בן חמישים, "פרוות שרף", פתח שלוחה בתל־אביב – חנות מהודרת לפרוות ברחוב גורדון, שעיצבה האדריכלית **ציונה לשם**. בשבוע שעבר נערכה הפתיחה החגיגית לחנות החדשה. מנכ"ל החברה **אורי שרף**, דור חמישי לפרוונים (כבר הסבא של הסבתא שלו, היה סוחר פרוות בפרלניה), קידם את פני המוזמנים, ביחד עם **עודד גרא** שעיצב את הקולקציה של המפעל.

עודד גרא וגילה אלמגור. פתיחה חגיגית. צילום: נאוה שמש.

באו מתל־אביב, כל מיני נשות חברה אלגנטיות, שמדדו מעילים וכובעים. באו גם מירושלים, כמו למשל, **צלי רשף**, שלא מדד שום מעיל. **גילה אלמגור** מדדה כובע פרווה. גם **תמי בן־עמי** שהופיעה עם שני כלבים זעירים, מדדה כובע כזה. זיוה להט, לא מדדה כובעים ומעילים. יש לה מעיל אחד בבית וזה מספיק, היא אמרה "אבל מעיל ישן, ממש עתיקה". ■

"שקרנים" חדשים

לפני 17 שנה הועלתה ההצגה "בוטיק השקרים", בעיבודו ובבימויו של **יואל זילברג**. בהצגה, שהיתה אז שלאגר גדול, שיחקו **דליה פרידלנד וזאב רווח**. היא רצה 550 פעם, במשך שנה וחצי. אחרי כ־300 הצגות, החליפה את פרידלנד **יונה אליאן**. עכשיו שוב עלתה ההצגה לקרשים עם **ענת עצמון ודן תורג'מן**. זוג, גם על הבמה וגם בחיים.

חנוכה ל"בוטיק השקרים": (מימין לשמאל) דליה פרידלנד, יואל זילברג, ענת עצמון ודן תורג'מן. צילום: צביקה ישראלי.

בששי בצהריים, במסעדת "פירושקי" בתל־אביב, חגגו את תחילת ההצגות. הרעיון היפה, להפגיש בין שחקני ההצגה הנוכחית וזו הקודמת, טורפד בחלקו עקב היעדרם של רווח ואליאן. אבל פרידלנד היתה שם, העלתה זכרונות עם הבמאי זילברג ששיפץ במקצת את הגירסה הנוכחית. "זה מחזה שלא מאבד מהאוטנטיות שלו", אמר זילברג, שרק עידכן קצת את השפה. "משהו בכל זאת השתנה מאז", הוא הסביר.

אחד הזכרונות של פרידלנד: "כשנסעתי לבדלין, החליפה אותי בכמה הצגות, אסי אשד. היא היתה צריכה להצגה טבעת נישואין. נתתי לה את שלי. היחסים ביני ובין מישא אשרוב, כבר הלכו לסוף. לא היו לי שום סנטימנטים יותר לטבעת. כשחזרתי היא ממש פחדה לספר לי שאיבדה אותה באחת ההצגות. אמרתי לה - זה מאלוהים". ■

שער חצות

עובי בן־חיים, נכה צה"ל, פגוע ראש שנפצע בימים הראשונים למלחמת הלבנון, הוא רק אחד מבני טיפוחיה הרבים של **שרה ולצרמן**, שכבר מזמן זכתה לכינוי "אם הפצועים". עובי שמפסל בעץ, החליט לחיות את הלילה. לא מכבר הוא פתח, עם עוד שני שותפים צעירים, פאב בשם "מידנייט גייט" (שער חצות), ב"מרכז מסובים", בין המסעדה הסינית ששייכת לבני הזוג ולצרמן, לבין מסעדת "שיפודי התקוה". שום שם מארחת ולצרמן את הפצועים שלה. את הכניסה לפאב, בצורת ראש דרקולה הקים עובי בעצמו. הוא גם צייר את כל הקירות. בשבוע שעבר חגגו שם מסיבת שיחרור מבית־החולים, ליובל שהיה טייס ולפני יותר מ־9 חודשים נפצע בתאונה. ■

עץ עם קצפת

מטופחות ואלגנטיות, הן באו בשבוע שעבר, לחנוך את בית־הקפה החדש "קינמון", באולם הכניסה של מלון "שרתון" תל־אביב. נשות חברה ישראליות עם אוריינטציה קוסמופוליטית, שכבר טעמו את מיטב העוגות האירופאיות שמציע המקום החדש, בארצות שבהן נוסדו העוגות הללו.

היו שם, בין היתר: **פולין רקאנטי**, שחיה בלונדון ומבקרת מינימום פעמיים בשנה בישראל; **שרה סלע** עם הבן החתיך שלה, **יפתח**, בן 21; **קרול סלייטר ודניאלה ברונז**, אשתו המאד אלגנטית של **אמיליו ברונז** מבעלי המלון. שתו קפה, אכלו "זאכר טורט" ו"באומקוכן", החמיאו לעוגות. שרה סלע, למשל, הודיעה שה"זאכר" התל־אביבית, הרבה יותר טעימה מהאורגינלית הוינאית.

הספציאליטה של המקום זה ה"באומקוכן" הגרמני, שפירושו "עוגת עץ". מדובר בעוגה עגולה בצורת בייגעלה רב־שכבות, המזכירות גזע־עץ. המלון ייבא מכונה מיוחדת, בצורת שיפוד מסתובב, האופה את השכבות הללו. ה"באומקוכן" נחתך לנתחים ומוגש עם קצפת.

מימין לשמאל: דניאלה ברונז, שרה סלע ופולין רקאנטי. צילום: אירית רוחם

בתפריט רשומים תולדות חייה של העוגה הגרמנית הזאת, שיש לה, כך נתברר, גם עבר יווני קדום. העוגה העתיקה, ככה הם מספרים: "הובאה לאוויר העולם לפני כ־2000 שנה על־ידי חיילים יוונים, אשר ברעבונם לדבר מה מתוק, יצקו בלילת בצק בדבש על שיפודים וקלו אותה על האש". שיהיה. ■

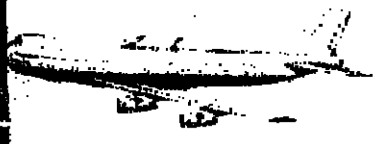

קני טורט אפיכל עכשיו!

טוסי לקרנבל בריו קפברו!

עדיין לא מאוחר להשתתף במבצע של טורט אפיכל ולטוס לריו לקרנבל. רק 3 אריזות ריקות של טורט אפיכל ואת נכנסת להגרלה הגדולה.

אפיפל

הזדרזי!
המבצע רק עד סוף החודש!
הטיסה בעשרה לפברואר!

שטיח מקיר לקיר - הרבה יותר משטיח

יפה, מרשים ואלגנטי.

יש לנו עוד הרבה דוגמאות משגעות להציג בפניכם והמחיר כלל לא יקר.

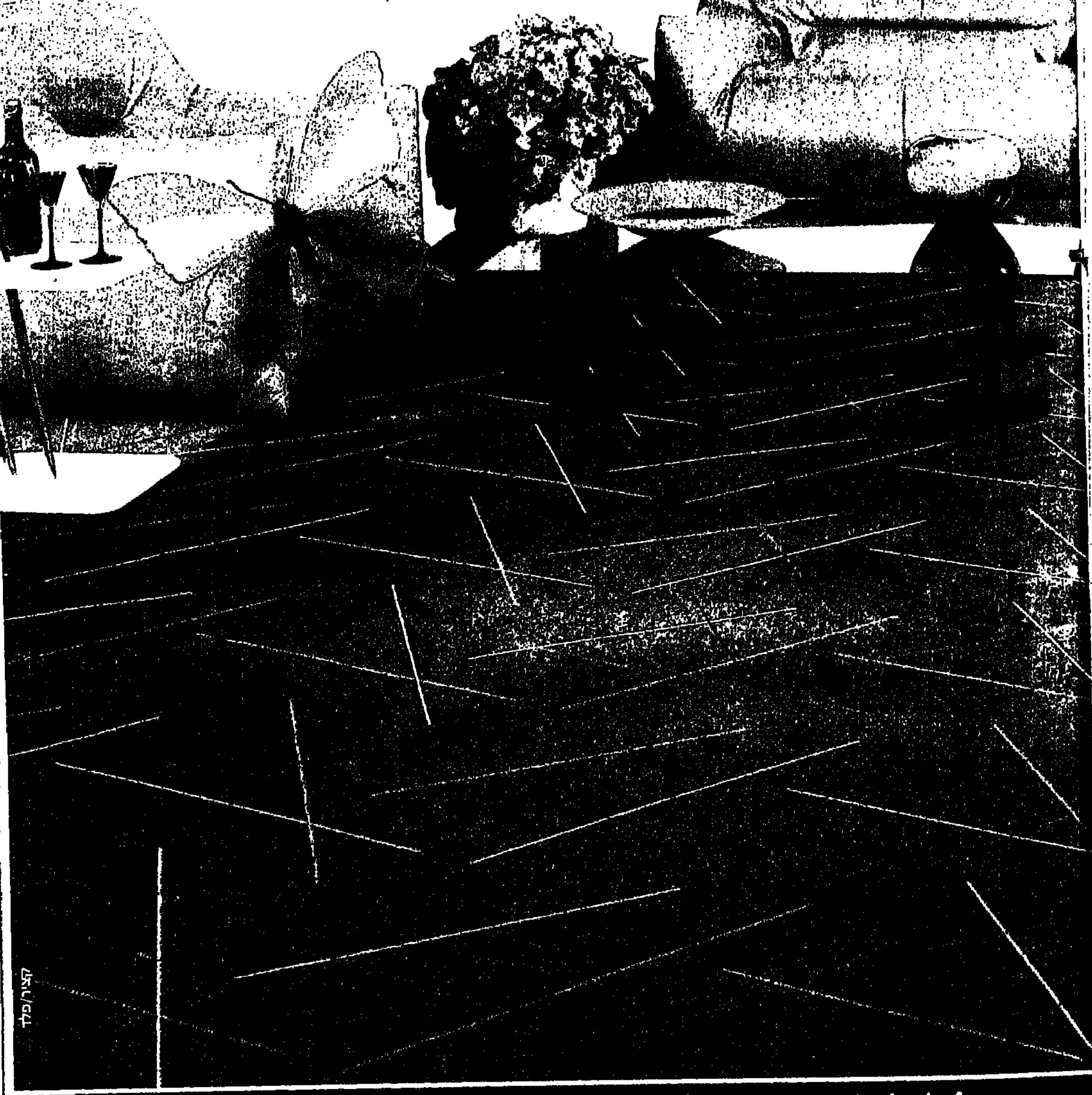

קאיר/פלד

רשת שטיחי ראובן

גדול יבואני השטיחים בישראל

חנות המפעל: קרית-אריה, פתח-תקוה רח' שנקר 11 טל. 03-9230408. תל-אביב, רח' העליה 11 (פינת לוינסקי) טל. 03-374392. ראשון-לציון, רח' הרצל 4 טל. 03-957939.

ספקים מורשים לשטיחים מקיר לקיר:
- אשדוד שטיחי הדרום, אזור תעשיה קלה
- אילת אחים טובלי, מרכז סולל בונה
- באר-שבע שטיחי ראובן, יאיר 26
- הרצליה קניון השטיחים, בן גוריון 35
- חולון מרכז השטיח, סוקולוב 88 (בפסאז')
- חיפה טיב הטפט, המגינים 19
- שיח הרצל 48
- חוי שקלים הרצליה 12
- פאר הטפט יל"ג 30
- בית השטיח - ציקפוסט
- בית האחים סיני - צומת ק. אתא
- טבריה אורן אקוסטיקה רח' העמקים
- יפו ח. כרמל, יהודה ימית 36 (בסימטה)
- ירושלים דקור טפט, הילל 23 (בפסאז')
- אינטרדקור הלל 24
- שטיחי דני, יפו 56
- נצרת דקור אל קודס, בכניסה לעיר (מעפולה)
- נהריה חן שטיחים, (בנין אגד)
- נתניה שטיחי ראובן, הרצל 53
- פתח-תקוה שיווק ישיר הסתדרות 11
- קרית גת דקור סטור, שדי לכיש 39
- קרית-מלאכי אחרוני יהודה; מרכז מסחרי
- רחובות טפטים צביקה, בית הפועלים 6
- רמת-גן קונטק 67, ביאליק 68
- רמת-השרון שטיחי ראובן, אוסישקין 61
- רמלה שטיחי טופז, הרצל 98
- רעננה שטיחי צמרת, אחוזה 153
- תל-אביב שטיחי אספטן, יפו-ת"א 9
- ש.ט.ר יהודה, פינסקר 42
- מרכז השטיחים והדקורציה, בן יהודה 139

תצוגה מפוארת בצל כסא־גלגלים

את בגדי החורף הבא של האופנאי גרשון ברם אפשר היה לראות כבר בשבוע שעבר בהילטון התל־אביבי בערב

אופנת גרשון ברם למען האגודה לטרשת נפוצה "לשיפור איכות החיים שלהם". אחד מהם: אבנר צנטנר (במרכז). משמאל לימין: מארגנות תצוגה חניתה צנטנר ובתיה דיסנצ'יק, נלסון (המטפל של אבנר) והאופנאי גרשון ברם.

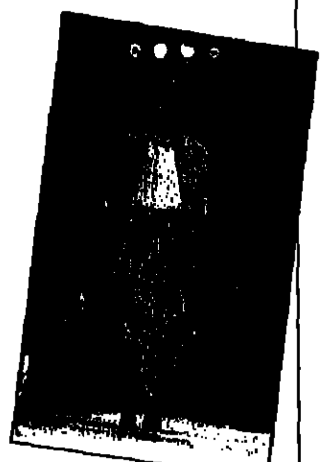

שערכה האגודה הישראלית לטרשת נפוצה. תצוגת ענק צבעונית, בהשתתפות 30 דוגמניות ודוגמנים, בבימויו של צביק'ה ברנד, ובהפקתן של חניתה צנטנר ובתיה דיסנצ'יק, עמדה במרכז הערב שהכנסותיו קודש לאגודה. כמה מאות, רובן נשים, ביניהן הרבה פנים מוכרות בחברה התל־אביבית, כמו, למשל, זיווה לתט, נלה יעקובי, רות דיין, פנינה דבורין – השתתפו באירוע. הכספים שנאספו מוקדשים להקמת בית בתל־אביב לחולים בטרשת נפוצה. "מעון שישפר את איכות החיים שלהם", כדברי חברת האגודה חניתה צנטנר, מי שבעלה, אבנר צנטנר, המרותק לכסא גלגלים, חלה בטרשת נפוצה לפני כשבע שנים. על מסלול התצוגה אפשר היה לראות אותו ערב גם את הדוגמנית שרונה מרש, אף שכבר מזמן פרשה מדוגמנות. אבל נראה כי היא עדיין ממשיכה לדגמן רק בשביל גרשון ברם. ■

אירית רוחם

צילום: צביקה ישראלי

מצא את ההבדלים

בפגישה עם שחקני תיאטרון חיפה, שבאו אליו לשיחה על שכרו ומצבו של השחקן, נסתתמו כל טענותיהם של שחקני התיאטרון העירוני, כששאל אותם אריה גוראל, ראש העיר, את השאלה המוזרה: "מתי לאחרונה היתה לכם הפסקת מים?"

השחקנים נאלצו להודות, שבאמת, כמו בסיסמת הפרסומת "דברים זזים בחיפה", גם מים זורמים בחיפה. ומה כבר יכולות להיות בעיותיו של שחקן שיש לו מים זורמים בבית ללא הפסקות?

באותו יום עצמו ביקר ראש עיריית ת"א, שלמה להט, בסטודיו של להקת "קול ודממה", שהוצף כמה ימים קודם לכן, בעת הגשמים, במים רבים. צ'יץ', שכבר הבטיח תמיכה למשה אפרתי, מנהל הלהקה – החליט בו במקום להוסיף עליה גם הקמת גגון, שימנע מהמים לזרום לסטודיו ללא הפסקה.

עכשיו אפשר לשחק ב"מצא את ההבדלים" בין שתי הערים. ■

אריה יאס

אשה '88

ח"כ שולמית אלוני היא האשה המצטיינת ביותר בפעילותה הציבורית – כך עולה מנתוני סקר לקראת יריד "אשה 88", אשר ייערך במרכז הירידים בתל־אביב בין 22־24 בפברואר.

מבין 501 משתתפי המשאל הטלפוני (שנערך על־ידי חברת "טלסקר") בחרו כ־32% בח"כ שולמית אלוני כפעילה המצטיינת. אחריה צועדות ח"כ גאולה כהן (כ־23%); שרת הבריאות שושנה ארבלי אלמוזלינו (כ־12%); אורה נמיר (כ־8%); ח"כ שרה דורון (כ־3%) ולבסוף דניאלה וייס – כ־2%).

ניתוח דמוגראפי של הסקר מעלה, כי נשאלים בגיל הביניים (30־49) ובעלי הכנסה והשכלה גבוהות, נטו לתמוך בח"כ אלוני; נשאלים בגילאים הצעירים (18־29) נטו לתמוך בשושנה ארבלי־אלמוזלינו; נשאלים מבוגרים (50 ומעלה) וכן בעלי הכנסה והשכלה נמוכות, נטו לתמוך בח"כ אורה נמיר. ■

בלי דודו אי אפשר

מנהל האופרה של לודג', סוואבומיש צייטראס, שביקר בארץ בשבוע שעבר כדי לסכם את פרי העלאת "נבוקו" של ורדי, החליט כבר לפני זמן מה להעלות אצלו באופרה בלודג' את "עלובי החיים" בגירסה פולנית. כששמע שההצגה מועלית בתיאטרון הקאמרי בהצלחה רבה מיהר לראותה. ההצגה הרשימה אותו כל כך שכל אותו לילה התהפך מר צייטראס על משכבו והחליט בלב כבד ש"עלובי החיים" יורדים אצלו מן הפרק. והכל בגלל דודו פישר. הופעתו של פישר פשוט ריגשה והדהימה את מר צייטראס כל כך שהחליט שבלי דודו פישר אין טעם להעלות את ההצגה. ■

שיהיה במזל

"ב"ה נעלה את ירושלים על ראש שמחתנו. עמירם טונבוים, חנוך רודיק ודודו אלהרר שמחים ומתכבדים להזמינך למופע הבכורה 'מה זאת אהבה'... בהשתתפות ריקי גל עב"ל מתי כספי".

מאות הזמנות מפוארות בנוסח זה, מודפסות על נייר כסף ומקושטות בסרט נשלחו בימים אלה ע"י אקורד מפיקים בע"מ למוזמני הצגת הבכורה של מתי כספי וריקי גל מה זאת אהבה, שתתקיים "אי"ה ביום ראשון, חמישה לחודש שבט תשמ"ח עשרים וארבע לינואר אלף תשע מאות שמונים ושמונה ב'אודיטוריום דוהל' בית דני, שכונת התקוה בשעה תשע וחצי בערב". מזל טוב! ■

בתיה אבישי

משנה לך איך את נראית?

לא תמיד אני חייבת להראות במיטבי, אבל כשאני רוצה – אני יודעת איך. למדתי לנצל את הנתונים הטבעיים שלי בדרך הנכונה והמתאימה ביותר. למדתי לחזק ולהדגיש, לטשטש ולהעלים. כל אישה יכולה. לדעתי – קורס "מטמורפוז" משנה לכל אחת!

מולה סנטר

קורס "מטמורפוז" – משנה לך!

שישה מפגשים של שלוש שעות. בהדרכת מיטב המומחים בישראל

תל־אביב: דיזנגוף 224. 231013. 03־238463. חיפה: ארלוזורוב 1 א', פינת הרצל 50. 04־663462.

□ **קוסמטיקה**

כל מה שרצית לדעת על העור שלך: מבנה, סוג, דרכי שמירה וטיפול, מניעת הזדקנות. התאמת מוצרי קוסמטיקה לכל משתתפת. דרכים לשימוש נכון ויעיל.

□ **תזונה נכונה**

מה לאכול, מה לא לאכול, כמה לאכול ומתי! דיאטות נכונות ודיאטות מזיקות. הפסיכולוגיה שמאחורי "המשטר הדיאטטי". כיצד קובעים דיאטה פרטית לפי צרכים אישיים!

□ **התאמת צבעים**

אילו צבעים מתאימים לך אישית! התאמת צבעי בגדים, אביזרים ותכשיטים, לגוון העור, השיער והעיניים. צבעים עונתיים. שילוב נכון של גוונים. התאמה אישית מיוחדת.

■ **עיצוב־שיער**

האם ה"תסרוקת" מתאימה לך? האם היא באמת "את"? התאמה והמלצה על תסרוקת אישית לכל משתתפת (לפי מבנה פנים ואישיות). בריאות השיער. מגמות ואופנות בינלאומיות.

■ **איפור**

התאמה אישית לפי מבנה פנים. "התחבולות" איפור מיוחדות: הסתרה, הבלטה, הדגשה וטישטוש. איפור יום ואיפור ערב. שלבי איפור. איפור לצרכים שונים: עבודה, מסיבות, אירועים.

התעמלות פנים

הגישה החדשה שמעוררת התעניינות ברחבי העולם: דרך מיוחדת לשמירה על עור חלק ורענן, על־ידי סידרת תרגילים יומיים מיוחדים וקבועים לשרירי הפנים.

□ **אופנה**

האם תלויות לך "שגיאות" בארון? התאמת לבוש ואביזרים לפי מבנה גוף ונתונים אישיים. בניית מלתחה בתקציב נתון מראש. אלתור ומשחק עם הבגד. מגמות אופנה בארץ ובעולם.

מוסדות, מקומות־עבודה, ועדי־עובדים וקיבוצים:
קורסים מיוחדים וסדנאות "מטמורפוז" של יום אחד. פרטים: פנינה, "מולה־סנטר". טל. 238463, 03־231013.

■ **הקורס כולל תספורת אישית**

מ ו ל ה ־ ס נ ט ר

איל בר

מרכזי ההדרכה
לארוח ולתרבות המזון

תנובה אסם

ירושלים

ירושלים, רח' סוקולוב 15, בית מיטשל, מיקוד 44256 טל. 02-661651

נמשכת ההרשמה לקורסים ולהרצאות לחודש ינואר 1988 והחלה ההרשמה לחודש פברואר 1988.

קורסים בני שלוש פגישות במחיר –.30 שקל

קונדיטוריה ביתית
החל מה־31.1.88, מידי יום א', בשעה 16.30

בישול דל־סוכר (לחולי סכרת)
החל מה־26.1.88, מידי יום ג, בשעה 16.30

בישול צמחוני
החל מה־27.1.88, מידי יום ד', בשעה 16.30

קורסים בני שתי פגישות במחיר –.25 שקל

הכנת פטיפורים – מתכונים חדשים
החל מה־17.1.88, מידי יום א', בשעה 16.30

בישול במיקרוגל
החל מה־15.2.88, מדי יום ב', בשעה 16.30

סדנאות חד פעמיות במחיר –.20 שקל
(כולל מצרכים וחומרים)

עצוב דגמי מרצפן – שלב א'
יום ב', 25.1.88, בשעה 16.30

עצוב דגמי מרצפן – שלב ב'
יום ג', 16.2.88, בשעה 16.30

סדנא לעצוב לחמניות
יום א', 28.2.88, בשעה 16.30

סדנא לקישוטי מזון
יום ג', 1.3.88, בשעה 16.30

הרצאות בודדות במחיר –.10 שקל

1. עוגות ללא אפיה
יום ב', 18.1.88, בשעה 20.00
2. תבשילי דגים – מתכונים חדשים
יום ג', 19.1.88, בשעה 16.30
3. תבשילי קשואים
יום ד', 20.1.88, בשעה 16.30
4. תבשילי חצילים
יום ב', 25.1.88, בשעה 10.30
5. תבשילי קדרה
יום ד', 27.1.88, בשעה 10.30
6. חביתיות (בלינצ'ס) במליות שונות
יום ב', 1.2.88, בשעה 16.30
7. פשטידות צמחוניות א'
יום ב', 8.2.88, בשעה 10.30
8. מרקים מחבילים לחורף
יום ד', 17.2.88, בשעה 16.30
9. עצוב בשוקולד
יום א, 21.2.88, בשעה 16.30
10. תפיחות – (סופלה)
יום ג', 23.2.88, בשעה 16.30
11. עוגות ופשטידות במיקרוגל
יום ד', 24.2.88, בשעה 16.30
12. מגדים וממתקים
יום א', 28.2.88, בשעה 10.00
13. אפיה לפורים
יום ב', 29.2.88, בשעה 16.30

הרצאות בודדות במחיר –.5 שקל

ארוח גבינות ויין
יום ב', 1.2.88, בשעה 20.00

הקפאת מזון ביתי
יום ד', 24.2.88, בשעה 20.00

חיפה

חיפה, רח' עמק הזיתים 3, הדר הכרמל, מיקוד 33065, טל. 04-521501

החלה ההרשמה לקורסים ולהרצאות לחודש פברואר 1988.

קורסים בני שלוש פגישות במחיר –.25 שקל

1. בישול סיני א'
החל מה־31.1.88 מידי יום א', בשעה 17.00
2. קונדיטוריה ביתית (מתכונים חדשים)
החל מה־8.2.88, מידי יום ב', בשעה 17.00
3. תבשילי דגים (מתכונים חדשים)
החל מה־3.2.88, מידי יום ד', בשעה 16.30

קורסים בני שתי פגישות במחיר –.20 שקל

1. בישול במיקרוגל – בסיסי (מתכונים חדשים)
החל מה־2.2.88, מידי יום ג', בשעה 16.30
2. בישול במיקרוגל – בסיסי (מתכונים חדשים)
החל מה־22.2.88, מידי יום ב', בשעה 09.30

קורסים בני שתי פגישות במחיר –.15 שקל

1. פשטידות צמחוניות ובשריות
החל מה־16.2.88, מידי יום ג', בשעה 10.00
2. הכנת סלטים ורטבים
החל מה־17.2.88, מידי יום ד', בשעה 10.00

הרצאות חד פעמיות במחיר –.15 שקל

סדנא לעצוב דגמי מרצפן – שלב א' (כולל מצרכים וחומרים)
1. יום א', 14.2.88, בשעה 09.30
2. יום א', 21.2.88, בשעה 16.00

סדנא לקשוטי מזון
1. יום ד', 3.2.88, בשעה 09.30
2. יום ב', 7.3.88, בשעה 16.00

בישול דל כולסטרול
(כולל הרצאה ושיקופיות ע"י דיאטנית)
יום ג', 9.2.88, בשעה 09.00
יום ג', 23.2.88, בשעה 16.00

הרצאות חד פעמיות במחיר –.10 שקל

1. ארוח לערבי החורף – מתכונים חדשים
יום ב', 1.2.88, בשעה 16.30
2. תבשילי קישואים – מתכונים חדשים
יום ג', 2.2.88, בשעה 10.00
3. תבשילי חצילים
יום א', 7.2.88, בשעה 10.00
4. שימוש במעבד מזון להכנת תבשילים
יום ב', 8.2.88, בשעה 10.00
5. מרקים מחבילים לחורף – מתכונים חדשים
יום ד', 10.2.88, בשעה 10.00
6. עוגות ופשטידות במיקרוגל
יום ב', 15.2.88, בשעה 09.30
7. עוגות ללא אפיה
יום ג', 16.2.88, בשעה 16.30
8. שטרודלים במליות שונות – כולל הכנת הבצק
יום ד', 17.2.88, בשעה 17.00
9. אפיה לחג הפורים – מתכונים חדשים
יום ה', 18.2.88, בשעה 10.00
10. אפיה לחג הפורים – מתכונים חדשים
יום ד', 24.2.88, בשעה 17.00
11. בישול מרוקאי – מתכונים חדשים (כולל הכנת קוסקוס)
יום א', 28.2.88, בשעה 17.00
12. חטיפים חלביים למסיבות פורים (כולל משקה חם)
יום ב', 29.2.88, בשעה 18.00
13. ארוח גבינות – מתכונים חדשים
יום ה', 4.2.88, בשעה 10.00

כל הקורסים וההרצאות מלווים בהדגמות ובטעימות

ההשתתפות בקורסים ובהרצאות מותנית בהרשמה ובתשלום מראש במרכזי ההדרכה בין השעות 08.00–15.00 בלבד.
במרכז ההדרכה ירושלים: רח' סוקולוב 15, בית מיטשל טל. 02–661651
במרכז ההדרכה חיפה: רח' עמק הזיתים 3, הדר־כרמל טל. 04–521501
אפשר לרכוש הספרים מסדרת "מאכלי חלב ועוד", "תפוד ועוד", "בעד ועוד"
במחיר –.5 שקל הספר או את שלושת הספרים במחיר –.12 שקל. כמו כן את ספר "הבישול הביתי" במחיר –.15 שקל.

המטבח ההיסטורי

המטבח של גולדה, משוחזר במדוייק, משך אליו קהל מבקרים רב ביריד המטבחים של מרכז הבניה הישראלי בגני התערוכה בתל־אביב. זה מטבח צבוע בצבע שמן מן התקופה של הטרום־פורמאיקה. מדפי הארונות עטופים בנייר שעווה. מטבח כמו של אמא ושל סבתא. מטבח היסטורי. ■

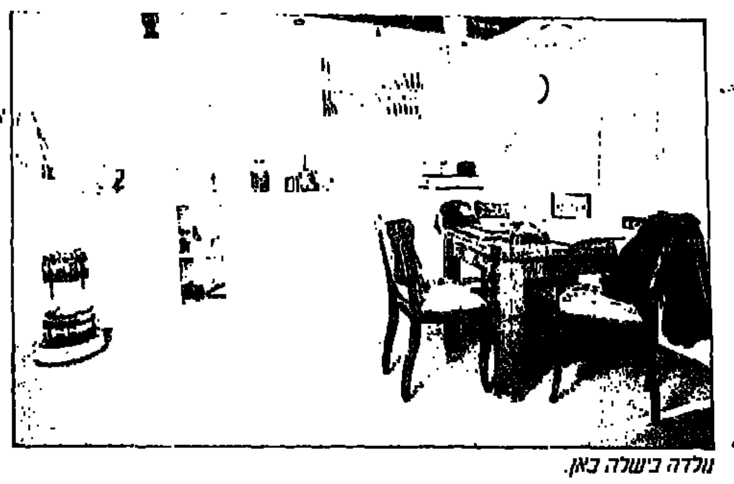
גולדה בישלה כאן.

המפרגנות

לח"כ אורה נמיר, אשר הוזמנה לשאת דברים בטקס מתן פרס המתנדבת ע"ש בבה אידלסון, מי שהיתה המזכירה הכללית של מועצת הפועלות (נעמת בגלגול ההיסטורי) – לא היה קל.

אורה נמיר על בבה אידלסון: למען ההגיות ההיסטורית – היתה לה מורשת.

אידלסון, בשעתה, לא אהדה את הרעיון שאורה נמיר תהיה מזכ"ל נעמת במקומה וגרמה לכך שנמיר תסיר מועמדותה ברגע האחרון ותפנה את מקומה לתמר אשל. "ראיתי אז שפוליטיקה זה עסק לא סימפטי, לא בשבילי", הודתה בשעתה נמיר, אשר מאז שוחה יפה בים ה"לא סימפטי" בכנסת. וכך, למרות הזכרון הנ"ל דיברה נמיר בשיבחה של אידלסון, "למרות מערכת היחסים הלא תמיד תקינה ולמרות המשקע בלב לא יכולתי להתעלם משך כל השנים מכושר מנהיגותה ומן ההעזה שרחשה לה הסביבה".

ובסימן ההגינות והפירגון ההדדי המשיכה מזכ"ל נעמת, מאשה לובלסקי, ואיחלה לנמיר באותו מעמד כי תיכלל בין חברי הממשלה הבאה. ■

תלמה הדר

נשים יפות, פרחים יפים

כוכבית שני, ציירת ירושלמית בוגרת "בצלאל", יפה ואלגנטית, מרבה לצייר נשים יפות ופרחים יפים בצבעוניות חמה ותוססת. בציוריה ניכר כשרון לעיצוב אופנה, כשהיא מלבישה את הדמויות במערכות לבוש וכובעים עם פרחים באוירה קוקטית, מהודרת ונוסטאלגית. באחרונה עברה כוכבית לציור מופשט, אף כי סערת הצבעים נמשכת בתנופה גם כאן. היא מעצבת ותופרת בעצמה את כל בגדיה ומדי פעם מפתיעה באוסף של בגדים מצוירים במכחול: משי, צמר, כותנה, עור וקטיפות וגם נעלים מכל מין וצבע. תערוכת ציורי המופשט שלה מוצגת בימים אלה בבית אגודת הציירים והפסלים בתל־אביב. ■

שיאונה דרור

יושב לו וסורג

הווארד האסקין, טנור.

רות קוטק, אשה תמירה ונאה, היח"צנית של התזמורת הסימפונית חיפה, פתחה זוג עיניים גדולות: הווארד האסקין, זמר טנור, כושי צעיר יליד קנזאס שבארה"ב, המתגורר כיום בצרפת, והגיע ארצה כדי להשתתף כסולן בקונצרט מיוחד של התזמורת החיפנית, ישב לו בזמן החזרות וסרג במרץ. הסריגה, הסביר לה הזמר הצעיר, עוזרת לו להתרכז. כל רגע פנוי בחזרות או בזמן ההופעות, הוא מנצל לסריגה. התוצאה: כל ידידיו כבר לובשים את הסוודרים והצעיפים התואמים שלו. והבחור אף פעם לא למד לסרוג. יום אחד פתח חוברת סריגה, קנה מסרגות והתחיל עבוד.

קוטק הנציחה במצלמה את הפנומן. הוא סורג דברים משגעים ובמהירות שיא. ואם פעם יחשוב האסקין על הסבה מקצועית - לא תהיינה לו כל בעיות. ■

אריה יאס

קטנים

מאז היותו בן 12 מלווה אלון פרגמן, כיום סטודנט למזרחנות באוניברסיטת באר־שבע, את הזמרת אילנית לכל מקום בו היא מופיעה ברחבי הארץ. מין גרופי שכזה. בשבוע שעבר, במועדון "גן השקמים" בבאר־שבע, עשתה לו אילנית את הערב: היא הזמינה אותו לבמה, שרה לו באופן אישי־אישי את "ללכת שבי אחריך". ★ ★ ★

אורחי הכבוד בארוע התגיגי במלאת 25 שנה ל"רבלון" היו השר יצחק מודעי, מי שייסד את החברה והיה מנהלה הראשון, ורעייתו מיכל מודעי. הדוגמניות סמדר גנזי ודניאל ישינובסקי הציגו אפטר־שייב (לשר) ובושם (לרעיית השר) מתוצרת "הלסטון", חברה המיוצגת מעתה בישראל ע"י "רבלון". ★ ★ ★

[illegible]

נוצץ אבל מאופק

מאתיים וחמישים ידידי תנועת הנוער המוסיקלי בישראל, עמותה המארגנת מיפגשים מוסיקליים ופעילות מוסיקלית לנוער ב־20 תאים מקומיים ברחבי הארץ, ציינו את האירוע החגיגי של התנועה במלון "דן" בתל־אביב, לטובת יחסי הציבור ומאזן התרומות השנתי. נוצץ אבל מאופק.

בדיוק ב־8 הופיעו שם צ'יץ' וזיוה, ופתחו את קבלת הפנים, חלקו הראשון של הערב. מאיר ויזל, מוסיקולוג ומנצח, מנהל הנוער המוסיקלי בארץ, וד"ר אורי טפליץ, חבר ההנהלה, נהגו כמארחים עם אורחיהם, ששלשלו 80 ש"ח כרטיס כניסה והפכו אוטומאטית לידידי הנוער המוסיקלי. היו גם בין היתר, שלום רונלי־ריקליס, מנצח התזמורת הפלהרמונית הצעירה, מעצבת האופנה רוז'י בן יוסף, בעלי חברת "רטפון" צבי ודבורה תמדור, תמר וליאו אשרוב, בעלי רשת חנויות "ארטא", אביבה גולדמן, זכרת בישלנית ואשת חברה, אנה נעמי (עלית) פרומצ'נקו ואליצור גורן מנכ"ל מפעל הפיס.

את הארוע כיבדו בנוכחותם גם שגריר בלגיה בישראל ג'רר ז'ק ורעיתו, ונספחת התרבות הגרמנית מריאן קורק. להיט ביקש מאוד "לא לברך מעל הבמה. אין צורך אני לא אוהב את זה"... הסביר למאיר ויזל המופתע. וקיצר את שורת המברכים שקדמו להופעת האחיות ולטמן – מאיה, פסנתרנית, ויפעת, צ'לנית והזמרת מירה זכאי, חלקו השני של הערב.

ההכנסות הצפויות (כ־10.000 דולר) מיועדות השנה באופן מיוחד להרחבת פעילות התנועה ביישובים מרוחקים ובעיירות פיתוח. ■

נועה גל

בוקר"ים – פגישת היכרות עם מדריך הבידור החדש של "מעריב" ועם כותביו. נערכה בסוף השבוע שעבר בתל־אביב. בתמונה (מימין לשמאל): שלמה סלע מנהל מחלקת המודעות של "מעריב", פרדי שרמן, יוסי כהן ורליה בוקצ'ין מפרסום "בלקין" ואורי דן מ"מעריב". צילום: נאור רהב.

מעילים זה שם המשחק בחורף הזה. חוזרים אל מה שהיה בשנות החמישים. מעילים ארוכים, צווארונים גדולים. יש מה לראות. זה התחיל בתור נוסטלגיה בסרטים וזה הגיע עכשיו גם אלינו, בארץ. צבעים עליזים, רגליים חשופות, יופי של אופנה.

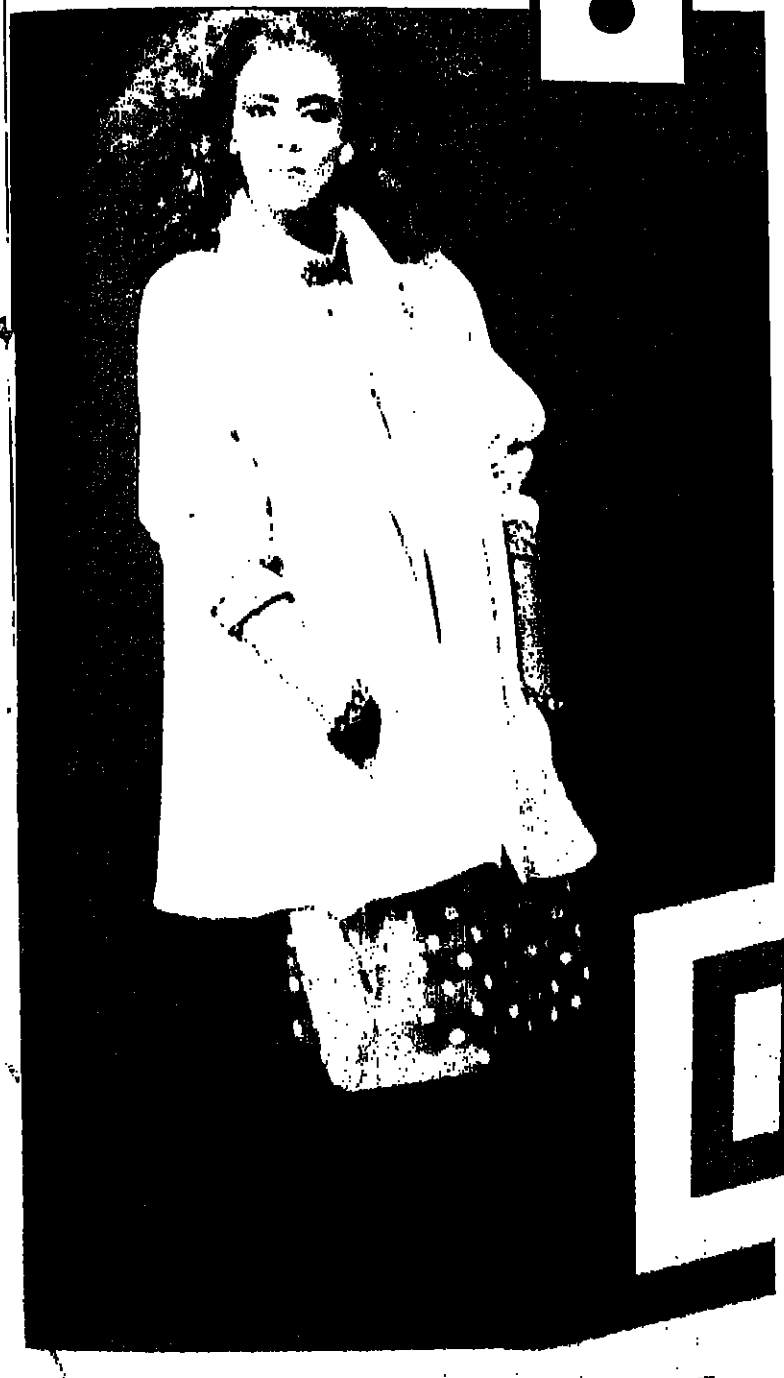

מעילים עלינו

חורף 88' זה חורף של מעילים. לא רק מפני שקר וקשה לעבור אותו בלי מעיל. גם מפני שמעילים שוב במקום טוב באמצע האופנה. אחרי כמה שנים של בצורת, חזר המעיל – מעיל, לא מעיל־סטודנטים, פונצ'ו, שכמיה וכל האילתורים האחרים שהתעטפנו בהם בשנים האחרונות. הכוונה למעיל צמר ארוך עד לקרסוליים, או מעיל קצת קצר מהחצאית, באורך שבין שלושה־רבעים לשבע־שמיניות.

מה שהחזיר את המעילים־מעילים זו הנוסטלגיה של אופנת שנות החמישים והמעילים החדשים נראים ממש כמו אלה של השנים ההן. עם צווארונים גדולים, בגזרת מעטפה שעוטפת את הגוף, ללא כפתורים ובגזרת אהל גדולה ורפויה. רואים אותם בגל הסרטים של אותה תקופה, שהגיעו לאחרונה למסכים.

הנערות הפאריסאיות קלטו את הכיוון כבר בסתיו ועטו על שוק הפשפשים, כי הכי־בסטייל אצל הנוער, זה ללבוש אוריגינל מהימים ההם, כמו שלבשו הנשים שכבר היו לאגדה, כשישבו בבתי־הקפה של הגדה השמאלית. סימון דה בובאר וג'ולייט גרקו. שהסגנון שלהן היה אופנה מינימליסטית, קוים פשוטים, כמעט נזיריים, חליפות ומעילים שחורים ואפורים.

המעילים של חורף 88', הם מהדורה משופצת של מעילי שנות החמישים, עשויים לא רק בשחור דראמאטי, גם בלבן־שמנת, צבעים עליזים ומשבצות. השילוב של רגלים שנחשפות בפתח המעילים הגדולים, במיני קצרצר, במכנסי־ערב צמודים או בחצאית ברך, או כמה סנטימטרים של חצאית ורגליים שנראים מתחת למעיל השבע שמיניות, יוצרים את הניגוד שמאפיין את האופנה העכשווית, משחק של קצר וארוך, גלוי ומכוסה.

לא קל למצוא מעיל צמר טוב ובמחיר סביר. היצרנים המקומיים ירדו בשנים האחרונות מייצור מעילים, הן בגלל שאלה היו בצד הלא־חשוב של האופנה והן בגלל הסיכון של חורף חמים. לכן יש היצע קטן יחסית של מעילים וחלקם מיובאים.

מקומות שאפשר למצוא בהם מעילים: בחנויות רשת "פולגת", "המשביר לצרכן", "משכית", "תדמור" ובבוטיקים ברחבי הארץ. מחירי המעילים: 250־900 ש"ח. ■

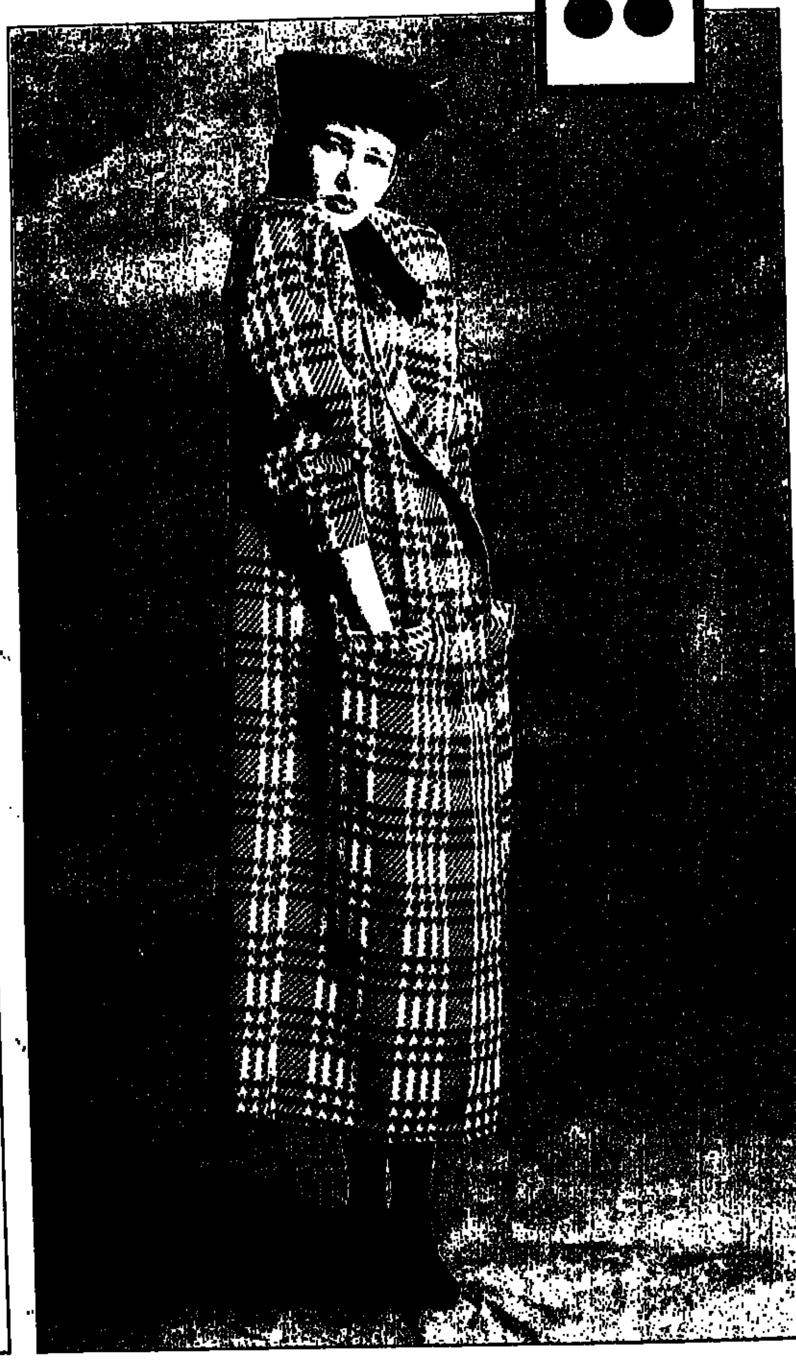

למי שטס, למי שלא טס

המעילים שחזרו לאופנה, נחתו גם ב"אל־על". הדיילים והדיילות, שקבלו עד עכשיו עם המדים שלהם רק מעילי־גשם והביאו מהבית את המעילים הפרטיים שלהם, כדי לשלא לקפוא ביעדי הטיסה החורפיים, זכו לאחרונה למעילים כחולים גדולים וארוכים, כתוספת למדים.

עיצב וייצר אותם ז'ק לימור, מאריג קשמיר רך, כחול כהה. לימור, אחד מיצרני המעילים הבודדים ששרדו בשנות הבצורת של המעיל, הלביש את הדיילים והדיילות לפי האופנה העכשווית, עם צווארון שאפשר להרים את שוליו. למי שלא טס, הוא מוכר גם דגמים אחרים, במחיר 250־400 ש"ח. ■

לחורף ישראלי, מעיל באורך שלושה־רבעים (עיצוב: גדי מליץ, "משכית").

משבצות ושני טורי כפתורים, למהדורה מחודשת של אופנת שנות החמישים ("עדה ברודסקי").

משחק של ניגודים בין המעיל השחור והארוך של פעם ומכנסי־הערב הצמודים ("רויאלה").

ארץ ישראל

זמר אופרה בפרדס

בין עצי התפוז של קיבוץ אידמית בגליל נשמע קול הבריטון של איזי בורנשטיין, ציוני שעלה מברזיל. שר ומאושר, אבל אינו פוסל אפשרות של שילוב שתי הקריירות. סיפור, שיח"צנים זריזים יכולים למכור לעולם.

איזי בורנשטיין. "בבית טיפסו על הקירות מרוב פיגרו" צילום רוני ועצי

איזי בורנשטיין אומר, שבישראל רק חבר קיבוץ יכול להיות זמר אופרה. רק קיבוצניק פטור ומשוחרר מדאגות פרנסה יכול לשיר בארצנו את פיגארו ודון ג'יובאני להנאתו, להתמכר לצלילים, מבלי שמוחו יערוך באותה שעה חישובים כלכליים מסוג "איך־לשלם־את־חשבון־המים־והטלפון־והמכולת".

אלה שבתעודת הזהות שלהם רשום "המקצוע: זמר אופרה", מוכנים לחתום על כך בשתי ידיים. העניין הוא רק שהם, למרות הכל, אינם מעוניינים להיות חברי קיבוץ. הם רוצים רק לשיר את "אאידה", ואילו איזי, צעיר חסון ומשופם בן 37, נשוי ואב לבת, רוצה לטעום משני העולמות. גם אופרה וגם קיבוץ. "תרשום, בבקשה, ותדגיש: חקלאי. אני לא רואה את עצמי עובד במפעל או במשרד או סתם במקום סגור. אני רוצה ריח אדמה ומקום פתוח שאפשר לשיר בו עם כל הגרון".

בנסיבות אחרות, היו אנשי האופרה הישראלית החדשה קופצים על המציאה, והופכים את הבחור לכוכב בינלאומי. כי איזי בורנשטיין הוא לא רק גבר נאה, זמר מוכשר ובעל אישיות בימתית חזקה – איזי בורנשטיין הוא גם סיפור ציוני־ישראלי. סיפור, שיח"צנים זריזים היו יכולים לשווק לעולם כמו את התפוזים. הקשר הזה הוא לא מקרי: איזי בורנשטיין הוא מרכז ענף הפרדסים בקיבוץ אידמית שבגליל המערבי.

ובכל זאת, השילוב ההרמוני הזה נראה יוצא־דופן: מצד אחד, כמעט קיטש ציוני, ומצד שני תחושה של כשרון לא מנוצל, שרק הקסם האישי והאופטימיות של איזי בורנשטיין מגשרים בין השניים. אתה עוקב אחריו בשבילי הקיבוץ היפהפה כשהוא מתחרה במנוע הטרקטור שלו בקול בריטון מרשים, מזמר את "לה טראוויאטה" או את "כרמן" לתפוזים וללימונים.

לא הכל קארנאוואל

אתה רואה אותו במרחק יריקה מגבול לבנון, משוחח על סידורי עבודה עם אנשי עמל ואידיאלים, רובם עולים מארצות דוברות אנגלית או מדרום־אמריקה, המתגוררים בבתים קטנים שתכנן עבורם משה ספדי, האדריכל הנודע, ששכח משום מה לבנות להם חלונות דווקא בכיוון הנוף המרהיב, וקבע אותם מציצים איש אל חדרי רעהו – רואה ומתקשה להאמין שהמרחק מכאן אל בימת האופרה בתל־אביב או באיטליה, הוא באמת קפיצת דרך קטנה, כפי שמתעקש איזי לשכנע אותך.

"תראה", הוא אומר בחיוך חם, "אני גדלתי בברזיל, והברזילאים טוענים שכל מקום, שממנו אתה יכול לחזור עוד באותו לילה לישון במיטתך – לא נחשב למקום רחוק. כי בינינו, מה זה כבר שעתיים נסיעה ממקום למקום?"

זה לא נורא, באמת. הבעיה היא שלאחר טעתיים הללו, ולאחר שהיית נשיא אדה"ב באופרה ישראלית מקורית, אתה גם חייב לעשות עוד משמרת לילה בקיבוץ. אבל איזי מקבל עליו את הדין באהבה. הוא נולד בבריסל שבבלגיה. הוריו, ניצולי שואה מפולין, עברו לשם לאחר המלחמה, ושנים ספורות לאחר־מכן היגרו לברזיל, שם מתגוררות אחיותיו של אבא בורנשטיין.

איזי גדל בריו, עיר הקרנאוואלים, משאת נפשם של ישראלים לא מעטים, ("חכמה גדולה", הוא מרצין פתאום, "לבוא לשם כתייר לקארנאוואל. זה לא אותו דבר כשאתה גר שם"), הלך לתנועת נוער "השומר הצעיר", ניגן בכינור: "אחי ניגן באקורדיון, מפני שאמא רצתה שנגנן כשבאו אורחים. מה לעשות. אמא פולניה, אפילו בברזיל. רצתה מאד שאהיה רופא. היום אחי הוא התובע המחוזי הממשלתי, ואני חבר קיבוץ וזמר".

האופרה היתה עבורו אהבה משמיעה ראשונה. בסרט מצוייר שראה בילדותו שמע את האריה המפורסמת של פיגארו ונדלק. "ביקשתי מאבי שיקנה לי את התקליט, ואחר־כך, הצטערו במשפחה הרבה זמן על הקניה הזאת. הייתי בן 14 והקשבתי יום ולילה לתקליט, ובבית היו מטפסים על הקירות מרוב פיגארו".

כך נולד גם הזיווג הציוני. בגיל 20 עלה איזי ארצה כדי ללמוד באקדמיה למוסיקה בירושלים. בסיום הלימודים מצא את עצמו מתלבט בין הקיבוץ, משאת נפשו, והמשך לימודים בווינה באוסטריה. "העניין של הקיבוץ קסם לי יותר. החלטתי לנסות. וכמו שאתה רואה, אני 'מנסה' כבר 15 שנה, ומאושר", והוא צוחק צחוק מוסיקלי מאוד ומאושר מאוד.

"הנסיון" שלו עלה יפה. כשבאה אמא בורנשטיין מברזיל לביקור ראשון בקיבוץ וראתה את גדר התייל המקיפה אותו ומגדלי השמירה, עברה בה צמרמורת קלה. "איזי", אמרה בשקט־בשקט לבנה, "זה מזכיר לי גדרות אחרים..." וזו היתה הפעם היחידה שדיברו שם על השואה. אמא בורנשטיין, אשה חזקה, התגברה מהר מאד על ההלם הראשון.

חזרות בין העצים

במקום לימודים בווינה, נסע איזי ללמוד אצל נתניה דבורה ז"ל בתל־אביב ואט־אט, בעיקר, כשנתיים ראשונות מצא את עצמו מופיע על במה וזוכה לביקורות מעולות.

הוא הופיע גם באופרה הישראלית החדשה ב"לה טראוויאטה", אבל כשדובר על הופעה ב"שיקוי אהבה", הביאו זמר בריטון מחו"ל, בטענה שאין בארץ בריטון. "אפילו לא עשו לי אודיציה", הוא אומר בקובע עובדה. "ואני בסך הכל ביקשתי שיעשו לי אודיציה..." המלה "אודיציה" שפירושה "מבחן" חוזרת בפיו לא מעט פעמים, תזכורת לדרך הארוכה שצריך אדם לעבור, כדי שיכירו בו. בינתיים, הופיע גם באופרת הילדים "שמוליק הסופרמן" שהועלתה בחיפה, ואפילו קיבל הצעה ממנצח ספרדי, איסקרדו, שהגיע ארצה לסידרת קונצרטים, הודכן לחזרה והזמין את איזי לשיר את פיגארו ב"ספר מסביליה" בפסטיבאל של רג'יאמיליה, באיטליה.

בתוך כך, הוא ממשיך בעיקר לשיר בפרדסי ההדרים של הקיבוץ. "כן, אני מכיר את התיאוריות האלה שאומרות, שצמחים רוצים שידברו ויפיחו להם, כי ככה הם גדלים טוב יותר. בזמני קראתי גם את 'החיים המיסתוריים של הצמח' ומי יודע, יכול להיות שיש משהו בזה. אבל אני לא לגמרי האיש, ולרוב, כשיכל ללמוד טקסט ולעשות חזרות. ואם התפוזים שלנו יוצאים טובים יותר, אז סימן שאיתרנו ביחד הנאה גם יחד. ואיך לא, החבר'ה שלי אומרים שאני הזמר הטוב ביותר בין הפרדסנים, ולהיפך: הפרדסן הטוב ביותר בין הזמרים". ■

הטור של טומי

רב ראשי

אני יודע, שאם אני שם את ראשי בכפי ויתכן שאצטרך להחליף כתובת, או לפחות מספר טלפון, כדי להימלט מפני זעמן של הפמיניסטיות, אבל אני לא חושב, שנשים צריכות להשתתף בבחירת רבה הראשי של תל־אביב.

כמובן, כמובן, כמובן, אני בעד שוויון זכויות האשה. לא רק מן השפה אל החוץ, אלא גם למעשה. אבל לא הלכה למעשה. לא הלכה אורתודוכסית למעשה. מועצת עיר לא יכולה לשנות את השולחן ערוך. ראש העיר הוא לא הרמב"ם. ומה לעשות שהדת היהודית היא דת מצ'ואיסטית. אפשר להיות חילוני מכל וכל. אפשר להשתייך לקהילה קונסרבטיבית או רפורמית. אבל אי אפשר לדרוש מרבנים אורתודוכסים שיקבלו על עצמם דין תורה של בטי פרידן.

מיתמם מי שטוען, שרבה הראשי של תל־אביב הוא הרב הראשי של כולנו, ולכן כולנו רשאים לבחור בו. רבה הראשי של תל־אביב הוא רבם הראשי של יהודים תל־אביביים הרואים את עצמם, מכוח רצונם, הכרתם ואמונתם, כפופים לרבנות.

על פי אימרתו הידועה של גראוצ'ו מארקס, כי הוא אינו מוכן להיות חבר במועדון שמוכן לקבל לשורותיו אדם כמוהו, גם הרב לאו לא מוכן להיות רב ראשי בקהילה, שבה מאפשרים לאשה לבחור ברב ראשי. הדת היא המגרש שלו ואם הוא משחק כדורגל, אי אפשר לשלוח אליו שופטת של הוקי קרח. על פי ההגיון הפמיניסטי, לא די בכך, שאשה תשתתף בבחירת הרב הראשי. אלא אשה צריכה להיות גם מועמדת לכהן כרב ראשי. אמנם יש באמריקה רבניות, אבל אינני חושב, שמישהו היה מציע, ברצינות, שאשה תיבחר לרבה הראשי של תל־אביב.

נאמר: ועשה לך רב. לא נאמר: ועשי לך רב. אשה, המוכנה להמרות את פי ההלכה כדי לבחור ברב ראשי, איננה דתיה על פי האורתודוכסים. ואם היא איננה דתיה, אז מדוע שהיא תבחר ברב הראשי האורתודוכסי? ■

משק כנפי הפרפר

אני מניח, כי ביום שני לפני שבוע הורידו את הדגל בתחנה המטאורולוגית לחצי תורן. ברוך כזה לא היה להם מזמן. ביום ראשון בערב הודיעו, כי הגשמים יתחדשו רק ביום רביעי ומה עושה אלהים – ביום שני יורד גשם מאסיבי, במשך כל היום, ברחבי הארץ. המטאורולוג המסכן הסביר, כי ענני הגשם הגיעו מהדרום ולמטאורולוגים שלנו אין מספיק מידע על המצב בדרום. מבחינה זו הם דומים לחיל המודיעין ערב מלחמת יום הכיפורים. גם להם לא היה מספיק מידע מהדרום.

טסתי פעם, בחברתו של חיים טופול, בשמי ניו־יורק, במטוס פרטי קטן, שטייסו היה שתום עין. "אם תראו איזה מטוס בא מהדרום, תגידו לי" – הוא ביקש. ממש כמו איזה מטאורולוג. טופול ואני לא ידענו אם לבכות או לצחוק. שמחנו כאשר נחתנו בשלום. כעבור כמה חודשים האיש באמת התרסק. כנראה שלא שם לב לאיזה מטוס שבא מהדרום.

האם המטאורולוגים יידעו אי פעם לנבא בבטחון את מזג האוויר? קראתי מסמך מלומד, שממנו הסתבר, כי אין לכך כל סיכוי. גם אם לרשותם יעמדו המחשבים המשוכללים ביותר וגם אם לוויינים יספקו להם אינפורמציה עדכנית, תמיד ישאר אפקט כנפי הפרפר, שיקלקל את השורה.

לפי תיאוריה זו, אי אפשר לקחת מראש בחשבון את כל הגורמים המשפיעים על תהפוכות מזג האויר. משק כנפי פרפר יכול ליצור מערבולת אויר זעירה, שתגרום לשינוי מיקרוסקופי בזרימת האויר, שישפיע על אלפית המעלה בחום, שתוסיף שמץ של לחות לאויר וכך עלולה להיווצר תגובת שרשרת, שכתוצאה ממעופו של פרפר בקאמצ'טקה יירד שלג על פיסגת הקילימאנג'רו, או שיירד גשם בתל־אביב.

אי אפשר לצפות מהמטאורולוגים שלנו שיעקבו אחרי מעופו של כל פרפר. ■

תרבות הדיבור

הזמנתי ידיד, שהגיע מלונדון, לשיחת חברים בליל שבת. באמצע הוויכוח שהתנהל על בעיית השטחים, קלטתי מבט מבוהל שלו. "מה קרה?" – לחשתי לו. "למה אתם צועקים?" – הוא לחש בחזרה. רק אז הבחנתי בכך, שכל הנוכחים מדברים בבת אחת, נכנסים זה לדברי זה, מפסיקים זה את זה, צועקים זה על זה, ולפעמים מישהו גם דוחף קצת את מי שיושב לידו, כדי שזה יפסיק כבר לדבר.

לפתע, דרך עיניו ואוזניו של האורח הבריטי, נראתה לי התנהגותה הטבעית של חבורה ישראלית כמו שוק. ממש התביישתי. אבל התאוששתי מהר. ככלות הכל, לא יכולתי להשאיר נושא כל כך חשוב כמו עתיד השטחים בידי כמה טמבלים, מבלי שאנסה לשכנע אותם, ואם בצעקות אז בצעקות.

נזכרתי באפיזודה זו השבוע, כאשר הוזמנתי על ידי פרופ' דוד טנא וד"ר יעקב מלכין להשתתף באספת המייסדים של החברה הישראלית לתרבות הדיבור, שתתקיים ב־22 בחודש באולם האקדמיה ללשון העברית באוניברסיטה בירושלים. יש משהו תמים ונוגע ללב, משהו ממש הירואי, בנסיונם של אנשי אקדמיה לחנך את עם ישראל לסיגנון דיבור תרבותי. סיגנון דיבור של עם איננו תופעה חיצונית, שניתן לעשות לה רגולאז', כמו למכונית. האיפוק המאפיין את סיגנון הדיבור האנגלי הוא מסימני ההיכר של הציוויליזציה הבריטית. הצעקנות של האיטלקים היא ביטוי לטמפראמנט ולא לחוסר נימוס. הוירטואוזיות הלשונית של הצרפתים היא נכס לאומי, הנשען על אינטליגנציה טבעית של עם ועל יחסו המיוחד לשפתו.

גם אנחנו עם אינטליגנטי וגם לנו יש יחס מיוחד לשפתנו. אבל אנחנו גם יורשים של תרבות ויכחנית, שנוספה לה תוקפנות מתוצרת הארץ. אילו המדובר היה בחוסר נימוס בלבד, אפשר היה אולי לוותר על המאמץ.

אבל אצלנו מדובר גם בהקצנה בלתי נסבלת של הלשון. הקצנה הטעונה תיקון. אינפלציה לשונית הדורשת מיתון. אצלנו כבר אין בכלל אנשי ימין, ואפילו לא פאשיסטים, אצלנו יש רק נאצים. ואצלנו אין כבר אנשי שמאל ואפילו לא שמאלנים, אלא רק אש"פיסטים. קיצוניות זו היא נגע רע, שצריך למגר אותו, לקעקע אותו, למתן אותו ולהשמיד אותו, עד אחרון הנאצים והאש"פיסטים, ימח שמם! ■

(הדברים שודרו בתכנית "השבוע שלי" ב"קול ישראל")

להלן מכתב תגובתו של השר אברהם שריר לקטע "שריר וקיים", שפורסם במדור זה ב־30.12.87.

טומי, ידידי

הפנו את תשומת לבי לדבריך בתקשורת המתייחסים לביקורי בגוש קטיף ולאירוע של סיכום שנת התיירות המוצלחת. אתה מתייחס למודעות הברכה שהתפרסמו באותה עת, המברכות אותי לרגל ההצלחות הגדולות בתיירות וסיכום שנת שיא נוספת (השלישית במספר) בתיירות.

אתה כותב, טומי היקר, שצריך להיות רשע מרושע כדי להעלות על הדעת שבאמצעות מודעות כאלה ניתן (אולי) לשפר (במקצת) את התדמית. טומי ידידי, מי שמכיר אותך כמוני, יודע, שאי אפשר להאשימך ברוע לב וברשע. אתה סמל הטוב והיושר החברתי. אתה ורוע לב הם דבר והיפוכו ומשתבח אנוכי, כמו רבים אחרים, בחבר כמוך.

אמנם, בהרהור חוזר, אני סבור שיכולת להתייחס, בהזדמנות זו או אחרת, להצלחה הגדולה בתיירות, ומיוזמתך לומר מלה טובה גם לאיש העומד בראש המערכת. בתקופה בה כיהנת כמנכ"ל רשות השידור, פעלת רבות, בצד הצלחות אחרות שהיו לך, להבליט את התיירות כערך כלכלי־חברתי־הסברתי חשוב. עם פרישתך, וחבל שלא האריכו את שרותך ברשות השידור, נשאר נושא זה ללא טיפול מתאים.

עכשיו שחזרת לתחום הכתיבה, תוכל להמשיך את פועלך המבורך בתחום התמיכה בתיירות, שיצעידנו לעצמאות כלכלית תוך העשור הקרוב.

תודה לך טומי ידידי על תמיכתך.

שלך,
בידידות נאמנה
אברהם שריר ■

אתגר

סמדר בת־אדם

פחד גבהים
רומן מעודכן

מפאת קוצר היריעה – נוותר על האווירה ונסתפק בסיפור הכרונולוגיה. אורי דווידביץ, מדריך טיולים, מומחה לגלישה מצוקים (סנפלינג), מחליט להוציא ספר, מדריך מקצועי לגולש. הוא אוסף חוויות וכותב את החומר, ואת שלב העריכה הוא חושב בעצם, למה לא עם קצת עזרה מידידים?

ידידים, במקרה הזה זו אושרה גווילי. מכאן התסריט פשוט: הוא מתקשר, היא נענית, הוא בא עם החומר והיא? "חשכו עיניי. שפה צבאית, לקונית, הרבה מלים לא ברורות. צילצלתי וביקשתי הסבר. הוא אמר שבטלפון קצת קשה, אבל יש לו פיתרון".

פיתרון נוסח אורי מסתמך על המשפט 'טוב מראה עיניים'. "הוא הכין אותי שיוצאים לטיול. מפה לשם הגענו למדבר יהודה. חשבתי שהוא מתכוון להסביר לי בשטח מה קורה. בעוד הם מכינים את החבלים, והנה אני רואה שהוא קושר את החבלים סביבי". ככה אושרה מצאה עצמה תלוייה על צוק במדבר יהודה. היא התחילה לגלוש ולרדת, הוא לצידה, מסביר, מדריך ותומך. בקטע הזה אפשר בהחלט להגיד משהו כמו "ומאז חיו באושר עד עצם היום", אבל זה באמת יהיה נוסח נורא מקוצר.

"בדיעבד", היא אומרת, "ההסבר היה טוב. אבל באותו רגע הייתי מוכנה לחנוק אותו". כמובן שברגע בו דרכו רגליה באדמה היא נשבעה שיותר בחיים לא. כמובן שמאז היא כבר לא יכולה לספור מכמה צוקים היא כן ירדה. את היופי מזווית הראיה של תלוייה על חבל דק, היא גילתה כבר במפל השני.

בסוף היא ערכה לו את הספר, ואז הגיע תור העיצוב. היא, שבחיים לא למדה גרפיקה ושום דבר שקשור, ובעצם עסקה באותו זמן במקצועה: מורה ויועצת חינוכית באור־יהודה. הוא, בוגר יחידת חילוץ של חיל־האוויר, מטייל וגולש עם דיפלומה של השתלמות בקנדה ("הוא הגיע אפילו להימאליה") אבל בלי נסיון בעיצוב. יחד החליטו לעשות את העבודה הזו. הורות משותפת, אפשר להגיד.

הספר הראשון, "צוקים" יצא, אושרה ואורי נישאו ואיפה שהוא, בקטע הזה, היא החליטה ללמוד גרפיקה. היום, בשנת חופשה ממשרד החינוך, היא כבר עובדת כגרפיקאית. "בדיעבד אני רואה עד כמה הוצאת הספר הראשון היתה העזה. ממש בלי לדעת דבר"...

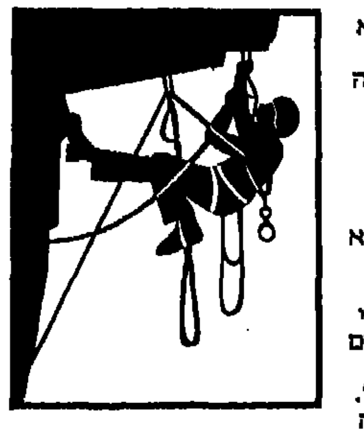

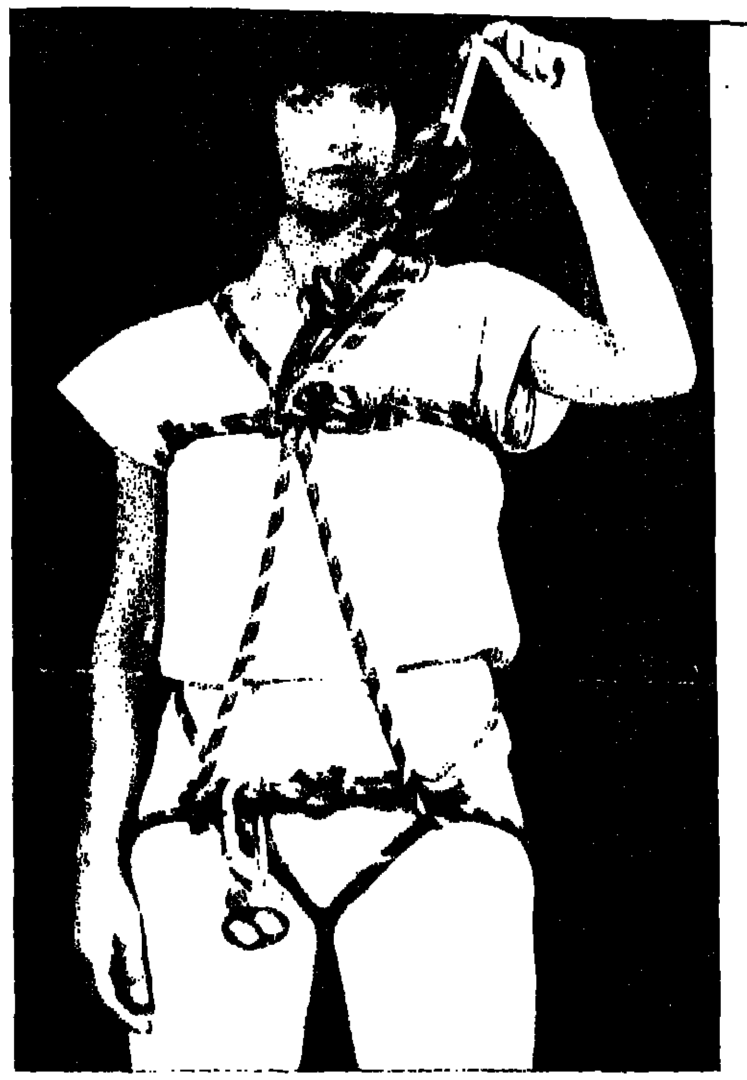

אושרה גווילי־דווידביץ: 'באותו רגע הייתי מוכנה לחנוק אותו'

בדילמה שבין מורה לגרפיקאית, הם הספיקו להוציא ספר נוסף: "מסלולי אתגר" למטיילים כמובן. ספר טיולים אחר, של מסלולים מסובכים ומתוחכמים ("ואני בכלל לא שייכת 'למיטיבי לכת' או משהו כזה", היא אומרת), ספר שמעורר את הבעייה של סכנות צפויות וגם נותן פתרונות. כמובן שכל מסלול נבדק ברגליים. דיאלוג קבוע לפני כל טיול מתנהל כך: היא "איך זה, קשה?" / הוא: "בלי בעייה בכלל".

הספר, נכון יותר קלסר, מכיל קובץ של הצעות לטיולים, כאשר בנוסף על המיקום הגיאוגרפי ותיאור המקום, אתה יכול לקבל תשובות כמעט על כל מה שרצית לדעת אודות המקום ובדיוק ברגע הקריטי לא היה לך את מי לשאול.

למשל: כמה מים דרושים לצורך הליכה במסלול הנבחר, איזה מסלול מתאים לאיזה עונה, היכן ממוקמת תחנת הדלק הקרובה/ אכסניית הנוער/ הטלפון הציבורי. התמונות אינן הצבעוניות־יפות, הנוף שהורגלנו בהן, אלא תצלומי אוויר, עם נספח שמסביר כיצד לקרוא אותם. החידוש הגרפי הממשי: חלק מהתמונות הן תלת מימדיות ובזכותן מתווספים לקלסר משקפי־נייר מתאימים.

כריכת הספר קשה, כחולה, סולידית. יכול להיות שהמילה הנכונה עניינית. הרעיון של קלסר מאפשר להוציא את הטיול הרלוונטי ולא להיסחב עם כרך שלם, וגם משאיר מקום להוסיף עוד ועוד טיולים, כיד ההתנסות הטובה על השניים.

משפט סיום: "וגם אם ארוכה הדרך ורבה הדרך נעבור בה יחדיו..." מתאים, לא? ■

תצלום אוויר. הצעה לטיול.

מרכז ההדרכה
לארוח ולתרבות המזון
תל־אביב: שד' בן גוריון 47, פינת דיזנגוף 166, מיקוד 64589, טלפון: 03-243157/8
תנובה אסם

נמשכת ההרשמה לקורסים ולהרצאות לחודש ינואר 1988 והחלה ההרשמה לחודש פברואר 1988.

קורסים בני שלוש פגישות במחיר –.30 שקל

1. בישול מרוקאי – החל מיום ב', 18.1.88, בשעה 10.00
2. בישול סיני א' – החל מיום ב', 1.2.88, בשעה 16.30
3. בישול אקסקלוסיבי במחיר סביר – ב', החל מיום ג', 9.2.88, בשעה 10.00
4. קונדיטוריה ביתית – החל מיום ד', 10.2.88, בשעה 20.00
5. בישול סיני ב' – החל מיום ד', 17.2.88, בשעה 10.00
6. תבשילי עופות – החל מיום ב', 22.2.88, בשעה 16.30

קורסים בני שתי פגישות במחיר –.25 שקל

1. בר סלטים ורטבים – מתכונים חדשים – החל מיום ד', 3.2.88, בשעה 10.00; החל מיום ג', 16.2.88, בשעה 20.00
2. עשון וכבישת בשרים – יום ד', 3.2.88, בשעה 16.30
3. הכנת פטיפורים (2 ימים צמודים) – ימים א'־ב', 7-8.2.88, בשעה 10.00
4. בישול דל כולסטרול – החל מיום א', 7.2.88, בשעה 20.00
5. פטה – מוסים פיקנטיים – החל מיום ו', 16.2.88, בשעה 16.30
6. בישול במיקרוגל – החל מיום א', 14.2.88, בשעה 16.30; החל מיום א', 21.2.88, בשעה 20.00; החל מיום ב', 29.2.88, בשעה 10.00

הרצאות חד פעמיות במחיר –.20 שקל

סדנא לקשוטי מזון – ביום ג', 9.2.88, בשעה 16.30; ביום ד', 10.2.88, בשעה 19.00; ביום ד', 24.2.88, בשעה 09.00
עצוב דגמי מרציפן – ביום א', 24.1.88, בשעה 09.00; ביום ג', 26.1.88, בשעה 19.00; ביום ב', 8.2.88, בשעה 16.30
סדנא לקליעת לחמניות – יום א', 21.2.88, בשעה 10.00

הרצאות חד פעמיות במחיר –.15 שקל

1. תבשילי דגים – מתכונים חדשים – יום ג', 19.1.88, בשעה 16.30
2. קישוטי פלטות – יום ג', 19.1.88, בשעה 20.00
3. מרקים מהבילים לחורף – צמחוני – יום ד', 20.1.88, בשעה 10.00
4. עוגות גבינה ללא אפיה – יום א', 24.1.88, בשעה 20.00
5. עוגות ופשטידות במיקרוגל – יום ב', 25.1.88, בשעה 16.30
6. תבשילי דגים – מתכונים חדשים – יום ג', 26.1.88, בשעה 16.30
7. עצוב בשוקולד – יום ג', 26.1.88, בשעה 20.00
8. תבשילי קדרה – יום ד', 27.1.88, בשעה 10.00
9. מאכלים מהפולקלור היפני – יום א', 31.1.88, בשעה 20.00
10. מרקים חורפיים – בשריים – יום ג', 2.2.88, בשעה 16.30
11. ארוח לערבי החורף – ביום ג', 2.2.88, בשעה 20.00; ביום ב', 22.2.88, בשעה 10.00; ביום ב', 29.2.88, בשעה 20.00
12. תבשילי קשואים – יום א', 7.2.88, בשעה 16.30
13. בוהוריים – ארוחת בוקר צהריים נוסח אמריקה – ביום ב', 8.2.88, בשעה 20.00; ביום ב', 15.2.88, בשעה 20.00
14. קשוטי עוגות – יום ב', 15.2.88, בשעה 10.00
15. אפיה יוקרתית – אירופאית – יום ד', 17.2.88, בשעה 16.30
16. תבשילי קדרה – יום ד', 24.2.88, בשעה 16.30
17. תזונה נכונה – יום ה', 25.2.88, בשעה 10.00
18. אפיה לפורים – ביום א', 28.2.88, בשעה 10.00; ביום ג', 1.3.88, בשעה 16.30
19. תבשילי דגים – מתכונים חדשים – ביום א', 28.2.88, בשעה 16.30; ביום ג', 1.3.88, בשעה 10.00

הרצאות חד פעמיות במחיר –.10 שקל

עוגות גלידה – יום ד', 3.2.88, בשעה 20.00
ארוח גבינות – יום ד', 20.1.88, בשעה 20.00; יום א', 31.1.88, בשעה 10.00; יום ב', 22.2.88, בשעה 20.00

כל הקורסים וההרצאות מלווים בהדגמות ובטעימות.
ההשתתפות בקורסים ובהרצאות מותנית בהרשמה ובתשלום מראש במרכז ההדרכה תנובה־אסם, שד' בן־גוריון 47 ת"א, טלפון 243157/8.
אפשר לרכוש את הספרים מסדרת "מאכלי חלב ועוד", "תפוד ועוד", "בצק ועוד" במחיר –.5 שקל היחידה או את שלושת הספרים במחיר –.12 שקל.
כמו כן את ספר "הבישול הביתי" במחיר –.15 שקל.

פרטים על תוכניות הלימוד:
במרכז ההדרכה ירושלים: רח' סוקולוב 15, בית מיטשל טל. 02-661651
במרכז ההדרכה חיפה: רח' עמק הזיתים 3, הדר–הכרמל טל. 04-521501

חשקיף

גד בירון/חדמית

מגדלי יוקרה. אתה יכול

זה הלהיט היום, כמו באמריקה, בעלי יכולת מגלים את מגדלי המגורים היוקרתיים. כבר במרץ הקרוב יאוכלס הראשון במגדלים החדישים של תל־אביב – "מגדל אשדר" – שהספיק להפוך לסיפור הצלחה מרשים. מרבית הדירות במגדל היוקרתי, 16 קומות מעל העיר, נחטפו בשנה האחרונה. צריך לראות בעין, לצלם את כל היופי שמסביב ולהחליט מהר. היום, דירות אחרונות, אתה עדיין יכול.

נעמי גולדשטיין, בסלון דירה במגדל אשדר: "מחכה לרגע שאכנס"

מגדלי דירות נוסח מנהטן, הולבים ומשתלבים בלב הנוף התל־אביבי, והבי־קוש להם גובר והולך. בעלי יכולת נוט־שים ווילות עם גינות בפרברים, אפילו דירות יוקרה, "רגילות", וחוזרים אל תוך העיר. למגד־לים. דירה במגדל היא כיום הלהיט: סטנדרד מגורים מעולה, גימור ותוספות בלתי שיגרתי־ות, שילוב של פרטיות מירבית עם נוחות וקיר־בה מיידית לכל מקום.

אלא שגם בין ניצני המגדלים קיימות הערפות. מגדל "אשדר", 16 קומות מעל העיר, המוקם באיזור מרכזי ומבוקש, נחשב כיום לסיפור ההצלחה היותר מרשים במשפחת מגדלי המגורים החדישים בתל־אביב. מרבית הדירות במגדל, היושב על רחוב ארלוזורוב, כבר נחטפו, לרכות דירות הפנטהאוז היוקרתיות.

זריזים שקראו נכון את המצב, מכרו דירות באיזו־רים שונים של העיר או החליפו וילות בערי הפריפריה לטובת הפרוייקט היפה הזה. אותם זריזים הבטיחו לעצ־מם שני דברים עיקריים: נכס יוקרתי ואיכות מגורים ייחודית. לצד השקעה מצויינת שערכה רק מטפס למע־לה. היום, חודשים מעטים לפני האיכלוס (מרץ הקרוב) נותרו עדיין דירות בודדות.

בהנהלת "אשדר" מתייחסים אל ההצלחה הזו בטב־עיות. הם יודעים איזה נכס יש להם בידיים. הדיירים שייכנסו לגור כבר בחודש מרץ הקרוב במגדל אשדר, ייהנו מסטנדרד ואיכות מגורים ייחודיים בנוף הדיור התל־אביבי. פירוט חלקי: מטבח משוכלל, סלון וחדרים גדולים במיוחד. המגדל כולל בין השאר לובי־כניסה עם דירת־שוער, לשמירה צמודה 24 שעות ביממה. או־לם הכניסה מצופה שיש איטלקי, וכו תקרה אקוסטית וצמחיה עשירה. מעליו – קומת ביניים, המיועדת לשי־מוש משותף של הדיירים.

בבניין חניונים קרקעיים ועיליים עם שערי כניסה אוטומטיים, המופעלים בשלט רחוק או בכרטיסי הפע־לה. הסטנדרד כולל גם שקט. כן. את זה השיגו על ידי בידוד, זיגוג כפול בחלונות ובניית הקירות ב־ 3 שכ־בות, וכן אנטנת לוויינים על הגג.

נעמי ויצחק גולדשטיין רכשו דירה בת 4 חדרים בקומה השישית של מגדל אשדר. הם מגיעים לפחות פעמיים בשבוע להציץ בבנין ההולך ונשלם. "כל רגע שאני רואה את הבניין אני מתרגשת ומחכה לרגע שאכנס", אומרת נעמי. "הכל מהודר, המעליות כבר פועלות, וכשאני נכנסת לפרוזדור הענק, המרוצף שיש, אני מרגישה חגיגה בלב".

אומר יצחק: "מכרנו דירה בשכון ל', כדי לעבור למגדל אשדר. אנשים לא הבינו איך אני חוזר אל תוך העיר, אבל אני חשבתי על מה שעובר עלי כל בוקר בדרך מצומת רמת אביב לצומת ארלוזורוב... עכשיו לא נצטרך שתי מכוניות. יש תחבורה ציבורית לכל מקום, אוטובוסים, רכבת או מוניות ומסוף אל על ישר מתחת לאף".

לפני שקנו את הדירה במגדל אשדר, עשו הרבה "חושבים". נעמי: "בסך הכל גרתי בבית יפה וחרש, יחסית, אבל הוא התיישן במהירות רבה. אחרי שבחנתי היטב את כל המיפרטים במגדל, ראיתי את השיש ואת הגימור, הבנתי שכאן יישמרו האיכות, הצורה והנקיון. חוץ מזה, גם השמירה הצמודה השפיעה על ההחלטה".

למען האמת השומר הצמוד זה לא סתם פינוק. תל־אביב היום היא כרך בכל המובנים, גם הפחות נעי־מים. שומר 24 שעות ביממה זה אומר הרגשה טובה של בטחון מפני אנשים זרים, וגם נוחות: אפשר להשאיר הודעות, אפשר לדעת מי עומד להיכנס עוד רגע בד־לת, וזה כבר איכות חיים.

וגם זו איכות חיים: מתכנני מגדל אשדר היו מוד־עים ל"צרות", הנילוות להסקה ולמיזוג מרכזי. כל דירה במגדל היא בעלת מערכת מיזוג דירתית עצמאית, המתפצלת לכל החדרים. גם כשיוצאים מן הדירה אל הפרוזדור הקומתי, הרחב כמו אולם אירועים, נשמרת תחושת ההידור והידיעה, שחשבו על הכל: חדר חשמל מיוחד וסגור, שני חדרי מדרגות מרווחים, מעליות משוכללות, הרבה אור, אוויר ואווירה בכל פינה. ממש תגיגה. מן הדירות של מגדל אשדר נשקפים הבניינים, שהם מיטב הארכיטקטורה המודרנית של תל־אביב – בנין I.B.M, בית אמריקה, בית אסיה והמוזיאון.

רוב רוכשי הדירות במגדל אשדר הם בעלי מקצו־עות חופשיים עם השכלה והכנסה גבוהה מן הממוצע. יש ביניהם צעירים יותר, שילדיהם בגיל התיכון נמצ־אים בטווח הליכה מגימנסיה הרצליה, או תיכון חדש, או עירוני ד', ויש מבוגרים יותר, שילדיהם כבר בגרו, ועזבו את הבית, והם מחפשים עכשיו דירה מודרנית, יוקרתית ומוגנת במקום נוח, שיהיה בה גם שקט, וגם קצב חיים. בקיצור – חברה טובה.

לאלה, גם לאלה, דאגה אשדר, ותיכננה דירות בנות 2־3־4 ו־5 חדרים, כולן בסטנדרד מעולה, בעיצוב מהודר וכמקסימום הנוחות והאפשרויות, שמציע היום העולם המודרני.

אמרנו להיט. אמרנו יוקרה, סטנדרד גבוה ואיכות חיים. אמרנו נוחות מירבית, פרטיות וקשר מיידי לכל פינה בעיר בארץ ובעולם. אמרנו חברה טובה ובטחון, ואמרנו השקעה מצויינת. כדאי למהר ולרכוש דירה במגדל "אשדר", לפני שייגמר. (דירות 2 החדרים והפנ־טהאוז כבר אזלו). האיכלוס הקרוב במרץ, עושה את הרכישה לעוד יותר אטרקטיבית.

והיום אפשר לראות בעיניים, לא רק את המגדל המהודר והלובי המצופה שיש. הדירה לדוגמא, מעוצ־בת ומרוהטת, פתוחה לתצוגה בכל יום. מומלץ לתאם ביקור בטלפון: בית אשדר, 03־245375.

גם השקעה

מי שקונה נדל"ן עושה, בדרך כלל, גם השקעה טובה. כל התחשיבים הכלכליים מוכיחים זאת. זה נכון במיוחד למי שרוכש דירה/נדל"ן לפני הכניסה. מה קורה אז? המחיר עולה. מטפס. לפעמים הרבה.

זה המקרה של "מגדל אשדר", על פי כל הסימ־נים. בעיקר על רקע העובדה שמדובר כאן בנכס יו־קרתי, מיוחד ומבטיח. אגב, הקרקע פרטית והיא נרש־מת על שם הרוכשים בטאבו. יצחק גולדשטיין: "ערך דירה בסטנדרד כזה, יעלה ברגע שאסובב את המפתח שלי בדלת". נעמי: "כל אדם אוהב לדעת, שהוא גר בדירה שערכה גבוה. זו הרגשה שדומה לרכישת יצי־רת אמנות, שערכה עולה".

הצד השני של ההשקעה, זה הבטחון. ממי קונים. "אשדר" – מיסודה של קבוצת אשטרום – היא חברת הבניה הפרטית הגדולה בישראל. וזה אומר הרבה נסיון, אמינות ובטחון.

קונים מחו"ל

לנעמי גולדשטיין, רוכשת דירה במגדל אשדר, שני אחים, שניהם בעלי עסקים. אחד חי בלונדון והאחר באקוודור. שניהם באו לראות את המגדל ואת הדירה שקנתה. ראו, התלהבו, וקנו גם הם, לא לפני שבדקו פרוייקטים נוספים והגיעו למסקנה, שהיתרונות כולם לטובת מגדל אשדר: המיפרט, הנוחות והקשר הקל לכל מקום בארץ ובעולם.

וגם המיקום של מגדל אשדר היווה אטרקציה בפני עצמה, לטעמם. הקירבה לצומת ארלוזורוב־דרך־חיפה, פירושה גישה נוחה לכל פינה בתל־אביב, קירבה מעולה למרכזי הקניות, הבילוי והעסקים בעיר.

המודרות

אלכס דורון

היום שבו התפכחה בטי פורד

"ביום שבו אמות – אתאושש ואג־מל מכל זה", אמרה פעם בטי פורד, אשתו של נשיא ארה"ב לשעבר, בעת שניהלה מאבק אישי אמיץ ורב תה־פוכות במחלת האלכוהוליזם שלה. היא פעלה רבות להקמת המרכז הרפואי הנו־שא את שמה, בלב אזור מדברי בקלי־פורניה, בהשקעה של 5 מיליון דולאר, ושאליו באים כיום אישים ידועים מכל תחומי החיים בארה"ב, כדי לעבור תהלי־כי טיפול לשם גמילה לא רק מהטיפה המרה, גם מהתמכרות לסמים.

בראש המרכז עומד ד"ר ג'וזף קרוז, בעצמו אלכוהוליסט לשעבר שנגמל. לא מכבר אמר: "לבטי פורד קמו מעריצים רבים. המרכז הרפואי על שמה, בעיני רבים 'מיקדש הגמילה' שייזכר לעולם, גם לאחר שאיש כבר לא יזכור מה בדיוק עשה בעלה בתקופת נשיאותו. אבל יותר מזה: היא עשתה רבות לסילוק אות־קין שדבק באלו שלקו במחלת ההתמכרות לטיפה המרה. מחלה איומה".

לא מכבר ראה אור אור הספר "בטי – התפכחות משמחת" (הוצאת רוכסון, לונ־דון) ובו סיפורה של בטי פורד.

לפני עשרים שנה – איש לא העז לדווח באמצעי התקשורת על חולשותי־הם של כוכבי הוליווד, כמו ספנסר טר־ייסי, למשל, שלקה באלכוהוליזם. כל אימת שהתנהגותו, תחת השפעת הטיפה המרה, נחשפו ברבים, דאג מי שהוסמך לכך להשתיק את העניין ולהעלימו מי־ריעת הציבור הרחב. המכונה המשומנת היטב של יחצ"ני הוליווד נכנסה או להי־לוך גבוה. אבל לספנסר טרייסי עצמו לא הוטב כתוצאה מכך.

אבל כיום נשתנו הדברים. על אהבתה החולנית של אליזבת טיילור לטיפה המרה ולסמים, על התמכרותם של טוני קרטיס, רוברט מיצ'ם ולייזה מינלי, כותבים בהבלטה – אבל יותר מזה בכל הזדמנות מצויין כי הם עברו טיפולי גמילה במרכז הרפואי על שם בטי פורד.

"בוגרי BFC" מכנים אותם. יתר על כן: בכל הזדמנות מודגש כי כמו הישגים רבים אחרים, גם גמילתם של האח"מים הללו ואחרים, לא היתה קלה, גם לא זולה.

היא שתתה, היא השתכרה, היא התמכרה – והיא הצליחה להיחלץ מכך. היא לא מוכנה שימשיכו להדביק לה תוית של אלכוהוליסטית.

בטי פורד עצמה מגלה כל זאת בספ־רה החושפני והכן, תוך ציון המחיר הכבד שילמה כדי להתנקות ולהתפכח.

כרעייתו של איש פוליטי, היה עליה, כך סיפרה, להשיק כוסיות רבות, בכל מיני קבלות פנים וקוקטיילים. "שתיה חברתית" מכנים זאת בארה"ב. אבל היא גם שתתה הרבה, לאחר ולפני, כלומר לא באירועים חברתיים וכאשר בעלה היה רחוק ממנה. כך החל כל העניין.

"עד מהרה", היא מספרת, "גיליתי כי איבדתי את תחושת העצמי שלי, כפי שלנשים רבות זה קורה לאחר שילדיהם בגרו ועזבו את הבית והן חשות מין ריק־נות שכזו, שאיש כבר לא נזקק להן".

הפורדים עזבו את הבית הלבן, לטובת הקארטרים, ב־1977 ואז לפתע גילתה בטי כי יש לה יותר מדי זמן פנוי. כדי לדכא כל מיני תחושות ומצבי לחץ עצ־ביים, גיחושים אמיתיים ונפשיים – החי־לה ליטול כל מיני תכשירים, משככי כאבים וטיטסטסים. זו היתה מלכודת למערכת העצבים המרוטה שלה. היא הגיעה, לדבריה, עד 25 גלולות ביום וה־כל בלוויית כוסיות וודקה. "באותם ימים הייתי בערפל. דימיתי לעצמי מצבי הת־אבדות".

היא הזניחה את עצמה, היתה מרופ־לת, מיטושטשת. הירבתה לנמנם ולישון, מעדה לעתים קרובות ואף נפצעה כתוצ־אה מכך. כל אותה תקופה סירבה להא־מין למה שבעלה וארבעת ילדיה ניסו לומר לה. שהיא חולה וזקוקה לטיפול דחוף. לנוכח כל מה שעבר עליה – מעולם לא נראתה כתוצאת שיער ובמצב קיצוני ביותר של חוסר שליטה. כאן היה עניין בו דסתם. שורש הרע.

"הייבתי לגרוע באריכות בחברת אנ־שים זרים. היה קשה לעתים לגלות מה מתרחש איתי. לא הייתי מכורה להרואין או לקוקאין. הגלולות שנטלתי היו כולן, על פי מירשם של רופא. הביצד יכולתי לחשב לנבורה המציפי"

בשלב מסויים החליטה המשפחה להפ־עיל "אבזרית" כלפיה. אירגנו לה "התער־בות מבהילה" או "עימות". היה ברור כי בצורה כזו תבוא התפרצות זעם אדירה. אבל רק לאחר שבתה, סוזאן, העירה לה: "אמא, אני פוחדת שתמותי", חדרה ההכ־רה למיטה הקרה, שהיא זקוקה לטיפול רפואי הולם כדי לצאת מזה, להיגמל.

הדים הסבלי וביטויות ריפוי אחרות נהלם היו אבזוריים מדי עבורה. "הרגשתי בכל גופי, עד שלא נזקקתי למנורת 'עיניים השפילות'", היא מגלה. אך בעבור פחות משנה כבר יכולה היתה לחזור ול־היראות ברבים. אפילו להיות מיוסדת לארוחה חגיגית מבלי שהשגחה מיוחד ימנע מכנה ליטול כוסית בארצינו.

בסיומו של תהליך הצביעים ליאתאו־דר סיירסטון, בעצלי דבור לאבריל עד שנזקק לביוע רפאי, ושידידיו הקרובים של בעלה הנשיא, הקימה בטי פורד את מרכז הגמילה הנושא על שמה – ועל כך גאוותה. ■

הופיעה מהדורה נוספת

גידול צמחי בית והטיפול בהם

מאת: דוד לונגמן

ספר שכולל בתוכו פרטים מלאים על דרך הטיפול בצמחי בית. ההיסטוריה של הצמח ותיאורו. בלווית איורי הדרכה וצילומים מרהיבים

ספרית מעריב

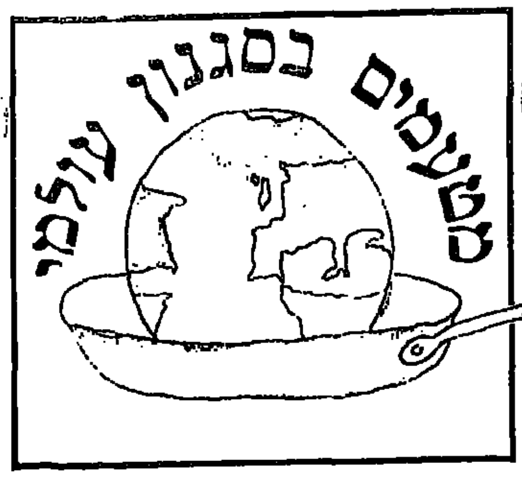

רותי קינן

אפיה חמישה כוכבים

מי שאוהב עוגות מעולות, אוהב באמת וגם יודע להעריך, מכיר מן הסתם את שמו של הנס ברטלה. כי השם הזה הוא כמעט שם נרדף למעדנים, וכשמזכירים אותו, מיד מתעוררות בלוטות הרוק לפעולה מוגברת, בעיקר אצל חובבי המתוק.

סיפורו האישי של הנס, שהגיע לשמש שף במלונות הילטון, פגש את מירה ונשאר לתמיד, גם הוא מוכר וסופר לא אחת.

אבל ממש בימים אלה נכתב בסיפור הזה עוד פרק. הנס ומירה קבעו את מושבם ביהוד, הקימו בית לתפארת ומילאו אותו בחמישה צאצאים בלונדינים. הנס התחיל בהילטון תל־אביב, עבר להילטון בירושלים ולאחרונה עזב סופית את המלון, שבו שימש שף קונדיטור במשך שנים ארוכות. זאת, לטובת בית הספר הייחודי שפתח, ביהוד – בית הספר לאמנות האפיה.

בשביל הנס זוהי התגשמות של חלום ישן, ומירה שעל הצד האדמיניסטרטיבי, סייעה לו להגשימו. ההתחלה היתה בקורסים לתורת האפיה שהעביר הנס במשך השנה האחרונה במלון בתל־אביב. התגובות הנלהבות מצד רבים כל כך דירבן אותם לשכור את המקום, בית קטן ביהוד, ששופץ להפליא ומצוייד במיטב המיכשור.

הנס מעביר כאן הרצאות, שבמהלכן הוא מדגים את דרך היצירה של העוגות המעולות שלו. ויש גם סדנאות, שבהן אפשר להתנסות בעבודה מעשית, עם הדרכה צמודה של הסופר־שף. להרצאות מגיעים חובבי אפיה מכל השכבות – כאלה שכבר עברו את שלב הטורט הלבן והעוגה הבחושה ורוצים לדעת עוד. ראינו שם עקרות בית, המון גברים גרגרנים ואפילו חיילת אחת רזה. בסדנא פגשנו באנשים מה"ברנז'ה", כאלה שיש להם נסיון מקצועי ומקצועי למחצה בתחום. הנס מייעד את הסדנאות האלה להעמדת דור חדש של מינדנאים בעלי ידע מקצועי כמו שלו. הוא מקווה שיבואו לכאן גם שפים מחו"ל להשתלמויות, כגון אלו שהוא עבר לעתים תכופות בארצות אחרות. בינתיים פגשנו כאן גם מספר נשים, העוסקות באפיה כמקצוע, ומוכרות את פירות עמלן, לפי הזמנה.

הנס ברטלה. אפיה שהיא אמנות.

בשיעורים משתמשים במרציפן ובפונדן, בשוקולד ובחמאת קקאו. כל מיני מצרכים שאינם מצויים בביתה של כל עקרת בית ומעידים על רמתם של השיעורים. כאן לא סופרים ביצים ולא מקמצים בשמנת. שקדים זה שקדים ואגוזים – כיד המלך. לא חוסכים בשלבים ולא מתכננים מאזני קלוריות. ככה זה באומנות האפיה.

את עוצמת החוויה, בשני סוגי הקורסים, יוכל להבין רק מי שמראה השוקולד עושה לו משהו וערמות של קצפת מזולפת לתלפיות משאירות אותו נטול נשימה. ומאחר שאנו מעריכים, שבין קוראינו יש מאלה ומאלה, נשתף אתכם, באדיבותו של הנס, רק בקצה קציה של ההנאה השלמה – במתכונים.

לא לפני שנעיד, שבמקרה של הנס, אולי יותר מכל שף אחר שאני מכירה, חשוב גם חשוב מראה העיניים. ה"פטנטים" הקטנים, הידע הרב, מיומנות העשייה ועל כולם – חוש ההומור הנפלא העובר כחוט השני בשיעורים, מחייבים צפיה באיש עצמו.

פאי אגוזים

מה שמבדיל את העוגה האירופית הקלאסית הזאת של הנס מחברותיה שמעבר לאוקיאנוס היא המלית המבוססת על תערובת של טופי. יופי יופי.

החומרים (לתבנית בקוטר 24 ס"מ):

לבצק:
1/2 כוס (100 גרם) סוכר
חבילה (200 גרם) מרגרינה רכה
קורט מלח
כמה טיפות תמצית וניל
ביצה
2 1/2 כוסות (300 גרם) קמח

למלית:
2 1/2 כוסות (300 גרם) סוכר
כוס (250 גרם) שמנת מתוקה
כוס (130 גרם) אגוזי מוח, קצוצים גס
כוס (130 גרם) אילסרים, קצוצים גס
כף דבש
ביצה טרופה

ההכנה:

מערבבים היטב את הסוכר עם המרגרינה, המלח והווניל. מוסיפים את הביצה ומערבבים היטב. מוסיפים את הקמח ולשים רק עד שמתקבל בצק אחיד. אין ללוש יתר על המידה. מצננים את הבצק במקרר.

להכנת המלית, ממיסים את הסוכר בסיר קטן לקבלת קרמל. עושים זאת בהדרגה ותוך ערבוב מתמיד. מתחילים עם כמות קטנה של סוכר, בסיר בינוני. מניחים על להבה עזה למדי וממתינים שהסוכר ימס כולו. רק אז מוסיפים בהדרגה, ותוך בחישה, כמויות נוספות מהסוכר. כשהסוכר כולו נמס וצבעו זהוב, מסירים מהלהבה.

בזמן תהליך המסת הסוכר, מחממים את השמנת על להבה נמוכה. השמנת צריכה להיות חמה למדי כשמוסיפים אותה לקרמל, אך אינה חייבת לרתוח. מוסיפים כמות קטנה מהשמנת לקרמל, מערבבים היטב ומחזירים ללהבה בינונית. מוסיפים עוד מהשמנת עד שמתקבלת עיסה צמיגה, שאינה אלא טופי. מוסיפים לה את הדבש והאגוזים ובוחשים היטב. מצננים את התערובת. אם אין לכם זמן, הנס מציע לשטוח את התערובת לשם קרור על תבנית רחבה.

מוציאים את הבצק מהמקרר

פאי אגוזים.
המלית של טופי עשיר.

ומחלקים אותו לשניים. מרדדים את מחצית הכמות לעלה בעובי 3 מ"מ בערך. הקוטר צריך להתאים לכסות את התבנית ושוליה.
מרפדים את התבנית בבצק. מסירים שוליים עודפים, מצמידים מעט לדפנות ומחוררים את פני הבצק במזלג.
יוצקים את המלית שהתקררה בינתיים לתוך קלתית הבצק. מרדדים את מחצית הבצק שנותרה לעיגול בעובי 4 מ"מ בערך וקורצים ממנו, בעזרת גלגלת משוננת או סכין, רצועות ברוחב 2 ס"מ. מניחים את הרצועות בצורת שתי וערב על פני המלית. מניחים תחילה רצועות מקבילות, מורחים בביצה טרופה, מניחים את יתר הרצועות במאונך ובאלכסון, כך שיצרו מעוינים. מורחים גם אותן בביצה הטרופה. אופים בתנור שחומם מראש לחום גבוה (200 מעלות), בחלקו התחתון של התנור, במשך 15 דקות.
מגישים בחום החדר.

טארטים של פירות

צבעוניות שובת עין ותוך מעודן ומפתיע של תערובת שקדים מאפיינים את העוגות הקטנות של הנס.

החומרים (ל־30 טארטים קטנים):
לבצק:
½ כוס (100 גרם) סוכר
חבילה (200 גרם) מרגרינה
ביצה
מעט תמצית וניל
מעט קליפת לימון מגוררת
מעט מלח
2½ כוסות (300 גרם) קמח
למלית:
½ חבילה (100 גרם) מרגרינה
200 גרם מרציפן מפורר
2 ביצים
מעט תמצית וניל
קורט מלח
מעט קליפת לימון מגוררת
4 כפות (50 גרם) קמח
קורט אבקת אפיה
2 כפות ליקר
מעט שמנת מתוקה מוקצפת (כ־½ כוס)
פירות לקישוט: חצאי תותים, פרוסות קיווי או בננות, פלחי תפוזים (ללא הקרום הלבן), מישמשים וכד'.
2 כפות ריבת מישמש

ההכנה:
מכינים בצק מכל חומרי הבצק (ראו פאי אגוזים לעיל).
להכנת המלית, מקציפים את המרגרינה עם המרציפן, הביצים, תמצית הווניל, המלח וקליפת הלימון. כשהתערובת אחידה, מוסיפים את הקמח מעורב עם אבקת האפיה ובוחשים.
מרדדים את הבצק לעלה בעובי 3 מ"מ בערך ומרפדים בו תבניות מסולסלות קטנות (בקוטר 4 ס"מ בערך). מחוררים את הבצק ויוצקים לתוכו מהמלית, כדי מחצית הגובה בערך. אופים בתנור שחומם מראש לחום בינוני (180 מעלות) עד שהטארטים מזהיבים.
מזלפים על הטורטים מעט ליקר ומצננים.
מורחים כל טארט במעט קצפת ומסדרים עליה את הפירות. מחממים את הריבה וכשהיא ניתכת, מצפים בה את הפירות (בעזרת מברשת). אם רוצים מסגרת מקצועית מכויש, אפשר לטבול את שוליו החיצוניים של כל טארט בשקדים טחונים. מניחים בעטרות נייר.

עוגת שוקולד בננה

אני מכירה כמה שעולים לרגל לירושלים, להילטון כמובן, רק כדי להתענג על העוגה הזאת. השילוב הוא כל כך עשיר, שתאלצו להזהיר את הטועמים מראש ולהתנצל על המנות הקטנות. אבל אתם מובטחים שזה לא יעזור. כולם יבקשו תוספת.

החומרים:
160 גרם מרגרינה או חמאה
160 גרם פונדנט ★
מעט תמצית וניל
375 גרם שוקולד מומס
250 גרם בננות (המשקל נטו, ללא הקליפה)
½ כוס + כף (100 מ"ל) שמנת מתוקה
4 כפות ליקר בננות
½ טורט כהה (להלן)
100 גרם שבבי שוקולד ★ ★

ההכנה:
מקציפים את המרגרינה עם הפונדנט ותמצית הווניל. מוסיפים את השוקולד המומס, תוך כדי הקצפה. כשהתערובת אחידה מוסיפים בבחישה ידנית את הבננות, כשהן קצוצות. מוסיפים גם את הליקר. מקציפים את השמנת המתוקה לקצפת רכה ומקפלים אותה לתערובת השוקולד.
מרפדים תבנית בקוטר 26 ס"מ בחצי מהטורט הכהה. יוצקים את תערובת השוקולד ומצננים. כשהטורט קר, מקשטים בשבבי שוקולד.

★ פונדנט מוכן אפשר לקנות בחנויות המתמחות במימכר אביזרים וחומרים לקונדיטוריות.
★ ★ שבבי שוקולד מכינים כך:
ממיסים את השוקולד ושוטחים אותו בשכבה דקה על משטח של שיש. בעזרת להב סכין חדה הניצב בזווית של 45 מעלות למשטח השוקולד, מגרדים באלכסון כלפי מעלה תלתלי שוקולד. אם זה לא מצליח בהתחלה - תקבלו יופי של שבבים. אימון ותירגול יניב גם תלתלים. באהריות.

טורט כהה

בסיס נפלא לכל מיני קרמים ומליות. אפשר גם פתם למלא בקצפת לבנה, מוקצפת עם אבקת סוכר.

החומרים:
6 ביצים, מופרדות
¾ כוס (180 גרם) סוכר
מעט תמצית וניל
קליפת לימון מגוררת
קורט מלח
1 כוס (125 גרם) קמח מנופה
¼ כוס (50 גרם) קקאו
90 גרם חמאה מומסת

ההכנה:
מקציפים את החלמונים עם ⅓ מהסוכר, תמצית הווניל, קליפת הלימון והמלח עד שמתקבלת תערובת אוורירית ובהירה.
מקציפים את החלבונים עם יתר הסוכר עד שמתקבל קצף מוצק.
מקפלים את תערובת החלמונים המוקצפת לתוך קצף החלבונים עד שמתקבלת תערובת אחידה. מקפלים פנימה את הקמח והקקאו (אפשר לנפותם יחד) ומוסיפים גם את החמאה המומסת, לסירוגין.
יוצקים את התערובת לתבנית קפיצית בקוטר 26 ס"מ, משומנת ומרופדת בנייר אפיה.
אופים בתנור שחומם מראש לחום בינוני (180 מעלות) כ־30 דקות או עד שקיסם הננעץ במרכזו יוצא נקי.

[illegible]

עוגת שוקולד בננה. אפשר להגיש במנות קטנות.

כדורי קרם דבש

תאמינו לי, זה הפשוט מבין מתכוני הממתקים שמכינים בסדנת השוקולד של הנס. זה אולי נשמע מסובך אבל במציאות זה פשוט ממתק משובח!

החומרים (להמון כדורים):
קצת פחות מ־½ כוס (100 מ"ל) שמנת מתוקה
כף (20 גרם) דבש
250 גרם שוקולד מריר, קצוץ
100 גרם שוקולד מומס

ההכנה:
מרתיחים את השמנת עם הדבש ומסירים מהלהבה.
מוסיפים את השוקולד הקצוץ ובוחשים נמרצות עד שהשוקולד נמס והתערובת חלקה. אם השוקולד אינו נמס בקלות, מחזירים אותו ללהבה נמוכה עד שהוא נמס לחלוטין.
מצננים את התערובת במקפיא או במקרר עד שהיא צוננת לחלוטין. מקציפים מספר דקות עד שמתקבלת תערובת בהירה וקשה.
מעבירים את תערובת השוקולד לשקיק זילוף עם צנתר חלק ומזלפים עיגולים על מגש מרופד בנייר פרגמנט. מכניסים את המגש למקרר או למקפיא, שיתקרר היטב. ממיסים את השוקולד בתנור, בטמפרטורה 40 מעלות. השוקולד המומס צריך להיות בטמפרטורת הגוף ולא יותר, כדי שיהיה קל לעבוד אתו – מצד אחד – אך גם כדי שייקרש לאחר מכן, באופן אחיד.
נוטלים כל כדור קרם בידיים ומעצבים לכדורים אחידים. מניחים על נייר הפרגמנט. נוטלים מעט שוקולד, מורחים על כף היד ומגלגלים בו את הכדורים שיצופו בשוקולד מכל צידיהם. מניחים את הכדורים המצופים על מגש (הם עדיין לא יהיו מצופים יפה. לא לדאוג, זהו רק הציפוי הראשון).
כשהשוקולד נקרש (בחורף זה יקרה מיד. בקיץ – לאחר קירור קצר במקרר) חוזרים על פעולת ציפוי הכדורים שנית, בשארית השוקולד המומס.
מאחסנים עד שבוע במקרר, בכלי מכוסה.

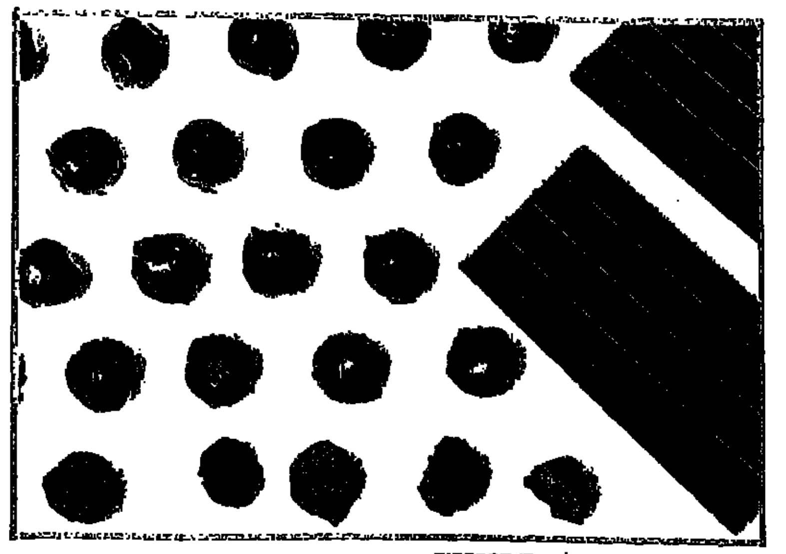
כדורי קרם דבש. חגיגה לאוהבי הממתקים.

מדף ספרים

מתכונים למיקרוגל כחול לבן

א"ב במיקרוגל במטבח הישראלי כשמו כן הוא: ספר בסיסי להדרכה המכיל אלפון מתכונים לבישול במיקרוגל. הספר, שראה אור בימים אלה בהוצאת ר. סירקיס, נכתב על ידי אם ובתה, עפרה ואסנת קצנק, שעמלו למעלה משש שנים באיסוף החומר ובניסויים.
הספר כולל מבחר של תבשילים ומנות המקובלים מאוד על החיך הישראלי, כמו למשל מתכונים להכנת פיצוחים במיקרוגל, קציצות דגים (געפילטע פיש) שקשוקה וסלטים מזרחיים מבושלים, הרבה מאכלי ירקות המקובלים כאן, מלית לבורקס, ממתקים (מעוייני שקדים) ועוגות.
לצד המתכונים ניתנים הסברים ועצות מעשיות לשימוש במכשיר המיקרוגל, למי שעושים את צעדיהם הראשונים עם המכשיר ולמי שרכשו ולא כל כך יודעים מה עושים בו.
בראש כל מתכון מופיע סימון של דרגת הקושי שלו, העוצמה, משך הבישול ומספר המנות. למתחילים, מומלץ לבחור במתכונים המצויינים כקלים להכנה ולעבור בהדרגה למסובכים יותר.
כל הזמנים הותאמו למכשירים שעוצמתם 700 וואט. למכשירים בעלי הספק נמוך יותר, יהיה אולי צורך להוסיף מספר דקות למשך הבישול. מומלץ תמיד עם הזמן הנקוב במתכון ואפילו מעט פחות, לבדוק אם התבשיל מוכן, ולהמשיך לבשל בהתאם.
להלן מתכון מהמאכלים היותר ישראליים שבספר.

שקשוקה

החמרים
2 עגבניות גדולות, בשלות
2 פלפלים ירוקים
1 גמבה
3 גבעולי פטרוסלינון, קצוצים
1 בצל, חתוך לקוביות, מטוגן
1 כפית קארי
½ – 1 כפית חריסה או סחוג
¼ כפית מלח
3 ביצים טרופות

ההכנה:
רוחצים את העגבניות ומנקים את הפלפל והגמבה מגרעינים. תותכים הכל לקוביות.
שמים את כל הירקות החתוכים בכלי המתאים למיקרוגל, מכסים ומבשלים 5 דקות. בסוף שלב זה הירקות צריכים להיות רכים.
מוסיפים את הפטרוסלינון לירקות יחד עם הבצל המטוגן, הקארי, החריסה והמלח.
יוצקים את הביצים הטרופות לתערובת הירקות. מבשלים במיקרוגל, ללא מכסה, 7 דקות. מערבבים באמצע זמן הבישול.
בסוף שלב זה הביצים נקרשות. אם לא – יש להמשיך ולבשל 2 דקות נוספות.
גיוון:
לטעם פיקנטי, מוסיפים לתבשיל זיתים ושום מעוך.
הערה:
אפשר לבשל מראש את הירקות בלבד ולהקפיא. בעת הצורך מפשירים במיקרוגל, מוסיפים את הביצים וממשיכים בבישול.

ליה קרן

בריאות

מוסף לרפואה ולכושר

קירסטי וולס היתה בת שלוש, כאשר ד"ר מג'די יעקוב (למעלה) השתיל לה לב וריאות, ב־1986, במרכז רפואי בריטי. כיום הוא משתיל לבריאות גם לחולי סי.אף. 207 חולים כאלה חבים לו את חייהם. כריסטי ספניה ברחובות לונדון כדי לשכנע אנשים לצוות את אבריהם להצלת חיי־אדם. שירות "גאמא"

ק. נפתלי

סי.אף.

בריאות

סיכויים חדשים במחלה אנושה

מחקרים גנטיים מנסים לקדם את אפשרות האיבחון הטרום־לידתי של המחלה התורשתית .C.F ובבריטניה החלו להשתיל לב וריאות לחולים קשים שזה סיכויים היחיד להמשיך לחיות. בשבוע הבא: יום התרמה של האיגוד הישראלי לסיסטיק פיברוזיס.

כל שגוברת המודעות - בקרב הורים ורופאים כאחד - כך גדלים הסיכויים לאיבחון מוקדם של מחלת הסיסטיק פיברוזיס. זוהי מחלה תורשתית, הנגרמת על ידי מגישת גנים שלא היו צריכים להיפגש. מה שידוע על המחלה הוא שהלבלב של החולה אינו מפריש אנזים מסויים וכתוצאה מכך אין החולה מעכל את המזון. בנוסף לכך נפגעות גם הריאות, על ידי כך שאותה הפרשה טבעית, המצפה את הסימפונות ומנקה אותן מהלכלוך הטבעי שננשף עם האויר - אצל חולי הסי.אף. היא צמיגה מדי ואינה ממלאה את תפקידה.

למחלה סימפטומים מטעים בלבד, יש רופאים שמ־תקשים לאבחנה. חושבים שזה ברונכיט, או דלקת רי־אות ואם הילד אינו עולה במשקל, מנסים לפטם אותו.

באחדים מהמרכזים הרפואיים בארץ נערכים מחק־רים, בתחום הגנטי ובטיפול המעשי בחולי סי.אף., כדי להקל על סבלם ולאפשר להם להאריך ימים. ד"ר יעקב יהב, מנהל מרפאת ריאות ילדים וסי.אף. בתל־השומר, חזר מקונגרס מדעי בטורונטו, עם בשורת ההשתלה, לאלה שריאותיהם נפגעו בצורה קריטית. הוא מזהיר מפני המושג "בשורה": במרכז הרפואי ברומפטון שבא־נגליה, ביצע עד כה הרופא המצרי ד"ר יקוב, כ־20 השתלות לב־ריאה לחולי סי.אף., בגילאי 30–16. מהם חיים 15, שניים מהם כבר שנתיים אחרי ההשתלה וא־רבעה מהם כבר מעל לחצי שנה.

ד"ר יהב מרגיש כי זה מידגם נסיוני קטן מרי, כרוך בהרבה קשיים. צריך לשהות שנה בלונדון, בהמתנה לתור ולא כל אחד מתאים. אך הוא מגדיר זאת כפתח תקווה ומספר על מקרים של חולים שנפטרו, ואילו עברו השתלה היו להם סיכויים לחיות.

מרוע משתילים לב־ריאות? הסיבה - טכנית. הלב והריאות קשורים בכל כך הרבה צינוריות, של דם וכו',

(המשך בעמוד הבא)

חברת א.ר.י. בע"מ

חוגגים 30 שנות פעילות

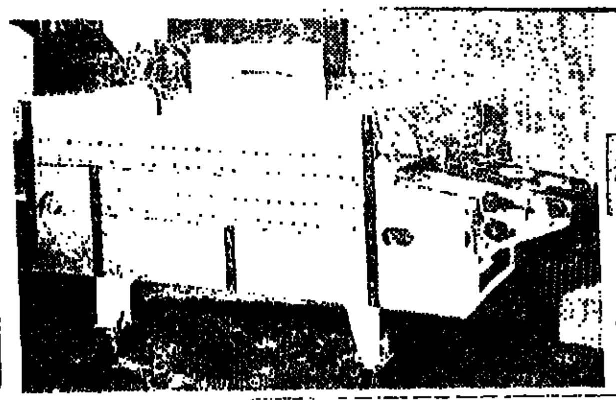

**ייצור ציוד למאפיות וקונדיטוריות,
מערכות אוטומטיות ליצור פיתות לבתי מאפה**

חברת פולקה בע"מ נוסדה לפני 30 שנה ע"י אשר פולקה. החברה התפתחה ועברה מספר שינויים. החברה קרויה בשם א.ר.י. ומורכבת מחברת "אשר פולקה ושפי".
חברת א.ר.י. עוסקת בייצור ציוד למאפיות, קנדיטוריות, מערכות אוטומטיות לייצור פיתות לבתי מאפה.
חברת א.ר.י. בע"מ הינה מהמתקדמות בענפה, לחברה ציוד משוכלל ביותר הכולל מערכות אוטומטיות וידע ומוניטין רב.
מוצרי חברת א.ר.י. תופסים חלק נכבד ביצוא לחו"ל. לכל מוצרי א.ר.י. ניתנת אחריות לשנה ושירות מקצועי ויעיל לכל חלקי הארץ.
בחברת א.ר.י. מונה צוות עובדים מקצועי מסור ואמין.
בת־ים רחוב תבונים 50 (אורט ישראל)
טלפונים: 5515686, 5520880, 03-5520737.

לא.ר.י. אשר פולקה
אתכם ביד אחת להצלחה ושגשוג
יצחק שוויקה
סוכן ביטוח

לחברת א.ר.י. בע"מ לאשר, רפי ויפת
ברכות להמשך הדרך תוך שיתוף פעולה פורה
המגן
חברה לביטוח בע"מ
לזר לוידה - סוכן ביטוח
טיומקין 12, תל אביב
טל' 614886/621305

לא.ר.י. – אשר פולקה
המשך תנופה ופעילות פוריה
יוסף מורגנשטרן מוצגות
יצור ארגזים לטנדרים, תיחוך וכיפוף פחים
העבודה 43, בת־ים, טל' 5518159 / 03-5516282

לא.ר.י. – אשר פולקה
זר ברכות
יצחקי, רונן ועופר בית יציקה לברונזה
מרכז ווויכרסקי: קוהנירט 31, נווה שאנן 40, טל' 826187

לא.ר.י. – אשר פולקה
איחולי הצלחה
שירותי הובלה צומת אזור בע"מ
טל' 803598

לא.ר.י. – אשר פולקה
אתכם לאורך כל הדרך
מאפיית הדרך
המרכז לפיתות ביתיות
יפת 162, יפו, טל' 590779

לא.ר.י. – אשר פולקה
שפע ברכות במלאת 30 שנה בתקווה להמשך פעולה פורה כבעבר
ג'י־ג'י ציוד ונעשייה
יצרנים, יבואנים ומפיצים, סוכנים בלעדיים למוצרי הנעה
מכירות: סלמה 61, תל־אביב, טל' 820228, 820996, 833848, 03-826948
פקס. 820040, המפעל: הבנאי 27, אזור תעשיה חולון, טל' 807977, 03-805857

לא.ר.י. – אשר פולקה
שפע ברכות
א.ח. דוין בע"מ
מאפיית מכונית לפיתות ומוצרי מאפה
אזור תעשיה גבעת־אולגה חדרה, טל' 06-331592

לאשר פולקה ולכל חברינו בא.ר.י.
בהצלחה מקרב לב
אלרום הנדסה בע"מ

לא.ר.י. – אשר פולקה
זר ברכות
הנוסס

לא.ר.י. – אשר פולקה
צרור ברכות והמשך קידום ותנופה
מאפיית עילית טבריה
רח' הטעקים טבריה, טל' 067-22651/91161

לא.ר.י. – אשר פולקה
ברכות חמות
יהודה גבילה עבודות מנוף
בלפור 15, בת־ים, טל' 587380

לא.ר.י. – אשר פולקה
שלוחה ברכתנו החמה
אי.אס.טי פלדות ישראל בע"מ
יבוא ושיווק כל סוגי נירוסטה
חוצב 3, אזור התעשיה, חולון, טל' 822229

לא.ר.י. אשר פולקה
במלאות לכם 30 שנה עלו והצליחו
א. גורפמן

לא.ר.י. – אשר פולקה
צרור ברכות
אחים לג'אני – מאפיה בחשוות הרבנות
הספקה לסעודות ולחגיגות גדולות, שווה אריב ומחירים נוחים
הרזיה 17, שכונת התקוה, תל־אביב, טל' 03-321649

לא.ר.י. – אשר פולקה
שגשוג והצלחה
היון־מאפה באר־יעקב
בהנהלת אלי
מרכז מסחרי באר־יעקב, טל' 08 220552

לא.ר.י. – אשר פולקה
איחולים לבביים
אביאור
מאפיה אוטומטית לפיתות

לא.ר.י. – אשר פולקה
מיטב הברכות
טכנו־מד בע"מ
מיכשור ובקרה תעשייתית בע"מ
שוקן 32, תל אביב, טל' 831403

לא.ר.י. – אשר פולקה
ברכות להמשך שיתוף פעולה פורה
מפעלי גרינשפון להנדסה בע"מ
יצרני מערכות הנעה
משמר חיפה, טל' 04 721187

לא.ר.י. – אשר פולקה
עלו והצליחו
בוטיק הפיתות והבגטים אשדוד

לא.ר.י. – אשר פולקה
ברכות חמות ישר מהתנור...
עופר
בית הפיתה בע"מ

לא.ר.י. – אשר פולקה
המשך עבודה פוריה
א.ו. הספקה טכנית בת־ים בע"מ
העבודה 43, אזור תעשיה בת־ים

לא.ר.י. – אשר פולקה
המשך דרך צלחה
מאפית הגבול
יפת 262, יפו, טל' 595830

לא.ר.י. – אשר פולקה
עם השני העבר להצלחות העתיד
ישראל ויסבלט
וצוות המשרד

לא.ר.י. – אשר פולקה
טנא ברכות
מאפית סעיד אבולעפיה ובניו
יפת 7, יפו, טל' 03-834958

לא.ר.י. – אשר פולקה
לחנך, ברכות להמשך עבודה פוריה משותפת ועד 120
מינה איטלסון ושות' - ביטוח
אחד־העם 49, תל־אביב

לאשר פולקה וחברת א.ר.י.
ברכות חמות ליום חגכם
מפעלי יעגום בע"מ
יצרני ציוד למאפיות וקונדיטוריות

לא.ר.י. – אשר פולקה
מיטב הברכות והאיחולים
ק. קלאורה בע"מ
חומרי חשמל בסיטונות

לא.ר.י. – אשר פולקה
שאו ברכות
קונדיטוריה צבעוני
החשמונאים 6, אור יהודה, טל' 03-341136

לא.ר.י. – אשר פולקה
כל הברכות והאיחולים שרק אפשר לאחל
מ.ק. פנחס
שוקן 8, תל־אביב, טל' 820235

לא.ר.י. – אשר פולקה
מזל טוב ליום חגכם
מאפית הכרמל
מאפיה לפיתות וכל סוגי הלחמים
הכרמל 9, תל־אביב

הפקה: סיון פרסומאים טל. 3712207

תהילה עופר

נס

בריאות

החייל פתח פיו ודיבר

נס חנוכה קרה לנכה צה"ל משותק בכל גופו. קרא בחודש שעבר כתבה שהתפרסמה במקום זה על מכשיר המחזיר כושר דיבור למנותחי "טרכוסטומיה", רכש אותו והתחיל לדבר.

נס קרה בחנוכה לצעיר ד.ב., נכה צה"ל בן 21, שסיווג נכותו 100% והוא משותק בכל גופו, מן הכתפיים ומטה. אחד משלושת המטפלים בו, המתחלפים בשלוש משמרות ביממה, החזיק אל מול עיניו את הכתבה "החזיר לאשתו את הקול" שפרסמתי במקום זה, בחודש שעבר. קרא על איסר ווילף, שהמציא פטנט להשבת כושר הדיבור לאנשים שעברו ניתוח בשם "טראכוסטומיה". מלוויו קיבלו ממני את מספר הטלפון והכתובת של ווילף, בלי למסור לי את פרטי המקרה. הסיעו את ד.ב. לחולון, לבית הממציא. תמורת 30 ש"ח רכשו את המכשיר.

הנכה פתח פיו, ולראשונה זה שנה וחצי דיבר באופן חופשי, ללא עזרה.

תיזכורת: בניתוח טראכוסטומיה פותחים פתח בקידמת הצוואר, לנשימה ולדיבור, אצל אנשים שמקנה הנשימה/הבליעה שלהם הוצא גידול, או שבגלל שיתוק אינם יכולים לנשום חופשי דרך הפה והאף. לתוך הפתח מחדירים צינורית, פטנט אמריקני, המאפשר לנשום. הדיבור מתאפשר רק כאשר מכסים חלקית את הפתח החיצוני של הצינורית. המנותחים מכסים את הפתח באצבע ורק כך יכולים לדבר, לאחר שרכשו מיומנות מסויימת במידת הכיסוי האופטימלית. אשתו של ווילף עברה ניתוח כזה והוא פיתח עבורה אבזור מסנן לכיסוי מתמיד של הצינורית, כך שהדיבור חופשי.

קוראים רבים מאד התקשרו למערכת וקיבלו ממני את מספר הטלפון של מר ווילף (03-5591475). חלקם התקשרו אלי שנית וכפיהם התוצאות. מתברר כי האבזר של ווילף עוזר לאנשים שנותחו בגלל שיתוקים אך אינו יעיל לאלה שנותחו בגלל גידולים. אחות מקיבוץ, שהתעניינה בשביל ילד שעבר ניתוח דומה, סיפרה לי כי שמעה על פטנט דומה, תוצרת יפן, אך הוא פחות יעיל מזה של ווילף. חיים חיבובסקי מכפר־סבא, שלא דיבר חופשי מאז שנותח לפני שנתיים, התחיל לדבר. כך עוד מספר אנשים.

אך המקרה המרגש ביותר הוא של ד.ב., שביקש כי לא אפרסם את שמו. הוא בן מושב מאיזור ירושלים ונפצע במהלך אימונים, לפני כשנה וחצי. נפגע בחוליה השלישית ונשאר משותק. בגלל השיתוק עבר גם טראכוסטומיה. בהיותו משותק גם בידיו, כאשר רצה לדבר, רמז בגניחה ואחד המלווים לחץ על פתח הצינורית. רק כך דיבר, מגבלות נוספת למי שכמעט כל שאר תיפקודו פגוע לחלוטין.

עכשיו, באמצעות המכשיר של איסר ווילף, הוא יכול לדבר חופשי. שוחחתי עם ד.ב. והוא מדבר בלי עזרת הזולת, ברור, כמוך־כמוני. הרשו לי נימה אישית: רק לעתים רחוקות יש סיפוק כזה לעתונאי כתוצאה מסיפור שפירסם בעתון.

נ.ב. ברגע כתיבת השורות האלה ההודיעו לי: ד"ר מיכאל פיינגולד, מנהל המחלקה לבריאות האם והילד במשרד הבריאות מבקש ליצור קשר עם איסר ווילף. גם ד"ר רוט, העוסק בשיקום בבי"ח שיבא עומד להיפגש עמו, לאחר ששמע מפיו של ד.ב. על נס חנוכה שקרה לו. תוספת סיפוק.

איסר ווילף מדגים את המכשיר המחזיר כושר דיבור למנותחי טראכוסטומיה בגלל שיתוק.

(המשך מן העמוד הקודם)

שמבחינה טכנית־כירורגית יותר פשוט, או יש יותר סיכויים להצלחה, אם עושים זאת יחד. בלבו של חולה סי.אף., שהוא בדרך כלל לב בריא ולא נפגע על ידי ההוצאה, אפשר להשתמש מיד אחר כך להשתלה אצל חולה אחר...

לטווח רחוק, אולי ההשתלה תפתור את בעייתם של חולי סי.אף. שאצלם הפגיעה העיקרית בריאות. אחרים, שהריאה אצלם לא פגיע כל כך ו"רק" בעיית העיכול קיימת, משתמשים בתרופה בשם "פאנקריאז", הממלא את תפקיד האנזים שהלבלב אינו מפריש. עם זה אפשר לחיות ובארץ ידוע חולה סי.אף., בן 42, נשוי עם ילד. אצלו גילו את המחלה לפני שש שנים בלבד, די מאוחר, אך לא מאוחר מדי.

כל הרופאים עמם שוחחתי מדגישים את חשיבות האיבחון המוקדם. אם תינוק לא מקבל במשקל, הוא משתעל הרבה, שיעול טורדני, יש לו דלקת־ריאות חוזרת ונשנית, שלשולים ממושכים והזיעה שלו מלוחה – כל אלה צריכים להדליק נורה אדומה.

מחפשים את הגן האשם

במקביל לטיפול השגרתי והמאמצים לאיבחון מוקדם, נערכים מחקרים גנטיים, לגילוי מהותו של הגן, הגורם לסי.אף. כבר יודעים שגן זה "יושב" על כרומוזום מספר 7, אבל עדיין לא יודעים מהו בדיוק. המטרה בכל המחקרים – בבי"ח כרמל בחיפה, בבי"ח הדסה בעין כרם ובבי"ח סורוקה בבאר־שבע – להגיע לאיבחון טרום לידתי. זה נעשה על ידי מיפוי גנטי של של המשפחות שיש בהן כבר ילד סי.אף.

ב"כרמל" חיפה עוסק ד"ר י. ריבלין במחקר המתפצל לשניים: תבחיני זיעה לילודים ומדידת ערכי טריפסין בדגימת דם. בתחום זה פיתח ד"ר ריבלין שיטה חדשה. בהדסה עין כרם עוסקת במחקר הגנטי ד"ר רות פוס וב"סורוקה" ד"ר טל אשר, בשיתוף עם פרופ' ווינשטיין מרחובות. בתל־השומר נערך המחקר הגנטי על ידי שלושה רופאים: ד"ר יעקב יהב, ד"ר אפרים גזית וד"ר שלומית אורגד.

בארץ פועל זה שנים איגוד סי.אף. בו מאוגדים הורים ורופאים בעלי מודעות גבוהה לנושא. האיגוד ארסף כסף לציור, יוזם הקמת מרכזים, עורך מדי שנה קייטנה בראבנוס (שווייץ) לילדי סי.אף. בחודש אוגוסט החם, שהוא קריטי לחולים אלה, מעסיק פסיכולוגים ופיזיותרפיסטים וכו'. עיקר המשימה – הגברת המודעות בציבור וגם בקרב הרופאים. לשם כך עורך האיגוד ב־13 בינואר יום התרמה, בקרב הציבור הרחב.

טוב לניקוז הליחה הצמיגה מן הריאות.

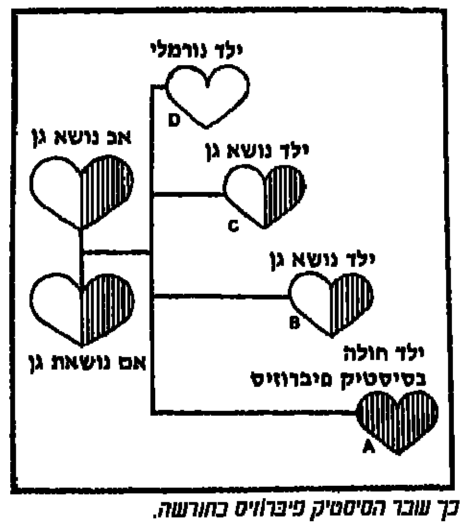

כך עובר הסיסטיק פיברוזיס בתורשה.

חשדות הציבור הדתי

אחת הבעיות בה נתקלים אנשי האיגוד, הוא, לדבריהם, הבאת המודעות של סי.אף אל הציבור הדתי. יתכן שהסיבה לכך נעוצה בעובדה, שהמחקרים הגנטיים לאיבחון טרום־לידתי קשורים בהמלצה לעשות הפלה, במקרה שמתגלה שיש סיכוי ללדת ילד "בעייתי". מכל מקום, אין בכך סיבה לטמון את הראש בחול ולא לעשות הכל כדי לאבחן את המחלה אצל ילדים שכבר נולדו, בשלב משלבי התפתחותם. כיום המצב הוא, לדברי האיגוד, כי פחות ממחצית מהילדים החולים מאובחנים מדי שנה, למרות שסימפטומים מסויימים של המחלה מופיעים כבר סמוך ללידה.

נטע שדמי

ממתיקים את הסוכרת

אפילו נטילת ציפורניים היא בעיה גדולה אצל חולי סוכרת. יש אגודה המטפלת במכלול הבעיות של ה"שפוטים על זריקות אינסולין": דיאטה, לחצים נפשיים וחברתיים, אין־אונות ודרכי התמודדות שונות.

ה המעגלית, ההקפדה על המנעות מפציעה מזוהמת, טיפול ביבלות ואמבטיות חמות, כל אלה הם סיבה רצינית לבילוי של ערב. נושא להרצאה של רופא בפני חברי סניף רחובות של האגודה הישראלית לסוכרת. הרוח החיה: צביה ציוני, מרכזת הסניף שתקבל את פרס וולפסון על פעילותה, במסגרת הכינוס המדעי השנתי של האגודה המתקיים השבוע.

היא עצמה חולת סוכרת ("שפוטה על זריקות אינסולין") עובדה שאינה מפריעה לה לעבוד סביב השעון גם כאחות אחראית במחלקה ההמטולוגית בביה"ח קפלן, לעסוק בפעילות קהילתית ענפה, בקריית עקרון, מקום מגוריה, ולטפח בית ושלושה ילדים. ומספיקה הכל.

צביה ציוני: "כל פעילות חדשה מתחילה במפגש חברים. אנשים משוחחים ביניהם ומתוודעים אחד מסיפוריו ובעיותיו של השני. חולה סוכרת חדש, למשל, מרגיש יאוש, כאילו חרב עליו עולמו, והשותפות לגורל מחזקת. באותה הזדמנות נעשות להם בדיקות לבירור רמת הסוכר בערב, אחרי פעילותם היומיומית, דבר שאי־אפשר לעשותו בקופת חולים, או כשאין להם מכשירים ביתיים, אותם אנחנו מעודדים לרכוש ומדריכים איך להשתמש בהם".

ההרצאות, על־ידי רופאים מתנדבים, בנושאים משמעותיים לחולי סוכרת: סיבוכים בראייה, זיהומים, התפתחות ומניעה, רמת שומנים בדם וכו'. דיאטניות מרצות על תפריטים והרגלי אכילה נכונים ונציגי מפעלים למיכשור רפואי מציגים חידושים והמצאות, ומאפשרים רכישתם בתנאים נוחים". מזרק כיס, למשל, בצורת עט שמשחרר מתלות הזרקה בבית, או מזרק מיוחד לעיוורים.

כשהתחילה בפעילותה בסניף הרחובותי הוא מנה 20 חברים. היום – 300 חולים בגילים 20–80. ילדים מטופלים במרכז ארצי מיוחד, בבילינסון. בכל־זאת, היענות נמוכה. חולי הסוכרת בארץ מהווים 5% מהאוכלוסיה. "רבים מתכחשים לאמת. לא רוצים לשמוע עליה, מתביישים בה", אומרת ציוני, שמטרתה להגביר את המודעות העצמית והסביבתית: "אם אדם נכנס למצב של חוסר סוכר ומתעלף, חשוב שהסביבה תדע כיצד הוא סובל וכיצד לטפל בו".

רשיון נהיגה ואין־אונות

חולה סוכרת סובל גם מבעיות נפשיות ייחודיות. התמודדות עם לחצים חברתיים ומשפחתיים ומועקה: מצבו עשוי להשתפר, אך מהמחלה לא יתרפא. גם מקומות עבודה מערימים קשיים, קבלת רשיון נהיגה כרוכה בבדיקות מיוחדות ולצבא יכולים רק להתנדב. אין־אונות גם היא בעיה מטרידה. אין ששים לדבר על כך, אבל בהרצאה משותפת של אורולוג ונציג חברה המשווקת מכשירים לפתרון בעיות זיקפה, הנוכחות הייתה מלאה.

תמיכה בתחנות לבריאות הנפש, ואפילו רק חניכת הפעילים – עוזרת. למצב הנפשי יש השפעה על רמת הסוכר. לדוגמה, מנהל בית־ספר צעיר שגילוי המחלה החריב עליו את עולמו. הזריקה הפילה עליו אימים. משפחתו ניתפסה לפאניקה. ציוני הרגיעה אותו ומאז, בכל פעם שמרגיש לחוץ הוא מטלפן, מתייעץ, פורק חוויות. לאחר חודש, הוא נרגע, בעקבות הדרכה מתאימה הוריד במשקלו וירד לערכים נמוכים של אינסולין.

3,500 חברים

באגודה הישראלית לסוכרת כ־3,500 חברים, לרבות סקציה מדעית. בראשה עומד ד"ר פסח סגל. המרכז בתל־אביב ויש סניפים בירושלים, רחובות, רמת־גן, נתניה, הוד־השרון וכפר־סבא, פתח־תקווה, באר־שבע וראשון לציון. תמורת 30 ש"ח בשנה מקבל החבר שירותים שונים ואת איל, ביטאון האגודה, המספק מידע על חידושים, מוצרים ותפריטים. פעמיים בשנה מקיימת האגודה ארבעה ימי עיון מרוכזים בבית מלון ויש כנס מדעי שנתי. טלפון המרכז – 5440129־03 ■

מטבח ללא סוכר

סוכרת מופיעה ביתר שכיחות אצל אנשים שמנים. הפחתת משקל עשויה להוריד את רמת הפעילות של המחלה, או לדחות את הופעתה לשנים רבות. דיאטה דלת סוכר היא חלק מהטיפול הרפואי הדרוש במשבר הסוכרתי.

שיתוף פעולה בין חנה שאליב, מחברת ספרי בישול ואפייה ותיקה ושירה קפלן, דיאטנית בביה"ח קפלן, הוליד את הספר "מטבח ללא סוכר – מתכונים לדיאבטיקאים והצעות לתפריטים מעורבים". את המתכונים, דלי סוכר, ניתן לשלב בדיאטת רזון, סוכרת ומניעת טריגליצרידים בדם. הם גם מיועדים לאוהבים לאכול טוב ומעוניינים בשמירה על בריאותם. או לאוהבים להאכיל טוב. לבריאות הנהנים מתבשילים הטובה לבם. בספר 150 מתכונים, בהם מנות אחרונות, עוגות, חטיפים והצעות לתפריטים יומיים ■

"כפר עפרים" ל"ילדי הפיות"

לילדים אוטיסטיים יש בית. בית ההורים, הנאבקים קשות בבעיות "ילדי הפיות", כפי שמכנים את הלוקים בנכות ההתפתחותית הזאת. חוסר היכולת לחזקות את הזולת וליצור תיקשורת עם הסביבה, שיבושים במיכלול התחושות של אדם רגיל – אלה יוצרים בעיות קשות ודורשים טיפול שיקומי מתמיד. משפחה חמה מנסה להתמודד, אך לא תמיד מצליחה בכך. ומה קורה כאשר הילד אינו יכול להשתקם בביתו, או כאשר הוא מתבגר? יש בארץ כמה מאות ילדים ומתבגרים כאלה. אלו"ט, אגודה לאומית לילדים אוטיסטים, מקימה עבורם מסגרת שיקומית פנימייתית. "כפר עפרים", על שם עפר אביגדורי, הילד האוטיסטי שסבו שם קץ לחייו ולחיי־שלו, מתוך יאוש וחוסר ישע.

אין די ברצון טוב ובהתנדבות להקמת הכפר. חסרים 700 אלף דולר. אלו"ט מבקש תרומות. למספר חשבון 270090, בנק הפועלים, סניף רמון תל־אביב. ■

חהילה עופר

ילדים אוטיסטים בכיתה שיקומית

יוסף לבצלטר

עם הגב אל הבטן

נשים שהיו רגילות לפעילות גופנית לפני ההריון, לא יבלו את כל חודשי ההריון בכיסא נדנדה. אך פעילות גופנית מבוקרת חשובה גם למי שלפני ההריון לא התעמלו.

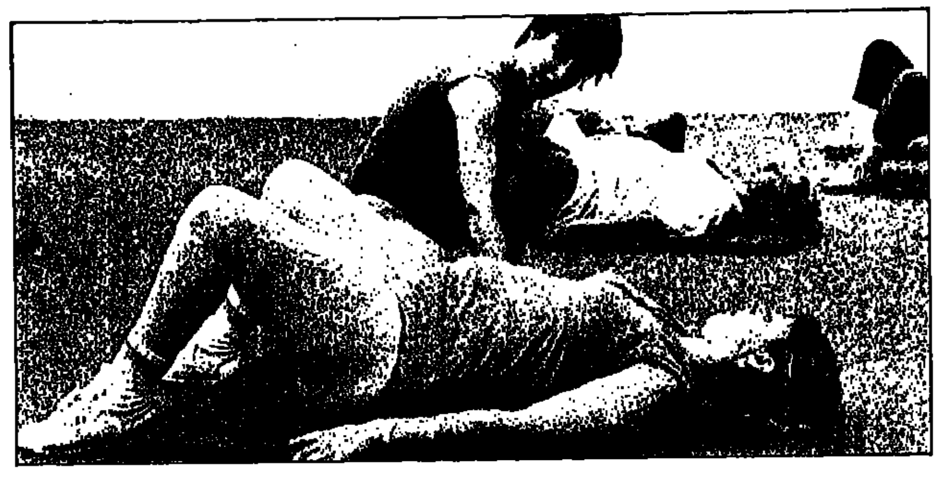

אולי יותר מאי־פעם בהיסטוריה של ההריון, יותר ויותר נשים מוותרות על כסא הנדנדה המרופד מול המרקע, או על ארוחות שחיתות המתוגברות במיני ויטמינים וסידנים, או על סלסלות גדושות בכל טוב, ועושות את פעמיהן עם מיטב חליפות ההריון הספורטיביות אל חוגי ההתעמלות לנשים, באחד המועדונים במקומות מגוריהן.

אמרתי "יותר ויותר", אבל אין זה אומר שזו איזו "מחלה מדבקת", או "אופנת תשעת הירחים". ההגיון נוטה להסכים שאלה שעסקו בפעילות גופנית בטרם נכנסו להריון, ישתדלו שלא לפגוע באורח חייהם, שאליו הורגלו.

מחקרים עדיין מתקשים מצוא ביסוס לטענה, הגורסת כביכול, שפעילות גופנית מאומצת מסכנת את שלום העובר ואימו. אחד המימצאים המפריך גירסה זו מראה, שנשים הרות, שמעולם לא היו פעילות ובתקופת ההריון השתתפו בחוגי ספורט שונים, ילדו ילדים נורמליים ובריאים. זאת ועוד. לנשים ספורטאיות, שעיסוקן הוא שחיה ורכיבה על אופניים, למשל, נולדו ילדים בריאים כמו לאלה שלא עסקו בפעילות גופנית ותהליך התאוששותם היה מהיר יותר.

השאלה שעדיין מטרידה היא, מדוע דווקא בתקופה בה עובר הגוף שינויים פיזיולוגיים והורמונליים כל כך רבים, כמו התרופפותם של רצועות ומיפרקים, שינויים במרכז הכובד וחולשתם של שרירי הבטן, מוצאות נשים עניין בפעילות גופנית, אשר תועלתה שנויה במחלוקת לפחות בקרב רופאים, שם תמצא אסכולות שונות בעד ונגד.

לדוגמא: אחד המישתנים, בו מתקשים רופאים לפסוק, הוא הקשר בין פעילות גופנית לבין משך הלידה וקושי הלידה. אך רובם של הרופאים מסכימים, לפחות, שאופי הפעילות המתאים ביותר לתקופת ההריון הינו שחיה והליכה במנות קצובות ומבוקרות.

סלע המחלוקת, כשמדובר בפעילות גופנית בזמן ההריון, מתמקד בסיכון פוטנציאלי, שבהפעלת הגוף בשכיבה על הגב, בעיקר לאחר החודש הרביעי להריון. הסיבה לכך נעוצה בסיכוי ליצירת מצב פיזיולוגי, המתבטא בירידה פיתאומית בלחץ הדם בזמן שכיבה.

זאת ועוד. בטרמסטר האחרון קיים סיכון, שבשכיבה על הגב תשען הרחם על אבי העורקים, והעורק הראשי היוצא מהלב ומספק דם לגוף), דבר העלול לגרום לירידה משמעותית בהולכת חמצן לרחם. התוצאה יכולה להיות ירידה בהספקה הדמית לעובר ובהאטת קצב הלב.

המקלים בסוגיה זו טוענים, שתנוחת הגוף במצב של שכיבה על הגב הינו טיבעי, ואישה הרה נמצאת במצב זה גם בחדר הצירים וכמובן גם בתהליך הלידה. הפשרה היא, שאשה הנוטה לגלות סיבוכי הריון בשלביו הראשונים חייבת להתייעץ עם רופא, בטרם תעסוק בפעילות גופנית כלשהי. נשים, אשר אורח חייהן לפני הריונן נשא אופי פעיל, אינן צריכות לחשוש ממיגבלות או הגבלות. הן צריכות "להקשיב" לגופן ולהתאים לכך את עוצמת הפעילות.

לדוגמא: מומלץ, שפעילות אירובית באופיה, לא תימשך יותר מ־15 דק' ברציפות והדופק לא יעלה על 140 פעימות בדקה.

"עשרת הדיברות" לפעילות גופנית לאשה הרה:

1) פעילות גופנית אסורה במזג אויר חם ולח.
2) יש להמנע מתנועות גוף חדות ומהירות.
3) יש להימנע מתנועות מתיחה של מיפרקים לפנים ולאחור.
4) יש להימנע מתנועות מקפצות ומשינויי כיוון של הגוף.
5) בשיא המאמץ יש לבדוק דופק.
6) בקימה משכיבה יש לנהוג מישנה זהירות ויש צורך להפעיל את הרגליים.
7) שתיה לפני ואחרי השיעור הכרחיים.
8) לנשים, אשר זו להן פעילות גופנית מסודרת ראשונה, מידת ההתקדמות תעשה בהדרגה.
9) עם הופעתם של סימפטומים בזמן מאמץ, או אחרי מאמץ, יש להפסיק את הפעילות מיד ולהתייעץ עם רופא.
10) יש לדאוג לצריכה אנרגטית של קלוריות, המותאמת לדרישות ההריון והפעילות הגופנית.

אור ירוק ליחסי מין

אם אינך יכולה לקחת גלולות ואיך יכולה להשתמש בהתקן תוך רחמי ובכל זאת אינך רוצה להרות – או, לחילופין, את מאד רוצה להרות, אך אינך יכולה לעקוב אחר מועד הביוץ שלך – המכשיר הזה בשבילך.

"ביוסלף 110" הוא מד פריון, המראה מדי יום ביומו מהי מידת הפוריות של האשה, מתי הימים ה"מסוכנים" ומתי אפשר לקיים יחסי מין בלי חשש.

פעולת המכשיר, המיובא לארץ משוויץ, מבוססת על השינויים בטמפרטורת הגוף של האשה בעת הביוץ. זה לא חדש שאפשר לעקוב אחר טמפרטורה זו באמצעות מדחום כספית רגיל, אלא שלעתים הרישום היומיומי מעייף ומטריד ונשים אינן עומדות בכך.

החידוש במכשיר זה – שהוא עושה את כל העבודה עבור האשה: הוא מודד את החום, רושם במחשב פנימי את הטמפרטורה ומנתח את הנתונים. תוצאות ניתוח זה מופיעות על ידי נורות הנדלקות בצבעים שונים – כשעם כל צבע ההוראה לאשה: אור אדום קבוע – פוריות נמוכה. אור אדום מהבהב – זהירות! פוריות גבוהה. לא לקיים יחסי מין אם אינך מעוניינת להרות. אור ירוק – אפשר לפעול, ה"סכנה" חלפה, יחסי המין לא יגרמו הריון.

מדידת החום פשוטה. לא בנרתיק, מה שמרתיע נשים רבות, אלא בפה. מדי יום, בשעה קבועה, לפני הקימה מהמיטה. אם שוכחים למדוד – המכשיר יצפצף כדי להזכיר זאת. מדפסת הנמצאת אצל היבואן, אלון בייקר בעל חברת "קידמה וחידושים" ברמת גן, ובקרוב במספר בתי חולים – מאפשרת הוצאת הנתונים שנאגרו במכשיר על גבי צג גראפי. עם רישום זה אפשר ללכת לרופא הנשים, הרואה לפניו תמונה מלאה על עקומת החום במשך כל תקופת המחזור.

הביוסלף אינו אמצעי מניעה – אבל הוא נותן לאשה את האינפורמציה מתי לא לקיים יחסי מין בשיטת "הימים הבטוחים". יתרונו על פני הגלולות, או ההתקן התוך רחמי: אין לו כל תופעות לוואי כמו עליה במשקל, דכאון וירידה בחשק המיני (הגלולות) או דלקת ברחם בחצוצרות ובשחלות והפרשות למיניהן (ההתקן). למכשיר אישור מינהל המזון והתרופות האמריקני והפוליטכניק בלוזאן בדבר בטיחותו ואמינותו.

גינקולוגים ב"הדסה" ב"בילינסון" וב"שיבא", שבדקו אותו, מחייבים את השימוש בו ואומרים כי המכשיר מנבא את התקופה שלפני הביוץ בקורלציה טובה לאור טרה־סאונר.

ד"ר דוד וינטראוב מביה"ח "אסותא" קורא לביוסלף "מכשיר אלגנטי ואינטליגנטי, המשלב נוחות וקידמה בכל הקשור לתכנון המשפחה". ד"ר וינטראוב עומד להכניס בימים אלה לביה"ח "אסותא" את המדפסת, באמצעותה ניתן יהיה לעקוב אחרי עקומות החום כפי שנרשמו במכשיר הקטן.

מאז הוחל ביבוא לארץ נמכרו כבר 500 מכשירי ביוסלף. החידוש: בימים אלה הוחל בהשכרתו לנשים לתקופה של שלושה חדשים. עבור 30 שקל לחודש. טוב לנשים המתכננות הריון. שלושה מחזורי ביוץ ומעקב אחריהם יכולים בהחלט להספיק למטרה זו. ■

דליה מזורי

ד"ר משה אנגלנדר
מחלות אף־אוזן־גרון

הנזלת עלולה לפגוע בשמיעה

בחורף לילדים יש נזלת. ידוע. אין להקל ראש כאשר הצטברות נוזלים הופכת לדלקת ולסתימות בתעלות הקשר בין האף והאוזן. ולשים לב, שמא חלה ירידה בשמיעה.

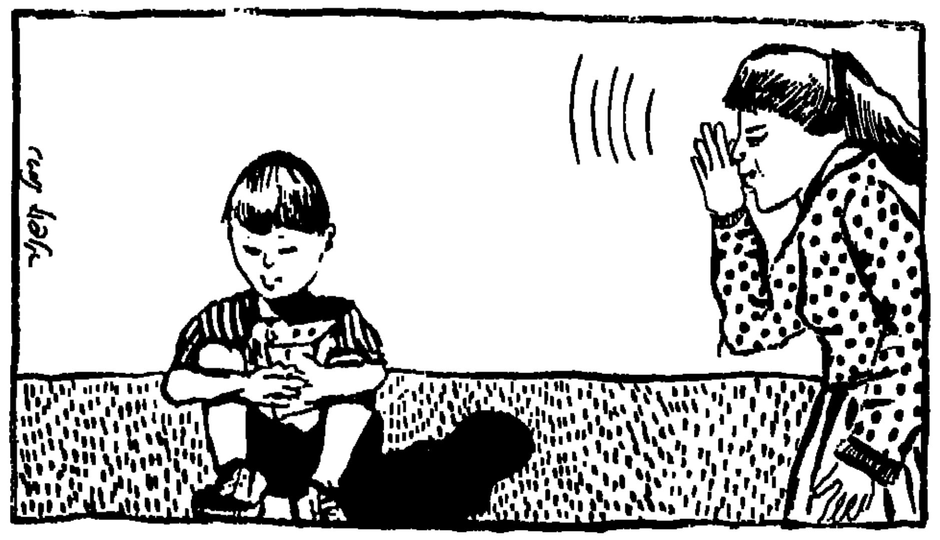

כאשר קיץ וחורף משמשים בערבוביה, מופיעים אצל ילדים רבים ניצנים ראשונים של נזלת. נזלת זו תלווה חלק נכבד מהאוכלוסיה הצעירה לאורך כל החורף, עם כל תופעות הלוואי הקשורות אליה, העשויות להשתנות בהתאם לגיל.

אצל תינוק הניזון עדיין מיניקה או מבקבוק, הנזלת מפריעה למציצה, כיוון שהוא עדיין לא למד לנשום דרך הפה. אצל ילדים יותר בוגרים וגם אצל תינוקות, לנזילה הכרונית מהאף יש צבעים שונים, החל מצבע לבן־שקוף ועד לירוק־מוגלתי. הנזלת עלולה להיות מלווה בדלקות גרון ובדלקות אוזניים עם תופעות־לוואי של ליקויים בשמיעה.

רוב ההורים מאבחנים בקלות יחסית ליקוי שמיעה אצל ילדים, אולם אינם מפרשים זאת נכונה. קיימת נטיה ליחס זאת לסיבות אחרות. שכיח הוא לשמוע מהאם תלונה של "אני קוראת לו, והוא פשוט אינו מגיב כי הוא עסוק בדברים אחרים". ובכן לא תמיד הדברים הם בדיוק כך. בדרך־כלל תלונה זו פירושה ליקוי בשמיעה המלווה את הנזלת והילד אינו מגיב כי אינו שומע. תופעות אחרות אשר רצוי להתייחס אליהן, הן כאשר הילד מתחיל לשאול "מה?" בתדירות גבוהה מדי, כאשר הגביר יתר על המידה את קול הטלוויזיה בתוכניות המעניינות אותו, או כאשר הוא נוטה לשבת קרוב מדי למקלט. לא־פעם ליקוי שמיעתי כזה מלווה גם בעצבנות־יתר, בירידה בכושר הריכוז ובמספר מקרים גם בשיבושים בהיגוי ובהפרעות בהתפתחות במקרים נדירים.

הסיבה לליקוי השמיעתי הוא ברוב המקרים הצטברות של נוזלים באוזן התיכונה, מאחורי עור התוף. הסיבה לכך נעוצה בראש ובראשונה במיבנה אנטומי שונה אצל ילדים ואצל מבוגרים. כתוצאה מכך, יש ניקוז לקוי של הפרשות מחלל האוזן התיכונה לעבר חלל לוע האף, במקום בו נמצא הפתח היחיד המקשר את האוזן התיכונה עם האוויר בחוץ. התוצאה היא הצטברות נוזלים בחלל האוזן התיכונה, וירידת השמיעה.

בנוסף לכך, בחלל לוע האף יש ריקמה, בשפה מקצועית "אדנואידים", המוכרת יותר בקרב הציבור בשם לא־נכון – "פוליפים". יש המייחסים חשיבות לריקמה זו, העשויה ללחוץ ולחסום את צינורית האיוורור של האוזן התיכונה ובכך לגרום באופן מיכאני לחסימה של הצינורית ולהצטברות של נוזלים. אך קורה גם שהצטברות זו גורמת לדלקת אוזניים חריפות, עם כאבים, חום ואי־שקט.

דלקת אוזניים יכולה להיות באוזן החיצונית או באוזן התיכונה. האוזן החיצונית היא אותו חלק של האוזן הכולל את האפרכסת ואת תעלת השמע הנראית לעין. דלקות במקום זה אינן שכיחות אצל ילדים וכאשר בכל־זאת מופיעה דלקת כזאת, ולרוב בחודשי הקיץ, בדרך־כלל ניתן לפתור את הבעיה על־ידי שימוש בטיפות אוזניים למספר ימים והימנעות מחדירת מים לאוזניים. מקרים קשים יותר דורשים טיפול רפואי באוזן, לעיתים אפילו יום יומי.

אצל ילדים שכיחה הרבה יותר דלקת האוזן התיכונה. זה אותו חלק של האוזן הנמצא בקצה תעלת השמע החיצונית, הסגור על־ידי עור התוף. היות והדלקת נמצאת מעבר לעור התוף (לכיוון מרכז הגולגולת), ברור כי לשימוש בטיפות אוזניים יש רק יעילות מוגבלת.

דלקות אוזן תיכונה, עם ירידה בשמיעה או בלעדיה, שכיחות יותר עד גיל 7–8 שנים לערך. התיאוריות להופעת הדלקות הללו רבות ושונות. אין כמעט ספק כי הריקמה האדנואידלית הינה אחד הגורמים להתפתחות הדלקות הללו. הריקמה נמצאת כמעבר מהאף לגרון, חוסמת את מעבר האוויר בנשימה דרך האף ומחייבת את הילד לנשום בפה פעור. כמו־כן, הריקמה מונעת ירידה של הפרשות נורמליות מהאף לבית הבליעה. כתוצאה מכך, רוב ההפרשות מצטברות באף ויוצאות החוצה בצורת נזלת.

בחלל לע האף, במקום בו נמצאים האדנואידים ופוליפים, נמצא גם פתח האיוורור היחיד של האוזן התיכונה אל האוויר האטמוספרי. הצטברות נזלת באף נוטה להידחס ולהעביר חיידקים מהאף לאוזן התיכונה. כך חלה הצטברות של נוזלים באוזן התיכונה, ועימה ירידה בשמיעה, חום, דלקת וכאבים.

אין חילוקי דעות לגבי התפשטות הזיהום מהאף לאוזן התיכונה. הצטברות הנוזלים באוזן התיכונה גורמת ללחץ על עור התוף, שהוא ממברנה אלסטית, הנוטה להימתח ולהידחק כלפי חוץ. הדבר עלול לגרום להיווצרות "חריץ", או "חור", דרכו מתנקזות החוצה ההפרשות אשר הצטברו באוזן התיכונה. בשלב זה הכאב נוטה לחלוף ואם היה חום, גם הוא נוטה לרדת. יחד עם זאת, ה"קרע" בעור התוף יהיה למעקב על־ידי רופא אף־אוזן־גרון, עד שייסגר.

להוציא מקרים בודדים, הטיפול בליקוי שמיעה כתוצאה מסיבות שהבאתי, מניב תוצאות מצויינות. חלק מהילדים מחלימים באופן ספונטאני, ללא צורך בטיפול. בחלק אחר ניתן לטפל באמצעים תרופתיים. כאשר התרופות אינן עוזרות, לרוב מבצע רופא א.א.ג. ניקוי של הנוזלים מחלל האוזן התיכונה. יש גם רופאים הנוטים להשאיר באוזן צינוריות ניקוז, הנפלטות מעצמן במשך הזמן. יש גם גישה נוספת, בה מבצעים בו־זמנית כריתה של הריקמה האדנואידלית וניקוי הנוזלים מחלל האוזן התיכונה. ברוב המקרים, אחת מצורות הטיפול הללו פותרת את בעיית השמיעה אצל ילדים.

לרזות כמו ההודים

הלהיט החדש להרזיה בבריטניה - "פיגורטרים 7" מיובא לארץ ונקרא פה "פיגרים 7".

זהו תכשיר המורכב משמונה מרכיבים, כשהראשי שבהם: סטרקולה העשוי מקרף עץ הסטרקולה בהודו. ההודים משתמשים בו לפתרון בעיות במערכת העיכול. זהו חומר המסוגל להתנפח עד לפי 200 מנפחו המקורי. וכך גלולה קטנה עשויה לנפח את הבטן ולגרום להרגשת שובע. בניגוד לחמרים אחרים החומר הזה אינו גורם לחסימת מעיים ולכן אינו מסוכן לבריאות.

ב"פיגרים 7" יש גם חומר בשם פקטין, המורכב מתפוחי עץ והגורם לדיכוי התאבון. בנוסף לאלה יכנס בתכשיר חמרים חיוניים לחיזוק הגוף כמו פניל אלנין, חומצת אמינו אשלגן, סויה לציטין מפרק הסויה ותמצית כולדו – חומר משתן וכן ויטמין בי 6 החיוני לחיזוק המערכת החיסונית של הגוף.

התכשיר לאפשר הרזיה מאוזנת ובריאה ומסייעת לכך תוספת הויטמינים והמינרלים.

באנגליה פירסמו מספר עדויות על אודות התכשיר ובילן מצאו כי הוא יעיל ביותר להורדה בריאה של עודף מישקל והמירה על משקל רצוי לאחר מכן.

המיבואנים, "אליאד יבואני מזון טבעי", העבירו אותו לרופא ישראלי לבדיקה. הוא ניתן לעשרה נשים במשך שלושה שבועות. התוצאות, כדברי הרופא, משביעות רצון. הנשים [illegible] ירדו 6 ק"ג בשבועיים. "זה לא תכשיר פלא במקום דיאטה אבל לעושים דיאטה – התכשיר מאוד יעיל. הוא מקטין את התיאבון ואין לו שום תופעות לוואי", קבע הרופא.

התכשיר נמכר בכל בתי המרקחת. ■

דליה מזורי

נפתלי קראוס

במקום מוהל

פוטומטר, מכשיר שייבא מאנגליה ארגון דתי, "עזרה למרפא". בודק בבית, תוך חמש דקות, אם לתינוק אין צהבת ומותר לערוך לו ברית מילה בזמן. פעם היה עושה זאת המוהל, במבט חטוף. הארגון מטפל גם בנושאים רבים אחרים, השאלת ציוד, טיפולי בית ועוד. והמתנדבים – גברים בלבד.

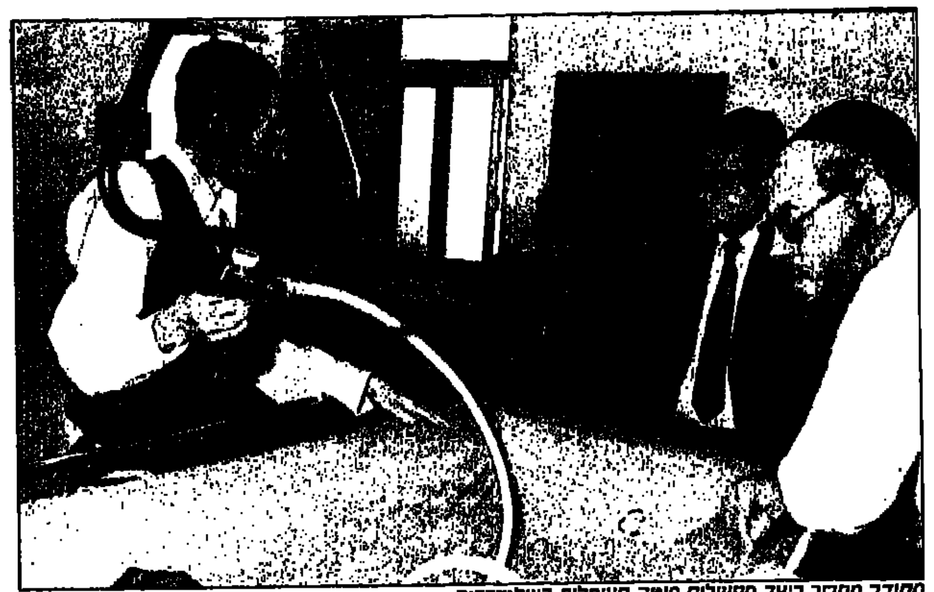

מתנדב מסביר כיצד מפעילים מיטה חשמלית בשלט־רחוק.

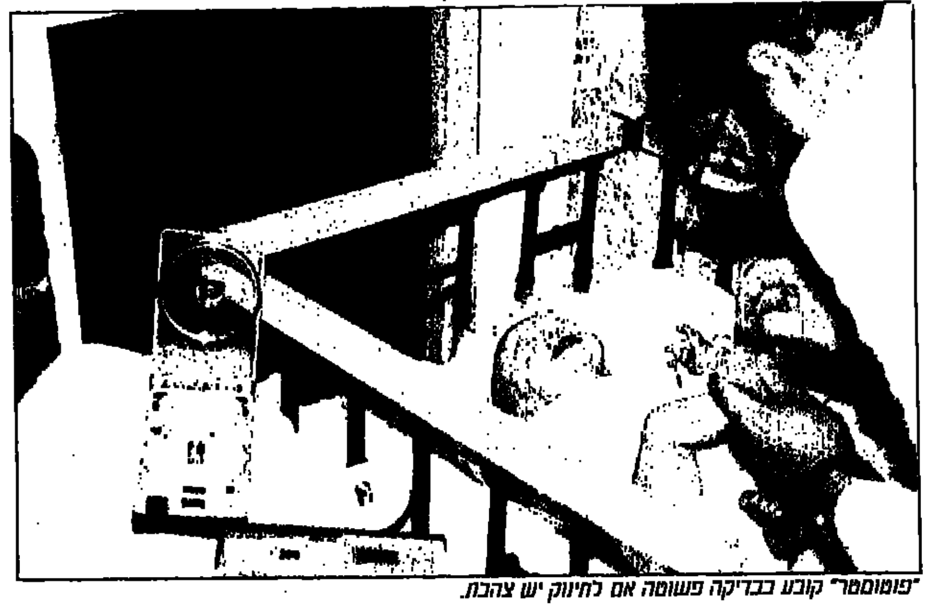

"פוטומטר" קובע בבדיקה פשוטה אם לתינוק יש צהבת.

ברית מילה בזמנה – ביום השמיני אחרי הלידה – הוא כלל חשוב בהלכה. אולם פיקוח נפש של התינוק דוחה ברית: אם הרופא קובע כי לתינוק יש צהבת – דבר די נפוץ ושגרתי – דוחים את הברית עד שהצהבת תעבור. כאשר הכל כשורה, משחררים את התינוק ואת אמו מבית החולים. אם אחר־כך מתעורר חשש, יש להביא אותו עוד פעם, ביום השביעי, או השמיני בבוקר. ושוב לוקחים דם ומתחילה מריטת עצבים לקבלת התשובה.

לעתים אי־אפשר לדעת עד הרגע האחרון, אם יש ברית או אין ברית. זה כרוך בשכירת אולם, הכנת כיבוד ועוד. לא נעים. פעם, לפני עשרות ומאות שנים, האחריות היתה רק על המוהל. בא, הביט בתינוק, ראה מה שראה וקבע אם אפשר לעשות לו ברית בזמן, אם לאו. היום מסור תפקיד זה לרופאים ולמיכשור מיוחד, הבודק את דם התינוק. ולא יעלה על הדעת לסמוך על המוהל בלבד.

כדי לעזור ליולדת שלא תתעצבן ולאבי התינוק שלא ייכנס ללחץ, הביאו אנשי "עזרה למרפא" מאנגליה מכשיר, שבאמצעותו אפשר לערוך את בדיקת הדם הדרושה בבית. כאשר יש בעיה וברגע האחרון לא ברור אם יש לתינוק צהבת אם אין – מצלצלים ל"עזרה למרפא". איש הארגון בא הביתה עם ה"פוטומטר", מכשיר קטן והקומפקטי. הוא לוקח טיפת דם מאצבע ברגל התינוק ותוך חמש דקות יש תוצאה מוסמכת. המכשיר בודק המוגלובין, ריטרוציטין וכו'. וחסל סדר ריצות עם התינוק לבית החולים.

"אתה רופא?" – אני שואל את ר' אלימלך פירר, האיש שייסד לפני שנים מספר את אגודת "עזרה למרפא", המקורב אל חסידי בלז בבני־ברק. כי הוא זורק ביטויים רפואיים. וכאשר ישבתי אצלו, צילצל אליו קרדיולוג והתעניין, אם יש להם תרופה נדירה לסוג נדיר של מחלת לב. תשובת פירר לא היתה מביישת אף רופא מומחה, אך לשאלתי הוא רק מחייך: "מה פתאום רופא?" הוא למד בישיבות, ספג חסידות וכאשר לבקיאות בטרמינולוגיה הרפואית, הוא מזכיר את האמירה העממית, הגורסת כי "גם העוזרת בבית הרב מסוגלת לפסוק שאלות".

אגב, התרופה המבוקשת ישנה: הביאו אותה לא מזמן מחו"ל. מחירה מאות לי"ש. אבל פירר אומר לרופא המתעניין: שלח לקחת. אם לפציינט שלך יש אפשרות – שישלם 50 שקל...

מיטת מים ומיטה חשמלית

הפוטומטר – בינתיים הביאו רק שניים כי הוא יקר – הוא אחד החידושים האחרונים של "עזרה למרפא". עיקר עיסוקה של האגודה, בהשאלת ציוד רפואי מגוון, חינם־אין־כסף, תמורת שיק ביטחון. מיטות־מים לפצועים הסובלים מכוויות בעור; מיטות חשמליות לחולים שאינם יכולים לשכב בתנוחה קבועה (המיטה מצויידת בפיקוד אלקטרוני, המשנה את תנוחת החולה); עגלות נכים; מודדי לחץ דם; מכשיר חמצן; הליכונים; ועוד רשימה ארוכה של ציוד, שלאדם הבריא אינו אומר כלום ואילו לזקוק לכך הוא בבחינת הצלה.

באחרונה עודכנה רשימה של מאות תורמי־דם, בינהם בעלי סוג נדיר ביותר. כאשר צריכים כמה מנות דם טרי – החשוב בניתוחים מסויימים ולעצירת דימום – מסוגלים תוך שעה לארגן עד עשרה תורמים. אוספים אותם במיניבוס ומביאים לבית החולים, כו נתרץ הדם הטרי.

במרכז "עזרה למרפא", ברחוב הרב זוננפלד 3, בשכונת רמת־אלחנן של בני־ברק (טל. 770730), פועלים ששת הפעילים הקבועים ועוד 40 מתנדבים, העומדים לרשותם לקריאה טלפונית – שלא על מנת לקבל פרס. יש שעות בהן משאילים ציוד, יש מתנדבים המוכנים לצאת לרחוץ חולה, לשים קטטר ולסעוד בטיפול הכמו־רפואי. יש גם סניפים ברעננה, באשדוד ובירושלים, למעלה ממאתיים מתנדבים. בינתיים, כל הפעילות המעשית בשטח – סיעוד חולים – נעשית בקרב גברים. אין לעת עתה נשים פעילות שיעשו זאת במיגזר הנשי. ציוד משאילים לכל דכפין, אך בקורס החייאה שערך לא מכבר מד"א, השתתפו רק גברים. כאשר היתה שביתת אחיות בבתי החולים, באו לעזור שם הגברים הפעילים.

המימון, לרבות בשביל רכישת הציוד היקר בחו"ל – מתורמים. עכשיו מתכים למשלוח 300 כיסאות נכים מחו"ל, כל כיסא 250 דולר. אלף הכיסאות שבנמצא – לא מספיקים. ומאין יבוא הכסף? "השם ירחם", אומר פירר. בבני־ברק, שם יש גמ"חים גם למוצצי־תינוק ולבקבוקי־ציקו, הכסף אינו בעיה... ■

סקר

מה היא מחפשת במכונית?

השורה התחתונה היא שבעצם, בניגוד לכל מה שהורגלנו לחשוב ו/או רצו שנאמין, נשים וגברים הם בעלי העדפות דומות ביחס למכוניות שהם קונים, ומאותן סיבות ממש. אם הוא מעדיף מכונית מדגם מסויים בגלל הביצועים והמחיר, מתברר שכך הדבר גם לגביה, גם אם ההגדרה של "ביצועים" אינה בהכרח זהה לחלוטין.

"נהגת, אלא מה?", אם אפשר בטון קנטרני, הוא ביטוי שיצרני הרכב בארה"ב ומוכריו משתדלים לשכוח – ומהר. הנשים, מתברר, הן כיום הגורם היחיד החשוב ביותר בתעשיית הרכב האמריקנית. הן אולי מעולם לא היו באמת קהל מטרה למכוניות ורודות עם ריפוד מלמלה, אבל היום העובדה הזו כבר ברורה לחלוטין גם ליצרנים.

לא זו בלבד שהנשים כבר זוהו ככוח קנייה מכריע בשוק המכוניות האמריקני – היצרנים כבר מתחרים זה בזה במסע החיזורים הנמרץ שלהם אחריהן. לשברולט, למשל, יש יחידה מיוחדת הקרויה "ועדה לשיווק לנשים", בה חברות נשים מכל מחלקות חברת שברולט, המפקחות על התאמת האביזרים והמרכיבים השונים של הרכב לאשה.

מי הן הקונות החרשות באמריקה, הנותנות את הטון בשוק? המחקרים משרטטים את הלקוחה הממוצעת כבת 35, משכילה, ב־40% מהמקרים בעלת השכלה גבוהה, רווקה ברבע מהמקרים, גרושה, אלמנה או פנויה בנסיבות אחרות בעוד 20% מהמקרים, בעלת הכנסה שנתית ממוצעת של 35 אלף דולר. כשהיא נכנסת לאולם התצוגה – היא רוצה שיתייחסו אליה ברצינות, שיספקו לה הרבה יותר מידע ענייני.

מה היא מחפשת במכונית? אמינות, ערך שהולם את המחיר, בטיחות, ביצועים, נוחות וסגנון – בזה הסדר. ממש כמו עמיתה הגבר. בנבדל ממנו, היא יותר ערה לעניין מחיר המכונית. בשנה האחרונה קנו הנשים באמריקה יותר מ־2.4 מיליון מכוניות המוגדרות "קטנות" ו"קומפקטיות". אבל אם בוחנים את רשימת "רבי־המכר" בקרב הנשים, מגלים שלבד מהסדר השונה ושני סוגי מכוניות בין עשר הפופולריות ביותר, זהה הרשימה לרשימת המכוניות הנמכרות ביותר בכלל בארה"ב. מה שאומר שבעניין מכוניות נשים הן ממש ככל האדם.

אבל לא רק מכוניות הגיוניות הן קונות. גם מכוניות ספורט. שגעון חדש. "לפעמים קנייה מכונית מסמלת את העצמאות של הקונה", מסבירה מומחית לשיווק. ובכלל, מכונית היא בהרבה מקרים אמירה מאוד מסויימת. תזכרו את זה בפעם הבאה שתראו אותה יוצאת מהחיפושית המרוטה שלה. זה לא בהכרח רק בגלל שאין לה כסף למכונית מהודרת יותר. ■

תרגום ועיבוד: אורית הראל

בריאות לגוף ולרגליים

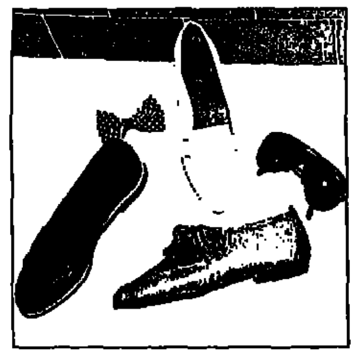

מי מאיתנו אינו מכיר את ההרגשה המטרידה של עמידה בתור או הליכה ממושכת ולאחריהן עייפות וכאבי הגב והרגליים?

"שלגיה" מייצרת נעליים ומדרסים רפואיים בשיטה חדשנית ומדוייקת הבנויה לכל רגל בנפרד לפי גבס (על הרגל). המדרס מפזר את הלחץ על כל הרגל ונותן תחושה נפלאה בהליכה.

"שלגיה" נותנת פתרונות לבעלי מידות מיוחדות הרוצים להתאים נעל בדיוק לכף הרגל. דבר זה מאפשר לבחור דגמים מיוחדים מז'ורנלים ולקבל בדיוק את הנעל שחלמת עליה וכזו שתחזיק לאורך שנים.

"שלגיה" היא ספק מורשה של מכון לואיס (משרד הבריאות).

במקום ניתן להשיג גם נעלי ילדים אופנתיות ונעלי בית במבחר עשיר של דגמים.

"שלגיה" מנוהלת ע"י יעקב, בוגר בית ספר להנעלה רפואית בתל השומר. כל המזמין נעליים או מדרסים נבדק בקפדנות מירבית ונמצא במעקב וטיפול מתמשך גם בתקופת השימוש בנעליים. לספורטאים – מדרסים המשפרים את היכולת התפקודית ומדרסים עם בולמי זעזועים.

טל. 03-249150.

שמיכות נזר – חמימות ואיכות תחת קורת גג אחת

NEZER

שמיכות נזר ממולאות בסיבים סינטטיים מקוריים מסוג הולופיל – באיכות גבוהה.

השימוש בסיב החלול מבטיח את היתרונות הבאים:

★ בידוד יחיד במינו.
★ חזרת השמיכה למצב נורמאלי לאחר דחיסה או לחץ ומניעת צניחתו.
★ עמידות מירבית לכל חומרי הכביסה הידועים.

בשמיכה של נזר מרגישים את הגמישות, הרכות והחמימות.

שמיכות לתינוק מתוצרת נזר ניתן להשיג בנקודות המכירה של רשת שילב:

מפעל – קרית התעשיה מישור אדומים, ירושלים.
משרדי החברה – דרך יפו 1, תל־אביב, טל. 03-659883, 03-5101073.

עוגה כזו, היכן?

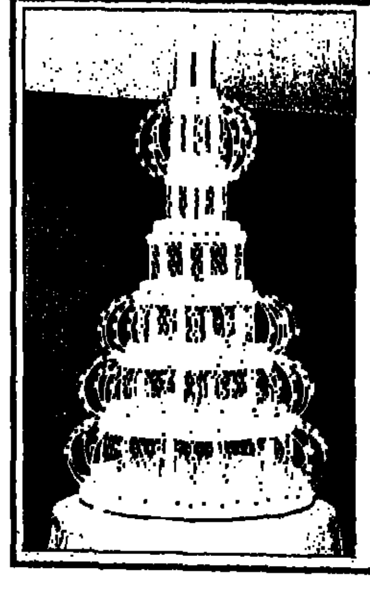

אצל הנס ברטלה

בטלפון 03-36209
מאפה אומנותי לכל אירוע

מוגש ע"י שיח תקשורת 03-379040-2-3

חורף חם, יפה ואקסקלוסיבי בפריז ארה"ב וגם בישראל עם פרוות פר־יש־אור

פרוות בהדגמים ובהזמנים מפאר התוצרת העולמית
דגמי חורף 1988
המכירה במפעל במחירי יצוא
מיגוון עשיר של דגמים בכל סוגי הפרוות

כתובתנו:
שד' הר־ציון 106, ת"א
שעות הפתיחה:
ימים א'–ה' 7.30 – 16.00
יום ו' 7.30 – 12.00

ברכות ליורוניט בע"מ יצרנית סריגי קרה

carré

רח' כהנמן (השומר) 86, בני־ברק
טלפון: 03-762247

לסריגי קרה
מיטב הברכות והאיחולים
מאחל: גילקו
שיטונאי למוצרי אופנה
רח' פרץ 43 תל־אביב, 03-371254

לסריגי קרה
איתכם לאורך כל הדרך
מאחלים: דורה
גופיעלי וקונפקציה בע"מ
רח' היצירה 21
רמת גן, 03-7517327

לסריגי קרה
מיטב הברכות והאיחולים
מאחל: טליון אופנה איכותית
רח' יד חרוצים 14, תלפיות, ירושלים
02/716367

לסריגי קרה
איתכם לאורך כל הדרך
שיווק והפצת שקיות פוליטילן ופוליפרופילן
רח' ביאליק 43 קרית אונו, 03/344414

ליורוניט בע"מ
מיטב הברכות והאיחולים
מאחל: זייבריט – עשקי ביזוון
רח' ברודצקי 43, רמת־אביב
03/424015 – 421638

לסריגי קרה
מיטב הברכות והאיחולים
מאחל: NEW-MAN
טל. 03-229229

לסריגי קרה
מיטב הברכות והאיחולים

לסריגי קרה
מיטב הברכות והאיחולים
עלו והצליחו

לסריגי קרה
איתכם ביד אחת לאורך כל הדרך
מאחל:
רח' ביאליק 26 רמת גן, 03-733858

לסריגי קרה
מיטב הברכות והאיחולים
מאחלים:
רח' הלל 14, ירושלים, 02/233202

מאחל:
רח' דיזנגוף 165, תל־אביב
03/237516

25 שנה ללב און לביא בע"מ בתחום הריהוט

רחוב גנן 10, אזור התעשיה מטלון, פתח־תקוה, טלפון: 03-9223214

ללב און ומשפחת לביא היקרה
שאו ברכה ליום חגכם
צרור איחולים לבביים
מאחל: רויגנון גרוזבי
מקור הריהוט חדרה

ללב און בע"מ
צרור ברכות
לחצי יובל שנים
הנשיכו בדרככם
מאחלת
נגרית בקאי
יצור שולחנות
בטיב מס' אחד

ללב און ואיציק היקרים
צרור ברכות ליום חגכם
עלו והצליחו
מאחלים:
סלונים, בורסאות טלוויזיה, מזנונים ופינות אוכל

ללב און ויצחק היקר
המשך שגשוג
מאחלים: רהיטי לכיש בע"מ
כל רהיטי הבית
מרכז קרית־גת, טל: 051-881319
שד' לכיש 7, 051-881702

ללב און שותפות קופרברג ויצחק לביא היקר
מיטב האיחולים ליום חגכם
אתכם תמיד לאורך כל הדרך
מאחל: אריה מחר
סוכן מכס ותחבורה, ת.ד. 98 חיפה

ללב און ואיציק
מיטב הברכות
מאחל: אשר מרפיש
מושב מגשימים

ללב און ואיציק היקר
כל טוב, המשך הצלחה ושגשוג
מאחלים:
בבר פלג בע"מ, רהיטי יושקו בע"מ
חדרי שינה
הנביאי 34, חולון, טל. 5564553

ליצחק לביא ולב און
שאו ברכה לרגל חגכם
אתכם תמיד
מאחל:
מנור בן עמי, סוכן בטוח
כתובת: אחד העם 15, ת"א, טל: 652077

לחברת לב און
צרור ברכות ליום חגכם
עלו והצליחו
מאחלים
מוהרים
רהיטי רים ב"ת
גולצמן מיכה

הפקה ועיצוב – פרימסטון יועצים בע"מ, טל. 03-397165

איים קשים

יש גם "ילד גנוב"

נכון שבחיים יש גם פרידות חיוביות ואלגנטיות במסכת גירושין. אבל הנוסחה הרווחת היא ארסית ומרה מאד. הפתרון: מרכז ובו שופטים ורבנים בעלי אישיות מיוחדת שיטפלו בנושאי הגירושין ואחזקת הילדים.

כל שרצית לדעת על גט

"גירושין? זה לא בשבילי" – ספר אודות הנישואין והגירושין בראי החוק שכתבה המשפטנית דליה ברקולי־טופרמן. הוא כולל תמונות מחיי גירושין, ידע משפטי בסיסי וגם הדרכה וייעוץ. כל מה שרצית לדעת על הגט ולא היה לך את מי לשאול.

פרק 18: המאבק על משמורת (אפיטרופסות) הילדים, חטיפות ילדים וביקורי ילדים – דברים שכדאי לדעת: ההורים יכולים להחליט ביניהם מי יחזיק בקטין ומה תהיינה זכויות ההורה השני לבוא עם הקטין במגע; יש לילד זכות שההורה הגר בנפרד ממנו יבוא לבקרו, אך אין להורה את אותה זכות; הן בית המשפט המחוזי והן הרבני מוסמכים לדון בעניינים הנ"ל. הקטין יימסר לחזקתו של אותו הורה, אשר טובת הקטין דורשת כי יימצא בחזקתו.

תוספת המבוססת על הדין העברי: עד גיל 6 טובת הילד היא להיות עם אמו, מעבר לגיל זה טובת הבנים מחייבת שיהיו מוחזקים אצל אביהם וטובת הבנות – אצל אימן; לצורך בדיקת טובת הילד נעזר המוסר השיפוטי בשרות פקידי הסעד, פסיכולוגים או פסיכיאטרים; הבדלים בדרכי ההוכחה של טובת הילד בין בית משפט לבית הדין הרבני קיימים ונובעים מאופיין השונה של ערכאות השיפוט.

בית הדין הרבני שופט אנשים לפי אמות המידה המוסריות שלו, בית המשפט שם את הדגש על צרכיו הנפשיים־חברתיים־חומריים־תרבותיים של הילד: ילד שמלאו לו 10, מתחשבים ברצונו, ואף קודם לכן, אם גילה בגרות.

"איני רואה לעצמי זכות להיות מבקרת של מערכות השיפוט," אומרת המשפטנית דליה ברקול "אבל קשה להתעלם מהעובדה שהשופטים נחלקים לאלה שמתמסרים עד קצה גבול היכולת, ואחרים שעושים עבודה שטחית, שפועלים לפי קונספציות ושבלונות – ואני לא מוציאה מכלל זה גם רבנים. חמור במיוחד שהמטפלים בנושאי משפחה ובבעיות של משמורת הילדים, נבחרים לטפל באופן לגמרי מקרי. אני מאמינה שצריך לייחד לנושא שופטים שהם בעלי אישיות מיוחדת, רגישות מיוחדת, אינטואיציה וגם הכשרה וידע בנושאים הללו. צריך שתהיה השכלה מסוימת בפסיכולוגיה של הילד, זיקה למטריה הזו".

הפתרון, לדעתה, הוא במסגרת בית דין למשפחה, והדרך היחידה במציאות הישראלית היא שילובם של רבנים במערכת הזאת. מוסר כזה, אם יקום, יכלול בתוכו מנגנון טיפולי, פסיכולוגים מיומנים שיעברו הכשרה מסודרת ושיקבעו לגביהם נורמות של עבודה וחקירה; צריך יועצים כלכליים ומשפטנים לטיפול ביחד, כשהכוונה למנוע מאבקים. הסטטיסטיקה מראה שבארצות אחרות, לפחות 50% מהמקרים נתפרים בדרך הזו". ■

אבל את מי אתה מעדיף?" שואל האיש המבוגר בגלימה השחורה. ומה כבר יכול לענות הילד הקטן, רק בן 8, שיושב מולו וצריך לבחור בין אבא לאמא?

הקטע לקוח מסוחט הדמעות המפתיע של יהודה ברקן "אבא גנוב". ילד שחי עם אבא על ספינה, סחבקים, לא בדיוק לומר, לא בדיוק מאורגן, בקיצור: חיים משוגעים, חלומו של כל ילד. אמא שנטשה אותו בינקותו ופתאום באה לתבוע את זכות האמהות שלה עליו. יש לה יתרונות כלכליים ברורים שכוללים עורך דין ממולח ונאלח. יש עובדת סוציאלית ויש שופט השואל שאלות מהסוג הנזכר למעלה. בסרטים מן הסוג הזה אנשים מרגישים מחנק בגרון בקטע הזה, אחר כך יש "הפי־אנד" ואפשר ללכת הביתה בשמחה. המציאות היא כמובן שונה.

במסגרת יחסי הציבור הנמרצים, יחשוף יהודה ברקן לתקשורת שוב ושוב את הספור האמיתי על אודות בתו בת ה 17 שאינו מכיר, שמעולם לא ראה, שוויתר עליה כדי שתאומץ כחוק על ידי אבא אחר בארץ אחרת. אחר כך, בזהירות, יברור את מה שהוא מוכן לספר על הסי־ניים האחרים שלו, מהגרושים השניים. הוא לא פירנס את כתי הדין ואת טורי הרכילות בספורי צבע אודות מאבקי צד א' (אבא) כצד ב' (אמא). הורה אחראי, יהודה ברקן, והוא לא צריך את החוק כדי שילמד אותו מהי טובת ילדיו:

"כשראיתי שהמתח החשמלי בבית הפך להיות שלילי, החלטנו ביחד שעריך לנתק מגע ולעבור לתפקיד של הורים לא־נשואים. בפירוק של העסק הזה שניקרא נישואין, תפקיד ההורים לצמצם את הנזקים". הוא, באופן פרטי, לא מנסה לרכוש את לב ילדיו במשהו כמו רכישת עוד זוג אופניים ושני רובוטריקים, על חשבון "שעות מגע" וזמן השהיה עם הילדים).

נכון שיש סיפורים כאלה, טובים. פרידות אלגנטיות. הרע במיעוטו הוא גם המיעוט שבראש התהלה הזו במסכת גירושין. הסיפורים הרווחים הם אחרים, יותר כמו של אורנה (שם בדוי). גם שמות הילדים להלן בדויים. הפרטים לקוחים מן המציאות.

מונולוג של אורנה

"יום אחד הוא הודיע לי שהוא עוזב את הבית. שיש לו מישהי אחרת. לא הבנתי. היינו משפחה כל כך נורמלית. ילדים, טיולים, ארוחה חגיגית סביב השולחן של יום ששי. אחר כך היתה שתיקה של כמה ימים. חשבתי, אולי הוא פתאום עבר עליו. רק כשראיתי אותו ממש אורז היתה לי התפרצות כזו.

"בכיתי, התחננתי ממש שיישאר. שילך אליה, מצדי, פעמיים, שלוש בשבוע, העיקר שיחזור בסוף. ביקשתי רחמים. ומה יהיה אתי ועם הילדים? הוא אמר: 'אורנה, תחזיקי את עצמך. זה לא סוף העולם. אני אעזור לך'. אעזור לך? באמת! הייתי צריכה לירות בו!

"בעבודה נהייתי סהרורית. תמיד בוכה. גם בבית. הילדים רואים אותי בוכה ובוכים גם כן. התאומות היו בנות 7 בסך הכל, אז רונית היתה אומרת לי 'אמא, תפסיקי לבכות, אל תראי לו שאיכפת לך בכלל' ומיכל היתה צורחת 'מגעילה אחתו זה בגללך שהוא לא רוצה לחזור אלינו! בגלל שכל היום את בוכה' ונועם, היה בן 4, ופתאום חזר להרטיב כל לילה. הכל נהיה גהינום.

"הוא היה בא לבקר בערבים. אז יום אחד, אחרי כמה שבועות, הקטן קיבל חום, אני זוכרת. אמרתי לו: 'אם אתה כל כך גיבור לעזוב, אז תקח אתך את הילדים שלך'. הוא אמר, 'זה מה שאני מתכוון לעשות' ואני צרחתי 'בטח! נראה את ההיא מגדלת לך שלושה ילדים'. הקטן נצמד אליו ולא הפסיק לבכות והוא לקח אותו והלך. הבנות התחילו לבכות 'תחזיר לנו את נועם! אמא! תגידי לו שיחזיר לנו את נועם' רצתי למרפסת וצרחתי 'תביא לי את הילד שלי'. אבל הוא כבר נסע.

טובת הילד

"בלילה קמתי כמו תמיד, לראות אם נועם בסדר, אם צריך להחליף לו, אבל הוא לא היה שם. התיישבתי על הרצפה והתחלתי לבכות. נהייתי חולה מזה. לא חשבתי לתת לו את הגט כל כך בקלות. מה יש? שיסבול קצת. שירוץ גם הוא. אז הוא היה צועק עלי, 'אני אעשה אותך משוגעת, עוד יאשפזו אותך בגללי'. ולילדים הוא היה אומר, 'תראו את אמא שלכם, לא נורמלית'. לנועם הוא הבטיח שיציל אותו ממני. כן, בדיוק כך.

"אחר כך התחיל הסיפור עם העובדות הסוציאליות. הוא היה מגיע, חתיך כזה, אלגנטי, ואיך הוא מדבר! העובדת פשוט נדלקה עליו מיד. ראתה אותי כזו סמרטוטה, יותר בוכה מאשר מדברת, אז היא התחילה לשכנע אותי שקשה לי לגדל לבדי את הילדים ושלטובתי נחלק את הנטל בינינו. בבית המשפט היא נתנה חוות־

(המשך בעמ' 41)

בית־משפט אחד

נילי מימון, יועצת משפטית במשרד הרווחה, הביאה את מסקנות 'וועדת שיינבוים' שהוקמה לבדיקת הנושא: ההצעה המרכזית היא לרכז את מיכלול ההליכים הנוגעים למשפחה לבית משפט אחד. לייחד שופטים שיוכשרו במיוחד, והנושא ירוכז אצלם. יהיה שופט מרכז שיוטל עליו להיות בקשר עם המוסדות הטיפוליים ורשם מיוחד שיחליט על סדרי עדיפויות.

הכוונה, שהמשפחה תעבור איבחון וטיפול בהתאם, באמצעות יחידה שתוקם במסגרת משרד הרווחה, ותכלול גוף סוציו־פסיכולוגי מרכזי לייעוץ; טיפול סמכותי ע"י פקידי סעד; פקידי סעד אחרים לצורך העברת תזכירים.

חובה על אנשים לפני שיגיעו לבית המשפט, ללכת לייעוץ ואיבחון. כל תביעה תעוכב עד שיעברו, למעט דמי מזונות. באותה מסגרת לא ייוצגו על־ידי עורך־דין.

לאור ההצעה יצאה הצעת חוק פרטית של ח"כ גאולה אריך, וועדה במשרד המשפטים מתדיינת על אפשרויות יישום דו"ח הוועדה. ■

האב והבן (יהודה ברקן ובן ציון) ברגעים של כיף. התמונות לקוחות מתוך הסרט "אבא גנוב".

האם (קרן סור) ובנה. מהי בעצם טובת הילד?

אינטימיות של גברים על ספינה בכנרת.

כריסטופר ניקוס

הסטרייסנד מתחדשת

תוך כדי דיבורים על חתונה, היא נוטשת את בית החלומות שלה במליבו, קליפורניה. "אני ביישנית", מודה בארברה סטרייסנד. סופרסטאר. "אני לא מבינה מדוע אנשים חוששים לגשת אלי במסיבות". זה שניגש באחרונה – עומד להיות בעלה.

היא אוהבת אותו. היא לא אוהבת אותו. לפעמים כמעט בלתי אפשרי לעקוב אחרי השמועות על נשואיה הצפויים של בארברה סטרייסנד לריצ'ארד באסקין, מחוררה מזה זמן רב. על פי דיווח אחד ראו אותם קונים בית ומתכוננים להתחתן מיד. דיווח אחר טוען כי דחו את התאריך, והשלישי קובע נחרצות כי לזוג היתה מריבה עזה והם נפרדו לתמיד. אך לעומת זאת יודע לספר צלם מלוס אנג'לס כי קלט אותם במצלמתו במכונית יחד וטוען כי ראה אותם "מתמזמזים כמו שני בני עשרה".

אבל דבר אחד בטוח: השחקנית בת הארבעים וחמש עומדת לשנות את חייה. באחרונה היא הפתיעה את כולם בהציעה למכירה את החווה שלה במאליבו, קליפורניה, המשתרעת על עשרים וארבעה אקרים. וזאת לאחר שביזבזה יותר מעשר שנים, ואלוהים יודע כמה כסף, כדי להפוך אותה לגן העדן הפרטי שלה. היא מכילה חמישה בתים נפרדים, שרוהטו להפליא על ידי בעלת הבית עצמה בסגנונות שונים, החל מארט דקו ועד לסגנון קולוניאלי אמריקני. והנוף עצמו עוצר נשימה, עם צמחיה אקזוטית וגשרים הנמתחים מעל מפרצוני ים קטנים.

משקיפים נדהמו לא רק מכך שבארברה מוכרת את ביתה, אלא גם מכך שהיא מבקשת עבורו רק 18 מיליוני דולרים – מציאה פרועה בהשוואה לערכים המנופחים של נכסים בקליפורניה, ועל הסכום הזה עוד ניתן לדון.

מה הניע את בארברה למכור את מקום המסתור הרומנטי הזה? תיאוריה אחת גורסת כי היא כבר אינה מרבה להשתמש בו. וסוכן תיווך הוסיף "המקום הזה הוא ללא ספק מלא זוהר, אך צריך מישהו עשיר כמו סטרייסנד כדי להחזיק בו. מדובר על הוצאה חודשית של כארבעים אלף דולרים. וזה בלי לדבר על ביטוח".

סיבה אפשרית נוספת למכירה נשמעת קצת כמו שיריה המלאנכוליים של בארברה: המקום מהווה עבורה תזכורת מעציבה לימים התוססים והסקסיים שבילתה עם הספר־שהפך־לכימאי ג'ון פיטרס, ממנו נפרדה ב־1983. מקור מהימן מספר על הלילה הראשון האינטימי שבילו בארברה וג'ון במאליבו. "בארברה ישבה על הריצפה והביטה בג'ון. בעיני רוחה, הוא נראה כאל, אל אצטקי" הוא נשא אותה לאמבט החם, ומשם עלו כהרף עין בועות תאוותם.

הרומן של של סטרייסנד עם פיטרס הכאריזמטי התלהט במהירות. יודעי דבר דיברו על התנודות התכופות במצבי הרוח שלו ועל התקפי הזעם האיומים שלו. מספרים כי פעם שבר באגרופו דלת סגורה בתגובה לאיזשהו עניין פעוט, וכמעט החליף מהלומות עם פול וויליאמס כאשר עבדו על "כוכב נולד". השמועה מספרת גם כי אפילו בארברה פחדה מג'ון כשהיה נתון באחד ממצבי הרוח האפלים שלו.

ובכל זאת היא נשארה איתו עשר שנים. מבקריה טוענים כי פיטרס גנב לא רק את ליבה של בארברה אלא גם את התום האמנותי שלה. הוא דחק בה לעדכן את תדמיתה ונטל חלק בהפקת שני סרטים מצליחים, שהתקבלו בקרירות רבה – יחד עמה. "כוכב נולד" ו"כפפה לאוהבים".

סטרייסנד ופיטר קבעו כמה תאריכים לחתונה, וביטלו את כולם. אך עד היום, ג'ון עדיין מדבר עליה באהבה. "היא הבחורה הכי מתוקה שהכרתי אי פעם" הוא אומר. "אם הייתי בצרה – היא מיד היתה שם. היא מתוקה, מפוחדת, מרוכזת בעצמה, כפייתית – אבל זה לא רק בגללה, זה קשור גם לאופן שבו אנשים מגיבים כלפיה.

מאש לשלגון

בניגוד לרומן הסוער עם פיטרס, הקשר הנוכחי של בארברה עם באסקין, היורש גבה־הקומה בעל פני הילד והדיבור הרך של רשת הגלידה המפורסמת באסקין־רובינס – הינו הרבה יותר רגוע. סטריסנד פגשה את באסקין, הצעיר ממנה בחמש שנים, בחורף 1983.

סרטה המפורסם "ינטל" בדיוק יצא לאקרנים, ובארברה השתתפה במסיבה הוליוודית גדושה באנשי תעשיית הסרטים. כפי שקורה לעיתים לקרובות לכוכבות הגדולות, היססו אנשים לגשת אליה. "אינני מבינה מדוע אנשים חוששים או נרתעים" אמרה פעם. "אני עצמי ביישנית, לכן כשאני פוגשת אחרים שמתביישים ממני, שנינו איננו יודעים מה לומר".

אך באסקין לא נבהל. למרות שהוא ידוע כבחור שקט, ניגש לבארברה כשעמדה לעזוב את המסיבה. אמר לה כמה נהנה מינטל, ושיחה קלילה החלה זורמת. זה עשוי היה להסתיים כאן אלמלא הבחינה בארברה בבאסקין בכמה אירועים חברתיים נוספים במהלך השבועים שלאחר מכן. היא החליטה שזו בוודאי יד הגורל, והם החלו נפגשים.

עד מהרה הכניסה בארברה את באסקין, שכתב שירים, לעניינים. הוא כתב את המילים לבלארת האהבה מרקיעת השחקים Here we are at last והפיק ועיבד כמה מהשירים באלבום ברודווי המצליח שלה. הוא גם עבר על אלבום "קונצרט לקול אחר".

למעשה, סרטה החדש של בארברה, Nuts, הוא הפרוייקט הראשון שלה מהזמן האחרון שבו באסקין לא היה מעורב. נוסף על כך שהיא מככבת בסרט, מילאה בארברה גם את תפקיד המפיק, ונטלה על עצמה את האתגר של כתיבת המוסיקה.

קשה להחרצות

הופעתה של סטרייסנד ב־Nuts הוכיחה שהיא אשה בעלת רצון חזק שפתחה בקרב איתן להוכיח את כשרונה, מדוע אם כן תיקח על עצמה את כאב הראש הנוסף בהפקה והלחנה? אין ספק, בארברה רצתה להיות בטוחה שהדברים ב־Nuts יצאו לפועל בדיוק כפי שהגתה אותם.

"היא ראתה בדמיונה את הסרט הזה מתחילתו ראיה מושלמת", אומר טרי שווארץ, אחד ממפיקי הסרט. "היא אדם בעל השראה רבה. היא בוודאי שומעת מוסיקה ורואה תמונות בראשה כל היום". בארברה הודתה שהעובדה שהיא רואה מראש את הפרוייקטים שלה הוא אחד הכוחות הדוחפים שלה. והיא אומרת שאותו דבר קורה בחייה האישיים.

היא רמזה כי יד הגורל שיחקה לטובתה כשפגשה את פיטרס ושנכנס לחייה לאחר שעיצב פיאה לאחד מסרטיה) ולאחר מכן במהלך הפקת "ינטל". פעם אמרה פעם כי נגזר עליה לעשות את "ינטל" מפני ששמו של הכוכב הראשי היה ג'ון והוא נהג בפרארי אדומה, כמו ג'ון פיטרס.

ובכל זאת, למרות אמונתה בגורל, חשה בארברה כי בידיה הדבר לוודא שכל צד של הפרוייקט יהיה מושלם. כמה מאלה שעבדו אתה התלוננו שהיא מגלומנית הנדחפת כדי לשלוט בהפקותיה כאמצעי להשביע את האגו שלה ולהפגין את כשרונותיה. "פעם נהגתי להתנצל על שאני פרפקציוניסטית", היא אומרת, "היום אינני עושה זאת. באמת אכפת לי מכל פרט. זו הצורה שבה אני פועלת".

אך אלה המסכימים לעבוד עם בארברה אומרים כי כשרונה הקפדני אינו גורם מפריע. "אנשים העובדים אצלי רוצים שידחקו בהם, רוצים להיות במתח" אומרת בארברה. "ואלה שאינם אוהבים לעבוד איתי, אני משערת, אינם אוהבים זאת".

באחרונה, הפכו כמה מהפקותיה של סטרייסנד פוליטיות בטבען. בספטמבר 1986 ערכה קונצרט אינטימי בחוות מאליבו שלה (אשר הוקרנה גם בטלוויזיה הישראלית לפני מספר חודשים), בה גייסה יותר מ־1.5 מיליוני דולרים לטובת כמה מועמדים לתפקיד סנאטורים דמוקרטים. היא גם השקיעה זמן וכסף לטובת כמה מטרות חברתיות, ביניהם למען השלום והקרן האמריקנית למחקר איידס וכמה ארגונים להגנת איכות הסביבה.

בארברה אומרת כי התגייסותה להגנת מטרות הומאניטאריות נובעת מדאגתה כאם. בנה היחיד, ג'ייסון (מנישואיה לשחקן אליוט גולד), הוא כיום בן עשרים ואחת ומחפש לעצמו דריסת רגל בתעשיית הסרטים. הוא למד קולנוע בניו־יורק ולוס אנג'לס ועבד עם סטיבן ספילברג ב"הצבע ארגמן".

בארברה נשארה ביחסים טובים עם גולד והעירה באחרונה כי היא "גאה בכך שהוא אביו של ג'ייסון". השחקן מצידו אומר, כי היה שמח אילו האשה אשתו לשעבר את הקצב במידה שתאפשר לה להתבשם מעט מהצלחתה. "ניסיתי לומר לה שאין לה צורך להוכיח דבר", הוא אומר, "והיא ענתה לי 'כן, יש לי צורך להוכיח'".

מה יהיה הדבר הבא שתבחר בארברה להוכיח? היא יכולה להפיק או לביים את הגירסה הקולנועית של The normal heart. אפשרות אחרת היא ביוגרפיה קולנועית של מארגרט בורקוויט, צלמת ה"לייף" הנודעת. לא חשוב מה יהיה הדבר הבא שבארברה תעשה, ואולם, היא ללא ספק תמשיך לשבור מוסכמות ולעורר מחלוקת. "ככל שאת מזדקנת, את מגלה עד כמה את בת אלמוות", היא אומרת. "לכן הייתי רוצה לעשות כל מה שאני יכולה, כדי לא להיות זקנה, ולהגיד: 'מדוע לא עשיתי את זה ואת ההוא? מדוע לא העזתי?'" ■

הביאה לדפוס עירית בן־פורת
(לפי "ליידיס הום ז'ורנאל"
מיוחד ל"מעריב")

עם ריצ'ארד באסקין. סטרייסנד החליטה שזו יד הגורל.

מוזר

היא לא נתנה לו למות

כך זה נראה. פעם היתה זו פרוות כלב.

זה נשמע סיפור מוזר ואולי אפילו למעלה מזה, אבל זה מה שדרום־אפריקה מנפיקה: הגברת הקשישה מרי שאטוק כה אהבה את כלב־הרועים הגרמני שלה, עד כי לא יכלה לשאת את הרעיון שהם עומדים באחד הימים להיפרד לנצח. כאשר נוכחה שהוא הגיע לשלב הסופי של חייו – היא סרקה את שער פרוותו, ארגה צמר משערו וסרגה לעצמה מעיל משער־כלב. "זה המעיל החם ביותר, המלטף ביותר, שאי פעם היה לי", כך אומרת הגברת. לא מכבר נפטר הכלב ומרי חזרה לסורה: היא סורגת כפפות מן השער של כלבלב השעשועים שלה. ■

מתוק

העוגה העתיקה ביותר

מי שחושב שהעוגה שאפתה אמא ביום שישי שעבר, ששרידיה עדיין מפארים את השיש של המטבח, היא ותיקה יתחשוב שוב. ואם הוא רוצה, הוא מוזמן למוזיאון המזון בוואווי שבשוויץ, שם יוכל לראות עוגה ותיקה באמת: עוגה בקוטר 11 ס"מ, שנשמרה ב"אריזת ואקום", בקברו של פפיונך, שליט אחד האזורים במצרים העתיקה.

אי אז, היה נהוג להניח עוגה כזו על קברות אנשים רמי מעלה במצרים, שלא ירעבו חס ושלום, אחרי מותם. העוגה, שתי שכבות, נמצאה בתוך תבניות נחושת תואמות, שנוצקו כנראה על העוגה עצמה. העוגה הזו היא עוגת דבש מעוטרת בשומשום, והיא בת 4200 שנים. ■

נעל

נעלי קנגורו

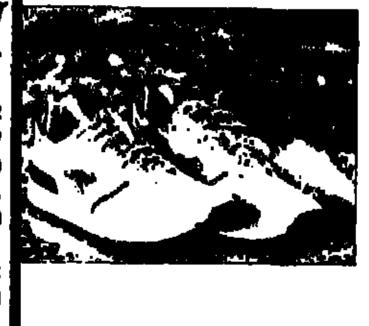

להלך על האדמה – להרגיש על הירח. סיסמה חינם, מוצעת בזאת לחברת הנעליים "קנגורו", שהכניסה לדגם החדש של נעליה מרכיב חללי: חומר ששימש בראשונה את מגפי האסטרונאוטים ב"אפולו".

בעקבות הרבה פיתוחים אחרים שפותחו בנאס"א ומצאו דרכם בהמשך לשוק המסחרי, גם החומר הקרוי "דינאקויל", מצא את דרכו למדפי החנויות הארציות, ולא צריך להיות אסטרונאוט כדי להעניק לרגליים את ההגנה הרבה שהחומר הזה מעניק, לדברי המומחה לביו־רפואה שבחן את הנעליים וגילה את מעלות החומר. ריבוק -- היזהרו ■

אמנות

זיוף מקורי

מלמעלה, למטה: דניאל דלאמאר והציורים שלו וזיוף של מודליאני וזיוף של רנואר

דניאל דלאמאר, צרפתי בן 35, היה חובב אמנות מגיל צעיר. אחד כזה שאוהב ללכת למוזיאונים ופוסטרים לא בדיוק מרטיטים אותו, אבל כזה, אין לו בדיוק הסכום הדרוש לרכוש את המקור. אפילו לא בערך.

יום אחד מצא צייר, שהסכים, אחרי שידולים שנמשכו שישה חודשים, לצייר עבורו העתק של ציור מסויים אחד, שנשא חן בעיניו במיוחד, שמקורו שכן כבוד בגלרית "טייט" שבלונדון.

ההעתק היה כל כך מוצלח, עד שדלאמאר החליט שכדאי להפוך את השגעון הפרטי לביזנס. מכר את בית החרושת שלו לטקסטיל וקנה את גלרית החלונות שלו, בלב רובע האמנות של פאריס, באבניו נוטניון.

"מבחינה חוקית, בהחלט מותר לנכור העתקים של יצירות, בתנאי שההעתק קטן מעט מהמקור ומסומן כהעתק. בצורה זו ניתן לא רק להעתיק את היצירה ואת חתימת האמן, מותר גם למכרם", מסביר סוחר ההעתקים.

בסיועה של ידידה, דניאל ואן־סונטן, בתו של אספן אמנות, יצאו לחפש ציירים מוכשרים, שיוכלו להעתיק ברמה נאותה את יצירות המופת המקוריות. "ביריד אמנות אחד שנערך באחרונה, ראיינתי 2500 מועמדים וקיבלתי לעבודה רק צייר אחד". מספר דניאל בגאווה.

ציירי ההעתקים צריכים להיות גם אמנים מוצלחים בזכות עצמם, עם רקע וגישה באמנות. לא רק טכניקה טובה. דלאמאר מעסיק כיום 20 אמנים באורח קבוע, "שהסכימו להישאר אלמונים" לנצח. הם מציירים מטיס, ואן־גוך, גוגן, מאנה, מודליאני, טולוז לאוטרק ורבים אחרים. יצירותיהם מקשטות את קירות הגלריה של דלאמאר, ונמכרות תמורת 6,000-10,000 דולר היצירה. דלאמאר בטוח, שיחד עם העליה במחירי האוריגינלים, יעלו גם מחירי ההעתקים שלו, ולא רחוק היום שאנשים יאבקו זה בזה במכירות פומביות כדי לזכות ב"זיוף דלאמאר אורגינאלי". ■

אורית הראל

יופי

כן הציור של האדמה

אמנים וילדים, ככה אומרים, הם יצורים יצירתיים, חושבים במונחים לא שיגרתיים, עדיין לא נעולים על תבניות. אז מה הפלא שמוצאים כמה מהדברים הכי יוצאי דופן כשהיוצר הוא גם אמן וגם ילד?

כך קרה לא מזמן ביפאן, שם נערכה תחרות "האמנות הגדולה", סמוך לטוקיו.

האדמה, זו שעומדים עליה עם שתי רגליים, היתה כן הציור שלהם, התלמידים עצמם, בגיל תיכון, לבושים בבגדים בצבעים שונים, היו הצבעים שהרכיבו את התמונה. כך יצרו סוס ותרנגול, ילדה ודבורה. 3000 ילדים יצרו דבורה אחת, 1500 יצרו את הסוס המעופף.

יפה, צבעוני וקבוצתי, אבל אי אפשר לקחת הביתה וכמובן שלא לתלות על הקיר. ■

יש גם "ילד גנוב"

(המשך מעמ' 37)

רעת, ש'טובת הילד להיות עם אביו, כי המצב הנפשי של האם מעורער'.

"זה בעצם הסיפור. אפילו שאף פעם לא ויתרתי על הילד, איבדתי אותו. זה נכון שהייתי מאד מעורערת אז. מה אני יכולה לעשות? עד היום אני כועסת על עצמי שנשברתי. הייתי על סף אשפוז. בהתחלה הוא עוד הביא אותו לביקורים, אבל ראיתי איך הילד מתרחק. גיליתי שהוא קורא לי אורנה. מיכל צעקה עליו: 'היא לא אורנה בשבילך, היא אמא שלך', והוא אמר 'לא נכון! אמא זה לא מי שיולדת. אמא זה מי שמגדלת'.

"אחר כך הפסיקו גם הביקורים. הוא אמר שנועם לא רוצה לבוא. אחר כך הילד התחיל לקרוא לי בכל מיני שמות. לא יודעת מה אמרו לו שם כדי שישנא אותי. הייתי באה לראות אותו, לפי החלטת בית המשפט, והוא אפילו לא היה רוצה לרדת אלי. 'תלכי מפה. אני עסוק'. זה מה שהוא היה אומר לי.

"אני לא יכולה להבין איך זה קרה. כל הזמן המצב הידרדר. מה לא עשיתי? הלכתי לעובדות הסוציאליות. הנה, כל התיק הזה מלא מסמכים. כתוב ש'אין קשר חיובי בין האם לבנה' אבל מומלץ שאמשיך לבקר אותו: 'צריך להקפיד על פגישות בין האם ובנה באופן סדיר ומספק'; 'אי־יציבות ביחסים עם האב והבן שחי אתו מערערים את מורל הבנות'; 'האב אינו משתף פעולה ומגלה התנגדות אפילו לשיחות עם עובדות סוציאליות'.

"אפילו השופט כבר שאל בחוסר סבלנות: 'שדבר כזה ימשך כל כך הרבה זמן? אי אפשר להגיע לסידור שבו ילד ואמו נפגשים?' הנה. המערכת הזו, החוקית, קבעה למעשה את הגורל שלי. עכשיו אין בכוחה לעוור".

לעולם לא תסלח

היום, 12 שנים אחרי. הניתוק של אורנה מנועם למעשה מושלם. בגניבה היא הולכת לראות אותו. הוא מתעלם. הבנות, עכשיו חיילות, שומרות על קשר, שעכשיו, לטענתן, הוא משתפר. שתיהן סבורות שהזמן יעשה את שלו. שנועם יתבגר ויחזור לאמא.

מיכל: "אם הייתי רוצה לשנוא את אבא, לא הייתי צריכה להתאמץ. יש לי כל הסיבות. אני זוכרת דברים. אבל הוא אבא שלי, אני רוצה לאהוב אותו".

רונית: "לעולם אני לא אסלח לו שהוא הפריד בינינו. לא עושים דבר כזה. לא מפרידים. היום, כשאני באה לבקר אותו אני מרגישה כאילו אני הולכת לאיזה בן דוד רחוק".

הן זוכרות מן העבר הרחוק את הקטעים עם העובדות הסוציאליות, את המשפטים, את השופט שהכניס אותן לחדר לשוחח ביחידות. לשמוע איך הן מסתדרות עם אמא ומה הן מרגישות כלפי אבא. אותן לא שאלו, עם מי הן מעדיפות לחיות.

לא, הן לא נפגעות מזה שאבא לא נאבק עליהן. אף פעם לא חשבו על זה. אם השופט היה שואל, היו אומרות "אמא". בטח. היום הן מחכות לרגע שנו תוכלנה להתגורר בבית משלהן, כזה שגם אבא יוכל לבקר בו וגם אמא, ואם נועם ירצה, הוא יבוא לגור אתן. מין שטח מפורז כזה. חלום. ■

רפי יעקובי
פסיכולוג

דירת שני חדרים

זוג נע על במת תיאטרון המחול במעגלים חסומים. כמו שזה קורה לרובנו בחיים. יש אפשרות לסופטוב בחדר אחד – ויש אפשרות לסוף לא כל כך טוב בחדרים נפרדים. כמו בחיים.

כל אחד מכיר את טעם התסכול כשהוא עומד נוכח גירוי לא מובן לו. אם משום שהמתבטא לא טרח להיות מובן, ואם משום שהמקשיב לא השקיע מאמץ להבין. או משתי הסיבות גם יחד. הרוב מכירים גם את הטעם הנפלא של מפגש עם מישהו לא מוכר מלכתחילה, שהופך להיות כה מובן. ועל זה אני מבקש, לשם שינוי, לספר הפעם.

צפיתי כהצגת המחול "דירת שני חדרים" של ניר וליאת בן־גל ובביצועם. מכל אופני הביטוי החברתיים המצויים על בימותינו – המחול הינו הזניח ביותר לגבי. המעט שיצא לי לראות הותיר אותי אדיש למדי. אמנם, שפת המחול הישנה, הבלט, נראתה לי אסתטית ונעימה לעין, אך לא מובנת לי מתוך עצמה. ללא תרגום בגוף המחול, מעולם לא הצלחתי לפענח את המסר. לכן, המפגש עם רקדנים הדוברים בלשון בני־אדם, מאפשר גם לאחר סתום כמוני לחוות חוויה מפתיעה ומרעננת.

ניר וליאת בן־גל מתארים מצבים קומיים ביחסי זוג. מצבים שכל אחד יכול לזהות בביתו שלו. התפאורה מורכבת ממבנה, המסמן שני חדרים. מבנה זה מאפשר מגוון צירופים של היות בני הזוג ביחד ולחוד. ביחד – כאשר הוא מצטרף אליה, לחדר שהיא מצויה בו, או כאשר היא נעה לקראתו וחודרת לתחום הפרט שלו. לחוד – כאשר הם מצויים איש איש בחדרו. ועם זאת יש בו את דחיסות המחנק של בני זוג, שמרחב התימרון שלהם מוגבל.

לפני שאתייחס לתוכן, הייתי רוצה להצביע על שפת ההידברות, שהפכה את התוכן הזה לנגיש כל כך. שפה שיש בה חיבור של כמה מרכיבים. ראשית, הלבוש, שהוא רגיל ואינטימי והם נראים כמו כל אחד מאיתנו. אחר כך *התנועה, המוסיקה, השתיקות, הקולות והמשחק*. במיגוון התנועות שלהם יש תנועות המצויות ברפרטואר היכולות של לא־רקדנים. של אנשים כמונו. הליכה, רחיצה, חפיפה וסירוק, קירצוף מירוק וגירוד.

סיפור היחסים

כלומר, מתוך הפקת אפשרויות התנועה המירביות המצויות בגופך, אתה יכול "לספר בתנועותיך שלך, את סיפור יחסיך עם האדם הקרוב לך". וגם בהצגה הזו, של שני החדרים, בני הזוג מספרים את הסיפור הזה. וקשה לי להימנע מן המחשבה, שהיותם בעל ואשה מעניק מימד נוסף להיותם רקדנים.

ועתה לתוכן. השימוש בתנועות, החוורות על עצמן כאילו באורח כפייתי, ניתן לתאר את שיגרת העמל ותיפקודי החיים. אותו כורח המצוי במאבק הקיום למען השגת רמת חיים גאותה, בא לא פעם על חשבון איכות החיים, ובמיוחד על חשבון חיי הזוג שלנו. אותה חריצות ושקדנות בולעת את מיטב הכוחות ומותירה את היחסים בין המינים דלה בכלי ביטוי.

כאשר הוא נזכר איכשהו בנוכחותה והוא עושה פעולת רציה כלפיה – יש הענות קצרה ואחריה ניתוק והדיפה. וכשהיא מחזרת אחריו – הוא נסוג. וכך הם מתייגעים ומחמיצים זה את זה, עד לרגע של חסד – של ידידות. ושוב סכסוך מסורבל, הדיפה, גירוי אירוטי, והיענות – ותוזר חלילה.

מפסידים את המשפחה

מרכיב התוכן התחושתי איננו חשוב, אלא ההקשרים הנוספים אליו. כלומר: אתה טרוד בעבודה כאשר אתה בעבודה, זהו עיסוק רלוואנטי. ואילו כאשר אתה טרוד בשל עבודתך בבית, בנוכחות אשתך וילדיך, אתה בעצם מחמיץ את ההזדמנות, שנוכחותם של בני משפחתך מהווים עבורך. אתה מפסיד אותם. באותו האופן כל דבר עלול להפוך לאמצעי הדיפה. תלוי בעיתוי ובמינון.

אם אתה הוגה בעתיד העולם כאשר אתה לבדך, ואין לך משהו אחר לעשות – זוהי צורת בילוי אופטימאלית עבורך. בנסיבות אחרות זוהי הדחקה של הסובב אותך. בהצגה, למשל, עוסק הגבר בחיטוט בגרביו והוא אבוד בכל העולם. זוגתו נמצאת בחדר השני, אוכרת בפינתה, כאילו איננה מבחינה שבעלה איננו. הוא אמנם ישנו, אך במובנים רבים הוא איננו נוכח עבורה.

היא יורדת מן הפסים בהתקף היסטרי; שאמור אולי להסב תשומת לב. יש מקום לחשוב שאילו היתה לבדה, אולי לא היתה סובלת. הוא הקהל שעבורו היא נשברת. הוא חשוף לשפה הזו. היא כאילו אומרת: "הי איש, אני פה". *כפי שהם מתארים זאת, נראה שהם נעים*, כמו רבים מאתנו, במעגלים חסומים. ככל שהיא היסטרית יותר – היא מכבידה עליו והוא נמלט לפינתו. וככל שהוא חפור בפינתו – היא מגייסת אמצעים נואשים יותר להגיע אליו.

סוף ההצגה נראה פתוח לכל כיוון. הם יכולים לסיים זאת יחדיו בסופטוב בחדר אחד, ויכולים לסיים בבדידות, כל אחד בחדר אחר. אלא שנראה היה לי, כי מאחר שמדובר בזוג אמנים יוצרים, הרי שאם אבוא בעוד שנה לראותם בדירת שני החדרים שלהם, תהיה להם אמירה ההולמת את תהליכי הצמיחה של החברות ביניהם. ■

יוסף צוריאל

השייח ואשת הרופא

איור: אריאל סיטניק.

ביום שהסכים ד"ר ולטר רוזנבלום להיות גם רופא וגם שותף במחצבה, הבין כי הוא בהרפתקה. להרבה זמן. אם כי קצה החוט של הפנטזיה לא היה בידיו.

סמך תמיד על אשתו. וגם אם הצטער על כך שאין לו ממנה ילדים, דרך ארץ היה לו כלפיה. הורגל לר־אות בה פחות עקרת בית ויותר בעלת חושים לעסקים. וכמי שהיה נוהג לרווח לה בכל ענין, הניח בפניה גם את העצה שהביא לו ידידו, השייח איסמעיל טאהר, ועיקריה היו: אימון, השקעה, ורווחים נאים.

למעלה מארבעים שנה היה האיש רופא, שכאורח הדרגתי רכש לו שם של מומחה למחלות זיהומיות. למרפאה, שהקים וטיפח מכספי הירושה מאביו, באו בהתחלה יהודים, אחר כך התחילו להגיע גם ערבים, ולאלה היו משום מה יותר מחלות וגם יותר אמצעים להירפא מהן.

היתה אשתו של הרופא לידו, בכל שעות היום, ומי־תוך התנדבות ראתה עצמה כמי שמופקדת על רכישת מוניטין לבעלה. והדוקטור יצא ובא בין חוליו, ובין בדיקה לבדיקה חשף גם נתחי פולקלור והווי חיים הז־רים לו, שריח משכר עלה מהם.

כך מצא עצמו נגרף לעולמם הססגוני של חולים ערבים, ובמיוחד לאלה שנחשבו אנשי מדבר, וחייהם התנהלו בין יריעות אוהלים. פטר עצמו מללמוד את שפתם, אבל לא התעצל לשהות במחיצתם, תחילה שעות, אחר כך ימים, ועד לשבועות הגיע. בהתחלה לבד. אחר כך עם אשתו.

הקירבה הזו של רופא נשוא פנים להווי הערבי, הזי־נה מוחות מעוקמים של אלה שראו עצמם באותם ימים מופקדים על בטחון היישוב, הרבה שנים לפני שקמה המדינה. וכשנצטברו לחשושים, החלו ההטרדות. כגלוי ובסתר רצו לדעת אם אין כאן שימוש לרעה במקצוע הרפואה, ושמא האיש הענק הזה, המתקשה ללמוד את השפה העברית, אינו אלא שליח לדבר עבירה, מתוך הכרה או תמימות.

מארבים, שהוצבו ליד ביתו, חשפו נהירה של פאצ־יינטים לא יהודים, המגיעים לעיתים קרובות בשניים ובשלושה. וכרגיל אצלם, אינם באים בידים ריקות. תמיד נשאו בידיהם סלסלות של פירות וירקות ומיני ממתקים. לדוקטור. ולרעייתו.

פעם אחת נלווה איש ההגנה למשלחת כזו. וכשם שנכנס בידים ריקות, כך גם יצא. כעבור כמה שבועות חזר, והפעם עם זהותו המלאה. נכנס לרופא. הציג את עצמו. סיפר לו במה הענין. רצה לשמוע אם יש סיפור בטחוני מאחורי הביקורים. והעיקר: אם ניתן להסתייע בדוקטור. לטובת המדינה שבדרך.

הרופא שמע. ואם בהתחלה לא ירד לשורש הע־נין, הבין אחר כך שהוא למעשה במעמד של חשוד. וצריך להניח קבלות שהוא בסדר. אבל הגאווה של איש הגון לא איפשרה לו זאת. החזיק באיש ההגנה עד שאשתו לא תימצא בקרבת מקום. כשלא היתה, קם מכורסת העור הדהויה, הזדקף, הידק על כרסו את החלוק הלבן, וכשידו הימנית על שולחן העץ הכבד, חילץ מבין שיניו את המלים: תלך. אדוני תלך. אבל מהר. מספיק. וצעד לעבר הדלת. ושם המתין עד שהאיש יצא.

מאז אותה פגישה מוזרה, לא ידע עוד הדוקטור למחלות זיהומיות אם היה במעקב ומה תוכנן לעשות אתו. את קשריו עם הערבים לא החליש. וגם אם לא סיפר לאשתו את פרשת החשד נגדו, משהו בכל זאת טיפטף לאוניה, כדי שתבין, שהוא, ולטר רוזנבלום, מניע את עולמו בין הרפואי לאנושי, לא מעבר לזה.

את החריגה היחידה מהצו שכפה על עצמו ביצע כחמש שנים לאחר מכן. הוזמן אליו אחד השייחים המכובדים, איסמעיל טאהר שמו, לבדיקה רפואית. ולפניה, וגם אחריה, שוחחו בענינים שאינם נוגעים לב־ריאות הגוף. והגיעו לעושר. והשייח, שלא בז לרווחה כלכלית, כזו שתקנה לו גם מעמד חשוב בסביבתו הכפ־רית, הציב, כבדרך אגב, אתגר לרופא: להיות שותף במחצבה שברשותו.

שייח, המודע למעמדו, לא ישאל את האשה אם כד־אי להשתלב בעסקה כזו. אבל רופא, אירופי במוצאו, ואיש נאור בהשקפת עולמו, לא העלה בדעתו להשיב בטרם יוועץ ברעיה. וזה מה שעשה. סיפר לה בערב את מה ששמע אחר הצהריים. ולא חלפו ימים רבים, ומי שהתמצאה בהרתחת מורקים ובניגוב מכשירים רפואיים שונים, מצאה עצמה שותפה להערכות מצב בעניני חציבה, שיווק ורווחים.

תבונתה של אשה כזו הביאה אותה אל המחצבה עצמה. לא לבד נסעה. ולא בחברת השייח טאהר בלבד. פינתה יום ביומן בעלה, הדוקטור, כדי שיסעו כיחד אל המקום, ששם אמורים להשקיע את חסכונותיהם. וכש־היו ליד ההר, שנתחים ממנו כבר ננגסו, אזרה עוז ושאלה את כל מה שעלה על דעתה. ומה ששמעה רשמה. והפועלים היו נדהמים. אבל כדרך המקום לא העזו לשאול, ולא התבטלו ממלאכתם.

המשיכו בעבודתם, כשהגברת, עם השמלה הפרחו־נית, וכובע הקש שסביבו מתוח סרט ירוק, מקפצת בי־ניהם. ורגליה דקות מאד ובהירות מאד. ומבנה גופה לא כשל אשה התמחכת עם גיל ששים. הרבה פחות מזה. ומראה פניה כמי שבאה ממקום אחר, ונשארה זרה למ־קום. ומפיה מתגלגלות מלים שאין הם מסוגלים להבין. והרופא, שהיה לבוש לפי מיטב האופנה המקובלת עליו, שמר על איפוק. וניכר עליו שהוא מתפעל יותר מהיוזמה שמגלה אשתו ופחות מעצם השותפות במחצ־בה.

את המסקנה הראשונה הניחה האשה בפניו כחודש לאחר מכן. היו בשלושה ימי חופשה מחוץ לבית. ובח־צר המלון שבו שהו פרשה בפני בעלה את סיכוניה. קבעה בעקרון, כי השייח ראוי לאימון. הערכה שיש סיכוי לעשיית רווחים. אבל בתנאי אחר: שיובא מומחה מחו"ל, שייעץ איך לשכלל את שיטות העבודה במחצ־בה.

הביט הדוקטור באשה שלידו, כמי שחושף צפונות בה, והיא לא התרגשה ולא נסוגה מדעתה. ומשהו מה־בטחון העצמי שהקרינה חלחל גם בו. אמר כדעתה, ורק לצרכיו כבעל, העיר, כי צריך עדיין לח־שוב. ואין טעם למהר. והשעין דעתו על דעת השייח טאהר, שנהג לומר, כי למחלות, כמו להחלמה מהן, צריך להקצות את הזמן הדרוש.

מרווח הזמן הבלתי מוגבל לחשיבה, לא האט את העבודה במחצבה. תמורת שכר זעום, שהורגל השייח טאהר לשלם לפועליו, המשיך לעשות רווחים. ושלא על מנת להרגיז את הדוקטור, סיפר לו על שווקים חדשים, הרחק מסביבתו. וזה רק הגיב. אבל אשתו, שהיתה חשדנית מטבעה, חשבה שזהו תכסיס לכפות עליה ועל בעלה את תנאיו של השותף לעתיד.

את החשדות האלה סילק המומחה הצרפתי שהובא במיוחד לארץ ישראל, על חשבון ולטר רוזנבלום ואי־סמעיל טאהר. וכמנהג המומחה, לא התגורר בבתיהם של מזמיניו. הוכן לו חדר נוח בבית מלון ובמשך קשה שבועות בחן את המחצבה מכל זווית אפשרית. ולצורך חיזוק האימון בין מזמיניו, לא הירבה בכתיבה. שיתף אותם בסיוריו, ובעל פה הסביר לשניהם את רעיון שיפור. כשלב המכריע היתה אשת הדוקטור החוקרת והבודקת. וכהרגלה אמרה: ליתר בטחון. והשייח, שנהון בסבלנות של פלאח בן פלאח, חרק שינים ושתק. היה משוכנע, כי לאחר תקיעת הכף על השותפות, יהיה לו עסק עם הדוקטור. לא עם אשתו.

חזר המומחה הצרפתי לארצו, כשהוא מותיר אחריו צרור דפים, הנחיות נוספות לעתיד, ושני שותפים, יהו־די ומוסלמי, שביניהם רוכך אימון בסיסי. ועל יסוד סיכום מוקדם בין השניים, השייח יהיה זה שמפעיל את המחצבה והרופא ייהנה מרווחים של שותף כבוי, והיכ־הר איך יקבל את חלקו בהכנסות ובאילו אופנים יעודכן על מה שקורה במחצבה.

היתר אשת הדוקטור גילה יותר מעורבות בתיפעול המחצבה. אלמלא שיפנה לאותו המומחה הצרפתי, כי מוטב שתשאיר את המלאכה הזו לשייח טאהר, ותהיה ניזונה מהאימון הרב השורר בין בעלה לבין השייח. והיא, שרצתה בכך רבל להגדיל את ההכנסות המשפחה, קבלה תוות דעת זו, והסתפקה בשמיעת דווח"ת עונתי־ים מפי בעלה. אבל רק לזמן קצר.

נקבע הסדר בין הדוקטור ולטר רוזנבלום לשייח אי־סמעיל טאהר. אחת לחודשיים־שלושה, היה השייח בא לבית הרופא, כשהוא נושא אתו פרי, או ירק מיבול האדמה שלו. ולאחר שיחת רעים קצרה, היה מדווח לש־נים על הנעשה במחצבה, ומניח בפניהם מספרים, כתו־בים ביד. והאיש, עם כבר הפנים הנעים והמבטא הייקי הכבד, לא הירבה בשאלות. בוודאי לא הטיל ספק. הא־שה שמעה והקפה משאל ליינן את מה שקלטה. עם שתיית הקפה שלף השייח שקית סוכר, הבינה באחר הביקה של הקימשאן הארוך, והניחה בפני השותפים. ואחד לא הטילו ספק במה שלצדי בה. כברו כי זה כבעו של אימון בין שותפים, ורק לאחר שהשייח עזב את הבית, היה הרופא נצמד לאשתו, וביחד סופרים את המזומנים.

כשנתיים נמשך ההסדר הזה, ללא טענות הדדיות, עד שהחליטה האשה שאין זו דרכה של שותפות אמת. ומבלי לפגוע בבעלה, ושלא על מנת להטיל ספק ביושרו של השייח טאהר, יצרה מצב שהיא היתה יותר מעורבת בנעשה במחצבה. ואם בששת החודשים הראשו־נים חשה עצמה נבוכה כלפי השניים, הרי לאט לאט גילתה, שהשייח מעדיף להימצא בקשרי מסחר אתה, מאשר עם בעלה.

הלכה בדרך השייח, כשהכבוד כלפי השותף מוענק ברוחב לב, ובינה לבינו שורה התחושה שאין כאן מעשי הונאה. והדוקטור, גם אם לא אמר זאת במפורש, הרי איפשר לאשתו להבין, שהוא מרוצה מכך שהיא פוטרת אותו ממעקב צמוד אחרי הנעשה במחצבה. ובבית הת־הפכו היוצרות. היא זו שרווחה. ועדכנה. והוא הקשיב. והשמיע הערות.

לילה אחד גנח הדוקטור במטתו ומת. וכשגילתה האשה בבוקר, שאין לה עוד בעל, חשבה גם על ההכרח במסירת הידיעה לשייח איסמעיל טאהר. כדי שאם ירצה, יוכל להשתתף בהלוויה. הודעה כזו לא הגיעה אליו במועד. ורק שלושה ימים לאחר מות הרופא, התייצב השותף מהמחצבה.

בא ממרחקים. לבדו. וכרגיל ידיו לא היו ריקות. סחב עמו פירות וירקות, והצמיד להם פחית שמן ומספר נתחי סבון וכחצי שק סוכר וקפה בכמות שרי בה כדי להשקות שבט ברווי במשך חודש ימים.

הגיע בזמן שהיו אורחים בבית. ואלה הבינו, כי האיש, בתלבושת המוסלמית הססגונית, עם זקיפות הקומה והדרת הכבוד שהקרין, אינו אלא פאציינט של המנוח. ומי שהיה לו ספק, שמע זאת מפי האלמנה.

נוכחות השייח בחברת מכרים וקרובים יהודים, שבאו לנחם, אבל השחיתו הרבה מלים על דברים של מה בכך, לא היתה לרווחה של בעלת הבית. וכשרק נזדמן לה לשבת לידו ולהחליף עמו משפטים אחרים, סיננה מבין שיניה הצעה שלא יכל לסרב לה. קמה ראשונה. והוא אחריה. שניהם צעדו בפרוזדור, שבו שני חדרים מכל צד ויציאה אחורית ביניהם.

הובילה אותו לחדר, ששימש את הדוקטור בעבודתו ובלא גימגום אמרה, כי מוטב שינוח כאן. מהדרך הארו־כה שעשה. והוא, שחש עצמו בן־בית, לא ייחס לאמירה הזו דבר מה חריג. עבורו היתה האמירה הזו רק ביטוי למסכת יחסים אישית, עדינה ומורכבת, בין השייח לא־שת הרופא.

נשכב על המטה היחידה, כשהדלת סגורה. ובטבעיות שבה הובילה האלמנה את השייח למנוחה, חזרה לאור־חיה. ולא היה מי שינבור בנסתר ממנו. וכשהאורחים הלכו והדלת נסגרה, מצאה עצמה ביחידות עם השייח, בדירה מרווחת, שבכל פינה בה עקבות של תרבות, שאינה תרבותו של האורח. והיא שרויה באי שקט מעומעם, אבל לא מתוחה, בוודאי לא חוששת. והוא מעבר לדלת השניה שמימין, מעלה קולות נחירה, נמו־כים בכמה אוקטבות מאלו שבעלה המנוח נהג להש־מיע, אך די בהם להוכיח שהאיש שרוי בתרדמה עמוקה.

נהגה כמכניסת אורחים לעילא, והניחה לשייח לי־שון. והיא נכנסה לחדר השינה שהיה מיוחד רק לה. ועל פי הסדר שנכפה עליה, כחסות אחרים ממטופלי בעלה, התעוררה לפניו, על מנת לפתוח את דלת הכניסה הראשית, למתפללים שחרית, אצלה, לעילוי נשמת המנוח.

מהקולות שעלו מחדר האורחים, התעורר איסמעיל טאהר. וכמי שלא הורגל לראות עצמו במקומות שאינו רוצה להימצא בהם, פתח את הדלת כדי הצצה, להכין משרם. ומה שקלטו אוזניו, ניתבו אותו אל אלוהיו. וכ־איש המקיים את מצוות הנביא מוחמד כשנות לו, חש כאן צורך להצמיד את עצמו, קרוב ככל האפשר לבור־או.

מבלי שיתן לעצמו דין וחשבון על הגיחוך שבמעמד, הזדקף, הצמיד כפות שתי ידיו, עצם את עיניו, והתחיל ממלמל: בשם אללה הרחום והחנון, רבון כל העולמים. וכנהוג כרע ברך, והצמיד ראשו לרצפה המכוסה שטיח ירקרק, וחזר והזדקף, ומלמל את התפילה השגורה בפיו. ומבלי משים, קירב עצמו לציבור המתפללים בחדר האורחים.

מה שנראה משעשע וגם מגוחך בעיני השייח, כמו בעיני האלמנה, שימש חומר לשיחה ביניהם, במהלך ארוחת הבוקר. בזמן הקצר שבין סיום התפילה לבוא האורחים הראשונים, הספיקו השניים להעלות את זכרו של הדוקטור, להשוות מנהגי אבלות בין מוסלמים לי־הודים, וגם לרמוז על הסיכוי שהשותפות במחצבה תימשך.

יצא השייח בדלת הראשית, כשעדיין האלמנה אינה ערוכה לקבל את פני אלה שיבואו לנחמה. וכמו שהיה נהוג בימי הדוקטור, לא נדברו ביניהם על פגישה קרובה. הניח כי מה שהיה הוא שיהיה. ותקי־עת הכף, מהימים ההם, היא זו שתנחה אותו גם בעתיד, ובלעדיה כבודו אינו כבוד.

לא לקח בחשבון מצבים, שיהוו הפתעה לשייח כמו־תו. וגם האלמנה אולי לא שיערה, כי מידת האימון שתשרור ביניהם תעלה על זו שהיתה בימי בעלה, תג־לוש אל מה שמעבר לכיבוד חוזים, ותנחת במקום שבו מצויים בני אדם משופעים בחולשות אנוש.

לשונות רעות בוודאי הפריזו בתיאור מעללי השניים, לאורך שש השנים של המשך השותפות בין האלמנה לשייח במחצבה. אבל גם המעט שהיה ניכר לעין, עורר סקרנות רבה, במיוחד בחוגי הנשים היהודיות, שלא התנסו בעסקי מסחר עם שייכים ערבים.

אלה ליקטו רשמי הצצות ושברי רכילויות ובחדווה העבירו אותן לאוזני הבעלים. ובסביבה הקרובה נכרך שמה של האלמנה בשייח, שאת שמו לא ידעו, ועל הרקע שלו לא היה להם מושג, ואת עובדת היותו שותף בעסקי מחצבה עם האלמנה, לא יכלו להעלות על דע־תם.

ורק ביום גשם אחד, לאחר השקיעה, נחשף משהו ממה שניתן היה לכנות באותם ימים כחרפה. יצא השי־יח מבית האלמנה ובדרכו החוצה החליק ומעד ונפל מלוא קומתו, שרוע על הרצפה הרטובה. מתוך כאב השמיע גניחות ולפני שחשה לעזרתו בעלת־הבית, כבר היתה השכנה מציצה לעברו מבעד לחלון. ובעלה של השכנה, מתוך סקרנות, מתוך אחוות גברים פצועים, היה כבר לידו.

מה שקרה אחר־כך דמה לעיסה של בושה וגימגום והעמדת פנים והפניית גב לרכילות. בכל אלה התפל־שה אלמנת הדוקטור. והשייח נשאר הרחק מהבית ומה־בושה ומהחרטה. ■

שחמט

שאול הון

שגיאות הגדולים

גם הגדולים שוגים, אפילו קספרוב וקרפוב, שהם באמת משכמם ומעלה מכל הבאים אחריהם.

כשבוע שעבר הבאנו בדיאגרמה כיצד החמיץ קרפוב הזדמנות פז לסיים בתיקו את המשחק האחרון ולהחזיר לעצמו את הכתר. הפעם – שגיאת קספרוב במשחק ה-24, כשבחר בהמשך מוטעה שהיה מביא לו תיקו בלבד. למזלו, שגה קרפוב בדוחק זמן חריף, כשנותרה לו דקה ל-8 מסעים. אך קספרוב לא היה בדוחק זמן וצריך היה לבחור בהמשך חזק יותר (אולי נחפז לכל ינוצל ומנו ע"י קרפוב).

דיאגרמה מס' 113

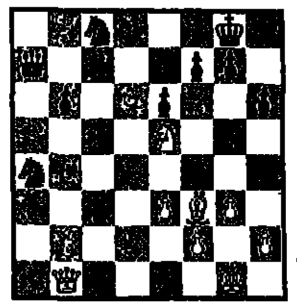

זו העמדה הקריטית במשחק ה-24. קספרוב שיחק זה עתה 33. מה-ד1 ואילו דייק קרפוב (פ-ג5!) אין ללבן יותר מתיקו. נכון כאן 33. מה-ב5! (כפי שהצענו במשחק עצמו שהבאנו ב"מעריב") ולשחור 3 אפשרויות להגיב:

א) 33. – מ-ו8, 34. מה-ג6 פ-ה7 (מה-ב8? 35. פ-ד7+), 35. מה-ד6 ואין למנוע מה-ד8X.

ב) 33. – פ-ד6, 34. מה-ג6 פ-ו5, 35. מה-ה8+ מ-ח7, 36. פ:ו7 מה-ה7, 37. מה-ח8+ מ-ו6, 38. פ-ה5+ מ-ו6, 39. פ-ג6 מה-ד6, 40. ה4! וזוכה.

ג) 33. – פ-ג5, 34. מה-ה8+ מ-ח7, 35. פ:ו7 מה-א1+, 36. מ-ח2 מה-ו6, 37. מה-ח8+ מ-ו6, 38. פ:ח6! (הצעת רפי פרסיץ) ז:פ, 39. ר-ח5+ מ-ו5, 39. מ-ו5 41+, 40. מה-ח7+ וכופה מט.

★ באליפות הפתוחה לנשים, שנערכה מטעם האיגוד במועדון "הפועל" ת"א, ניצחו מלכה שוורץ ותמר גולן, כ"א 5 נקודות. אחריהן העולה החדשה מרומניה, פאולה פלרמן, 4.5.

★ באוניברסיטת ת"א החלה תחרות החורף, כל יום ד' בערב במקולטה למשפטים, ומשחקי חצי הגמר לאליפות האוניברסיטה בכל יום ג'.

★ "שחמט" החוברת הכפולה 10-11 עולה על כל קודמותיה בהידור ועשירה בתוכן – ידיעות ומשחקים מהארץ וחו"ל, מר כושר, ליגה למקומות עבודה, מלכודות ותחבולות ועוד.

★ בתקרבת מלכה ניצח רב אמן גלר את יריבו בתחרות לזכר קוסטיץ ביוגוסלביה והוכיח שלמרות גילו הגבוה עוד לא נס לחו.

דמיאנוביץ' גלר

1. פ-ו3 ד5, 2. ז3 ו6, 3. ר-ז2 ר-ו4, 4. ד3 פ-ד7, 5. פב-ד2 פו-ו6, 6. 0-0 ה5, 7. ה4 ר-ה7, 8. ח3 ר-ח5, 9. מה-ה2 (מוטב מה-ה1) 0-0, 10. ו4 (עדיף ב3) ד:ה, 11. ד:ה ר-ו6, 12. צ-ד1 (שוב עדיף ב3) מה-ג7, 13. פ-ח4 צא-ד8, 14. פ:ר ח:פ, 15. פ-ו3 (עדיין עדיף ב3) ה5, 16. ב3 (סוף סוף, אך באיחור) פ-ג5, 17. ר-ב2 פו-ד7, 18. פ-ה1 פ-ה6, 19. פ-ד3 ר-ו5!, 20. מה-ו3 צו-ה8, 21. מה-ו3 ר-ו4, 22. פ:ר הפ:, 23. מה-ג3 ו6, 24. ח4 ו5, 25. ח:ז (עדיף ח5) פ-ו5, 26. מה-ג3 מ-ח7, 27. ה5 פ:ה5, 28. ר:פ מה:ר, 29. צ-ה1 מה:צ+! (הדרך הקצרה והמהירה לנצחון), 30. צ:מה צ:צ+, 31. מ-ח2 ו3, 32. ר-ו1 (על ר-ח3 זוכה צד-ד1), 33. מ-ו3 צ-ו1+, 34. מ-ח4 צ-ח1) ז6!, 33. ר-ד3 מ-ו7, 34. מ-ו3 צ-ו1+, 35. מ-ו4 צ-ד4+!, 36. מה:צ פ-ה6+ לבן נכנע. ■

בולים

אליעזר בן

פארבג'ה: לא רק בשׂמים

נשים מכירות את השם פאברג'ה מבשמים הנושאים את השם הזה, ובעצם ראשי המשפחה היו יהלומנים מפורסמים ברוסיה הצארית, מיד אחרי בואם לשם במאה ה-17 מצרפת דרך גרמניה וארצות הבלטיות. אחד הבנים, אגתון, היה אספן עתיקות וכן אספן בולים, בהתחלה כתחביב ואח"כ כאחד האספנים הגדולים ביותר. בעת המהפכה הבולשביסטית נשאר האוסף שלו בקרמלין ופברג'ה הוזמן ע"י טרוצקי להמשיך לפתח מסחר בעתיקות יהלומים ובולים, אבל הוא העדיף לחיות בפינלנד, והצליח בכך רק ב-1927 לקבל את כל האוסף שלו מהקרמלין.

האוסף הזה יוצג בתערוכת בולים בינלאומית, "פינלנד 88", שתיערך בחודש יוני בהלסינקי ובול של 5 כתרים מציג את דיוקנו של אגתון פברג'ה (1876-1951).

200 שנה ליסוד אגודת לינאן

קארל לינאן, יליד 1707, שוודיה, למד רפואה באוניברסיטת אופסלה ואח"כ התמחה בחקר החי והצומח ונתן להם שמות מדויקים בשפה הלטינית. 10 שנים אחרי מותו, ב-1788, הוקמה בבריטניה אגודה, הנושאת את שמו של החוקר. במלאות 200 שנה ליסוד האגודה, יונפקו בבריטניה, ב-19 בינואר, ארבעה בולים בערך של 18, 16, 31, 34 פני המציגים: ברבור, פרחי מים, פטריות ודג עם השמות הלטיניים שניתנו ע"י לינאן. האגודה ממשיכה לפעול גם היום ועוסקת בהמשך החקר בתחומים של הצמח והחי. על הבולים מופיע כתב יד של לינאן. ■

בריג'

אדריאן שוורץ

הגנת יחיד

שלב ההגנה בבריג' הוא המסובך ביותר ובדרך כלל קשה להשיג את השיתוף הדרוש בין המגינים כדי להכשיל את מבצע החוזה. רק לעתים רחוקות יכול מגן אחד לנהל את המערכה ולגבור על יריביו כמעט לבדו. היד שלהלן, הלקוחה מתחרות שנערכה בארצות-הברית, מדגימה מקרה כזה כשהמגן הוא לא אחר מאשר "מר הגנה" ארווין קנטר.

	צפון ♠J 10 9 8 4 ♥A 5 ♦6 4 3 2 ♣K 7	
מערב ♠A 3 ♥J 9 7 2 ♦A Q 10 ♣J 4 3 2		**מזרח** ♠7 6 5 2 ♥K 8 6 3 ♦9 8 ♣8 6 5
	דרום ♠K Q ♥Q 10 4 ♦K J 7 5 ♣A Q 10 9	

כולם פגיעים, מחלק דרום

דרום	מערב	צפון	מזרח
1 ללא שליט	פאס	2 הארט	פאס
2 ספייד	פאס	2 ללא שליט	פאס
3 ללא שליט	פאס	פאס	פאס

ההכרזה טבעית בסגנון אמריקני. ה-2 הארט הוא "טראנספר" המראה חמישיה בספיידים דווקא. 2 ללא שליט מזמין ו-3 ללא שליט נענה להזמנה כשהוא מראה שני ספיידים בלבד. החוזה הסופי מצויין ורק הגנה מעולה של מערב מכשילה אותו. מערב יצא ב-2 הארט. הכרוז העביר בדומם ומזרח לקח במלך וחזר בהארט. עכשיו לקח הכרוז בדומם ושיחק ספייד אל המלך. בשלב זה כבר ברור למערב, שלשותפו אין יותר נקודות והוא צריך להתגונן לבדו בפני ביצוע החוזה. הוא שיחק קלאב נמוך כידו כמטרה לתקוף את המעברים. ואמנם, צעד זה הורס את תכניתו של דרום, שלקח בידו ב-10. עכשיו לקח הכרוז במלכה ספייד ועבר לדומם במלך קלאב כדי לקחת ספיידים. המצב עכשיו הוא זה:

	צפון ♠J 10 9 ♥ — ♦6 4 3 2 ♣ —	
מערב ♠ — ♥J 9 ♦A Q 10 ♣J 4		**מזרח** ♠7 6 ♥8 6 ♦9 8 ♣6
	דרום ♠ — ♥Q ♦K J 7 5 ♣A Q	

כעת אין לכרות כל אפשרות לבצע את החוזה. אמנם, יש לקיחות בדומם ויש לקיחות ביד הכרוז, אך מעברים אין. הכרוז לקח שני ספיידים והשליך דיאמונד וקלאב ושיחק אח"כך דיאמונד מהדומם ואת הבסיך מידו. מערב, שסבר על שלושה דיאמונדים ועל שני הטיכים, לקח במלכה וחזר בהארט ובסופו של דבר לקח שני דיאמונדים אחרונים והכשיל את החוזה. ■

סלון ירושלים
מוצרי חשמל ווידאו
אצלנו השירות הוא חלק מהמוצר
מרכז הלל (בחזית), יפו 97 י-ם
טל. 02-245537 ,242535

קוקטייל
אופנה אקסלוסיבית לגברים
חליפות טוקסידו להשכרה
ריבלין 3 (מול בית יואל) י-ם טל. 02-766726

קפה ליד
מסעדה צמחונית בית קפה בירה מהחבית
בן יהודה 10 י-ם
טל. 02-222007

המלך ג'ורג' 12 י-ם
טל. 248514 – 231662
מס' 1 בירושלים
בהנהלת אס-הכלות
הגב' נוגה

מוצרי חשמל ביתיים –
פיליפ, מץ, קריסטל וסניו
טל. 02-722322

הסופרמרקט הצמחוני הראשון בישראל
מזון טבעי, צמחי מרפא, תוספות מזון וויטמינים
הנחות מיוחדות לקניות גדולות
(שיטת המחיר הצונח של תמי)
נג'ארה 8 י-ם, טל. 02-532871

בגדי לף
יפו 104
טל. 382074
בגדי תנוקות וילדים
מאיכות מעולה במחירים זולים במיוחד

כשר
שיפוד גדול רק 2 ש"ח, 12 טעמים
פיתות, חמוצים, סלט אכול כפי יכולתך
שירות עצמי
אוירה מיוחדת
חצר גדולה, מרפסות
אוכל הביתה
מיוחד לבר מצווה לאחר הטפילין בכותל החל מ-5 ש"ח
טל. 02-381171

אמף הלבישה בע"מ
יד חרוצים 14, י-ם
טל. 02-722743

פ.ע. רהיטים
"בביתי לי"
מבצע
מערכות ישיבה
מזנונים
חדרי שינה
פינות אוכל
יפו 29 בית מצפה י-ם
טל. 02-241612

כשר קפה ■ גן ■ מסעדה
אירועים משפחתיים וחגיגות
לפתא תחתית 11 כביש רמות חדש
טל. 02-521374
מסעדת מנוחות

בתי אופנה לגבר בירושלים
Roberto
המכונית יכולה להיות שלך!
הפרס הגדול
אוסטין מטרו 1300 מפוארת 1988
קנה וזכה! בירושלים

מעבדת שירות
תיקונים, טלפונים
מערכות תקשורת
ומזכירות אוטומטיות
שמאי 13 י-ם
טל. 02-234784

תמונות תוך חצי שעה
שמאי 13 י-ם
טל. 02-245892

HAMA'ALOT 3 המעלות
גן ומסעדה
KOSHER
מאכלים אירופאיים יהודיים
המעלות 3 י-ם, טל. 234235

כל-בו ירושלים
בית אופנה לנשים, גברים וילדים
לרגל פתיחת חנות המפעל
ייצור עצמי Brother's Line
מכנסיים, הנחות, הגרלות ועוד
נוסף: כל יום הגרלת שי בין הקונים
של 100 ש"ח
פתוח גם במוצ"ש
יפו 34 (מול בית יואל) י-ם

סטודיו 23
הלל 23 י-ם
טל. 02-247776
להיט בראש
בן הלל 7, טל. 02-248430

שמ-לי
רקמה ממוחשבת
זורות ראשונים 1 י-ם
02-225098

מרכוס
בית מסחר לספרים
בן יהודה 6 י-ם
טל. 02-228281

שיווק והפצה של
■ מוצרי חשמל ביתיים
■ מערכות סטריאו
■ מערכות וידאו
ליאור
צדוק שיראזי ובניו
שמאי 23 י-ם
טל. 221022, 226976

אופנה קרין
אביזרי רכב
מומחים להרכבת חלונות חשמל ונעילה חשמלית
■ רדיו טייפ ■ מערכות אזעקה
■ כיסויים ■ מעבדות ותיקונים
ז'בוטנסקי 2 (מול מלון לרום) י-ם

אורי ספיר
• קלטות,
• תווים,
• פטנתרים,
• כלי נגינה
• תקליטים
קומפקט-דיסק
(תקליט אור)
בן יהודה 2 י-ם
טל. 226881

בא-בא שיק
■ עבודות יד
■ סריגים
■ צמר אומנותי
אושיסקין 62 י-ם

שיפודי המלך
יואל סלומון 17
טל. 227719
מקום שתענוג לאכול בו
מאכלים כיד המלך
■ פרגית על גחלים ■ כבד אווז
■ שיפודי המלך ■ ביצי הודו
■ דגים על גחלים ■ צלעות כבש
■ מרק קובה ■ מרק רגל
...ועוד ועוד...
אוירה מיוחדת – שירות חם ואישי

ריהוט ג'וליאני
ריהוט אקסקלוסיבי
דרך רמאללה שועפט ירושלים
טל. 814361

צעצועי רוזנפלד
יפו 34
ירושלים
02-234038

חדש
היפה דוד
בוטיק סלון לכלות ומספרה
יפו 25 ירושלים
טל. 02-241735

ספורט אלגנט
הלבשה והנעלה ספורטיבית אופנתית
בן הלל 13 י-ם
טל. 02-243379

רשת חנויות · שיווק ישיר
הכי זול בעיר
בן יהודה 2 · טל. 225445
מאה שערים 3 · טל. 286025

בחסות חב' גרין קארד מועדון צרכנים לקוראי מעריב כפוף לתקנון המבצע

אורית הראל

האמריקנים מעדיפים לוח מצחיק

הלכה 87', באה 88'. שנה חדשה, לוחות חדשים. מסתבר שב־88' מעדיפים האמריקנים למנות את הימים בצחוק. כלומר, הם מעדיפים לוחות שנה הומוריסטיים. בין המצחיקים הפופולריים ביותר השנה נמצא לוח פרי יצירתו של **גארי לארסון**, "לוח שנתלש מהצד האפל של הקיר" (או משהו כזה, בתרגום חופשי מאוד), שמחירו 7.95 דולר, וכבר נמכר ביותר ממיליון עותקים; לוח המילון המטורף של סניגלטס, 6.95 דולר; והרפתקאותיו האחרונות של החתול גארפילד — 7.95 דולר. זו אגב השנה הרביעית ברציפות שהאמריקנים מעדיפים לוחות הומוריסטיים.

ואחרי המצחיקים כולל מצעד רבי־המכר את לוח בגדי הים של המגאזין "ספורטס אילוסטרייטד" ל־88', 9.95 דולר ולוח "הגופות היפים" של צ'יפנדייל, 7.95 דולר; לוח חגיגה של מסע בין כוכבים, 7.95 דולר, לוח "365 נתוני ספורט לשנה" שכולל פרטים מדהימים בטריביאליות שלהם, 6.95 דולר. שנה טובה.

מה תעשי אם היו נותנים לך פתאום עשרת אלפים דולר, שאלו חוקרים 5000 נשים אמריקניות. בחורות טובות, האמריקניות, 57% מהן אמרו כן לאופציה שישקיעו חלק מהכסף; 50% גם הודיעו שינצלו חלק מהכסף לנסיעות בעולם; 49% חשבו שכדאי גם לפרוע חובות. ואם הנדבן האלמוני היה יותר קמצן, ונותן רק 2000 דולר? 64% היו פורעות חלק מהחובות; 43% היו גם מפקידות כסף בבנק ו־39% היו בחדווה גם קונות בגדים חדשים. מה שמוכיח, לדעת החוקרים, כי "2000 דולר הם לא 'ביג דיל'" כבר בעיני האשה האמריקנית.

הייתם מודאגים, נכון? קשה לסיים ככה את השנה, בלי לדעת על בטוח מי היו הגברים הלבושים הכי טוב בשנה שחלפה בעיניו של **ג'ון טודור**, החייט של קרן האופנה של אמריקה. אז הנה זה בא. הנבחרים שלו הם: **דונלד רייגן** – בין המדינאים; **ארנולד שוורצנגר** – על שהצליח "להראות הכי טוב כשהוא לבוש הכי מעט"; **אוליבר נורת'** – ש"אישיותו בלטה מול המצלמות גם מבעד לשלל צבעי המדים שלו". כל היתר, יכולים לנסות שוב ב־88'.

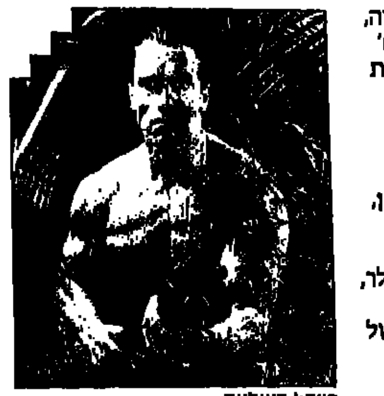
מייקל דאגלאס

אה, ואם רשימות של יפים ויפות באמריקה, אסור גם להתעלם מציוני "התספורת והתסרוקת הגרועה ביותר", אותם העניק ספר הצמרת של בוורלי הילס, נכון לעכשיו, ברנש בשם סמי. הגרועה ביותר בעיניו היא **מדונה**, או כהגדרתו, "מי הנערה הזו עם השורשים הכהים?" אחריה ניצבת השחקנית **שלי לונג**, ש"שערה הארוך, כבר ארוך זמן רב, ארוך מדי", ואחר כך **ווּפי גולדברג**, השדר **טד קופל**, **דולי פרטון**, **בוי ג'ורג'**, **סוזן סומרס** ("שלושה בדירה"), **תמי באקר** (אשת המטיף המודח), **ברברה סטרייסנד**, **ליז טיילור**, **סוזן דיי** ("פרקליטי ל.א."), **אנג'י דיקינסון** ו**שירלי מקליין**. לא קיפח אף קבוצת מיעוט, החבר הספר.

מדונה

בעוד שאנחנו כאן בארצנו הקטנטונת עדיין מודאגים מהעובדה, שאין לנו שום תכנית בוקר טוב בטלוויזיה, מודאגים עושי תכניות הבוקר בארצה של המלכה אליזבט מתחרות פרועה ממקור בלתי צפוי, תוצאה של – אבוי לבושה – שביתת טכנאים. "איש העכביש", ועוד בשידורים חוזרים, מאיים על הגמוניית הבוקר של "בוקר טוב בריטניה".

כשהבוקר הפסיק להיות טוב בשל שביתת טכנאים, הקרין הערוץ העצמאי שידורים חוזרים של תכניות ישנות, ביניהן "איש העכביש". וזה, במפתיע, כבש את ליבם של הבריטים. אבל, מבטיחים שם בערוץ העצמאי, אל דאגה – "איש העכביש" יוחזר לאחר כבוד ואהדה לנפתלין ברגע שתסתיים השביתה.

נורא ואיום, כך סבורים חוגי תיאטרון מסויימים בבריטניה נוכח הבחירה של המפיק **ביל קנרייט**, לגבי מחליפתה של **גליניס בארבר** ("דמפסי ומייקפיס"), במחזה "עשרה כושונים קטנים", בתיאטרון הקרוי על שמו של הדוכס מיורק. השחקנית שתחליף את בארבר הבלונדינית בתפקיד ורה קיית'ורן, היא העלמה **קו סטארק**. לא כל כך זכורה בגלל ביצועיה הדרמטיים (בסרט שהוגדר כ"פורנו רך"), כמו בשל ביצועיה אצל הנסיך אנדרו. "ברור לנו איך קיבלה את התפקיד", אמר מי שאמר ולא הזדהה. ועל כך השיב המפיק, "מה אני יכול להגיד?" שהמספרים בקופה ידברו.

הבריטים כבר לא מה שהיו פעם. תשאלו את **הנסיכה דיאנה**. הנה, בסקר פופולאריות חדש של ה"סאנדי אקספרס", מסתבר שהדיאנה נפלה ממרומי המקום השני (אחרי המלכה אליזבט) לתחתית המקום השישי. ואם אין די בכך, מקדימה אותה, במקום החמישי "חברתה הטובה ביותר", הנסיכה האדמונית שרה, הלא היא "פרגי". אבל המכה הקשה ביותר היא בוודאי מי שתפסה במקומה את המקום השני ברשימה – לא אחרת מאשר הגיסה, הנסיכה אן. הלכה האימפריה.

האמריקנים מודאגים יותר בזמן האחרון ממה שהם אוכלים, וזה מתבטא במנות שהם מזמינים במסעדות. כולסטרול, שומן, בשר, פחד אמיתי. סקר שהקיף 173 מסעדות גילה, כי 93% מהמבקרים בהן מזמינים פחות מנות ברטבים עשירים, אבל רק 35% מדווחים על ירידה בהזמנת מנות אחרונות. אולי זה לא הכולסטרול, הבשר האדום והתזונה הנכונה, אלא פשוט הפטנט שלמדתי עוד בימים שסבתא שלי ניסתה להכריח אותי לאכול תרד. אי אפשר, הייתי מסבירה, צריך לשמור מקום לקינוח.

עוד נבחרת שנתית – נבחרי איגוד מבקרי הסרטים בארה"ב. סרט השנה 87' לטעמם הוא "אימפריית השמש", של **סטיבן שפילברג**. "ז'אן דה פלורט" ו"מאנון" הצרפתיים, הם הסרטים הזרים הנבחרים. **מייקל דאגלאס** הוא השחקן המצטיין, על

[illegible]

תפקידו ב"וול סטריט", ליליאן גיש הוותיקה והולי האנטר, פנים חדשות יחסית, הן השחקניות המצטיינות, גיש על "הלווייתנים של אוגוסט" והאנטר, על תפקידה כמפיקת חדשות שמצילה שדר צמרת מחרפה תקשורתית ב"חדשות משודרות".

מרגו המינגווי

מרגו המינגווי, דוגמנית, שחקנית, נכדתו של הסופר ארנסט המינגווי, הצטרפה למודים והצהירה, "אני אלכוהוליסטית". גם היא, כמו מפורסמים אחרים, מצאה את הדרך למרכז הגמילה על שם **בטי פורד**. "קול פנימי דחף אותי", הסבירה. "אני רוצה להמשיך בקריירה שלי והאלכוהול עוצר אותי", התוודתה הגרושה היפה, בת 32. שיהיה בהצלחה.

הקונים בחודש ינואר ישתתפו בהגרלת מכונית

חוצות הרהיטים
רהיטים ויותר...

מערכת סלון דגם סיטמונית
פתוח כל ימות השבוע מ-9.00-19.30 ובמוצאי־שבת
(צומת נחת) רח' אפעל 15, קרית אריה, פ"ת טל. 9230138, 9220288, 03-9241025
סניף הצפון: צומת הצ'ק פוסט, שד' ההסתדרות 1 חיפה, טל. 04-642584

שמרת הזורע
הנחות של עד 28% על המוצרים

■ תל־אביב: המלך ג'ורג' 73. פתוח במוצ"ש. ■ ירושלים: שלומציון המלכה 18. ■ חיפה: אלנבי 117
■ נתניה: שמואל הנציב 3. ■ באר־שבע: רהיטי הדר פסג' רסקו.
■ טבריה: רהיטי הצפון רח' הגליל. ■ חנות המפעל: קבוץ הזורע, קבוץ שמרת.

לירון

כורסת טלויזיה אורטופדית מקבוץ צרעה.
להשיג בחנויות השק"ם ובחנויות המובחרות
תצוגה ומכירה של מגוון רהיטי קבוץ צרעה במקום
לועדי עובדים מחירי מבצע
עמק יזרעאל 16 ת"א, טל. 826293, 827757
הקו החדש בריהוט

וודסטור – ריהוט כפרי
חדש!!! ישירות מהיבואן אנגליה – איטליה
■ חדרי שינה ■ פינות אוכל ■ מזנונים

פתוח בשבת
מרכז מכירות: הסדנא 7 קרית־אריה פתח־תקוה, טל. 9231765

פשוט רביד
כמו בחו"ל
מפעל ותצוגה:
רח' התחיה 14, יפו טל. 810823,824615

בחסות חברת גרין קארד מועדון צרכנים לקוראי מעריב כפוף לתקנון
מוגש ע"י גרין־קארד, יצחק שדה 34 5/337129, סגנון, 13.1.88